

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/1005
komudagur 17. 2. 2003

Akraneskaupstaður

JPP/gb
Skjal 000.2/Ak-15087

Iðnaðarnefnd Alþingis
c/o Elín Valdís Þorsteinsdóttir nefndarritari,
Alþingishúsinu við Austurvöll,
150 REYKJAVÍK.

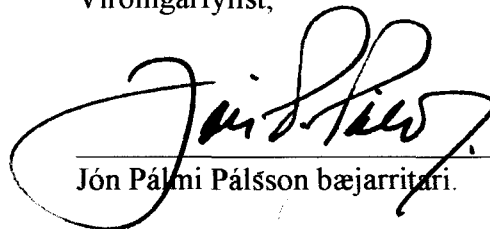
Á fundi bæjarráðs Akraness sem haldinn var þann 13. febrúar s.l. var m.a. fjallað um bréf iðnaðarnefndar Alþingis, dags. 5.2.2003, þar sem óskað er umsagnar um frumvarp til raforkulaga 462. mál, heildarlög EES-reglur og breytingar á ýmsum lögum á orkusviði, 473. mál. Sjá frumvarp til raforkulaga á vef Alþingis <http://www.althingi.is/altext/128/s/0700.html> (alls 119 bls).

Bæjarráð samþykkir að óska eftir því að stjórn Orkuveitu Reykjavíkur svari erindinu fyrir hönd kaupstaðarins.

Það tilkynnist hér með.

Akranesi, 14. febrúar 2003,

Virðingarfyllst,

Jón Pálmi Pálsson bæjarritari.

Samrit: Stjórn Orkuveitu Reykjavíkur.

Alþingi
Erindi nr. P 128/1184
komudagur 20.2.2003

Akureyrarbær
Bæjarstjóri

Alþingi
Iðnaðarnefnd
b/t Elínar Valdísar Þorsteinsdóttur
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Akureyri, 20. febrúar 2003

Efni: Frumvarp til raforkulaga, 462. mál - heildarlög

Bæjarráð hefur á fundi sínum 20. febrúar 2003 gert eftirfarandi bókun:

Frumvarp til raforkulaga, 462. mál - heildarlög

"2003020031 / 47-010

Erindi dags. 5. febrúar 2003 frá nefndasviði Alþingis þar sem óskað er umsagnar um frumvarp til raforkulaga, 462. mál, heildarlög, EES-reglur.

Lögð var fram umsögn Norðurorku hf. dags. 18. febrúar 2003 um frumvarp til raforkulaga og frumvarp til laga um breytingar á ýmsum lögum á orkusviði, 462. og 463. mál.

Bæjarráð vísar til framlagðra athugasemda Norðurorku hf. dags. 18. febrúar 2003 varðandi frumvarp til raforkulaga, 462. mál."

Þetta tilkynnist hér með.

f. h. bæjarstjóra

Sólveig Gunnarsdóttir
Sólveig Gunnarsdóttir

Umsögn um frumvarp til raforkulaga og frumvarp til laga um breytingar á ýmsum lögum á orkusviði.

Þann 5. febrúar sl. sendi iðnaðarnefnd Alþingis, Norðurorku til umsagnar, frumvarp til raforkulaga, 462. mál, heildarlög, ásamt frumvarpi til laga um breytingu á ýmsum lögum á orkusviði, 463. mál, lögð fyrir á Alþingi á 128. löggjafarþingi 2002-2003.

Norðurorka hf þakkar fyrir að fá tækifæri til að yfirfara frumvörpinn og að gera athugasemdir við þau.

Norðurorka hefur fylgst með raforkufrumvarpinu og áður sent athugasemdir. Þá hefur Norðurorka tekið þátt í vinnu hjá Samorku varðandi athugasemdir við frumvarpið bæði nú og áður. Við yfirlestur frumvarpsins sést að tekið hefur verið tillit til ýmissa athugasemda sem Norðurorka, Samorka og önnur orkufyrirtæki hafa áður gert við þáverandi lagafrumvörp og viljum við lýsa ánægju okkar með það.

Þrátt fyrir það gerir Norðuroka eftirfarandi almennar athugasemdir, og einnig athugasemdir við einstakar greinar við frumvarp til raforkulaga.

Ekki eru athugasemdir af hálfu Norðuroku við frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum á orkusviði.

Almennar athugasemdir við frumvarp til raforkulaga.

Við teljum að þær áherslur EB sem fram koma í “tilskipun” 96/92/EB frá 19. desember 1996 eigi ekki við í raforkukerfi af þeirri stærð og staðsetningu sem um íslenskt raforkukerfi gildir. Kerfið er einangrað frá öllum öðrum raforkukerfum og verður það næstu árin og hefur því ekkert með heildar innri raforkumarkað EB að gera. Kerfið er lítið og notendur fáir. Í því sambandi er rétt að hafa í huga 3. tl. 24. gr. “tilskipunarinnar”. Þar kemur fram að aðildarríki geta sótt um undanþágu frá ýmsum ákvæðum “tilskipunarinnar” geti þau sýnt fram á að vandkvæði séu á rekstri, lítilla og einangraðra kerfa, innan ákvæðana.

Í frumvarpinu er vikið frá stærðarmörkum “tilskipunarinnar” að því er virðist til að reyna að aðlagja smæð kerfisins að reglum EB sem gilda fyrir a.m.k 1000 sinnum stærra heildarkerfi. Það er álit Norðurorku hf að ekki séu líkur á að frumvarpið verði til þess að auka skilvirkni og lækka þar með raforkuverð almennt. Allt það opinbera eftirlit sem gert er ráð fyrir kostar verulega fjármuni. Ekki eru aðrir til að greiða þennan kostnað en raforkukaupendur og því ekki líklegt að raforkuverð lækki að minnsta kosti ekki hjá almenningi og öðrum minni notendum. Eins og fram kemur í umsögn þessari teljum við ekki að sá ætlaði árangur og sú grunnhugsun sem fellst í “tilskipun” EB náist hérlandis við setningu þessara laga. Því er óeðlilegt að feta í fótspor EB og annarra þjóða sem komið hafa á svokölluðu frelsi í raforkumálum án þess að gefa sér tíma og hugsu hvert skref vandlega með tilliti til hérlandra aðstæðna. Við teljum einnig óeðlilegt að reyna að aðlagja íslenskar aðstæður þeim aðstæðum

af Löggildingarstofu og nær til þátta sem nefndir eru til sögunnar, varðandi eftirlitsþátt Orkustofnunar, í 28. gr. frumvarpsins. Rafveitur vinna jafnframt samkvæmt alþjóðlegum staðli um málsþennu í lágspennudreifikerfum. Hinsvegar kann að vera nauðsynlegt að Orkustofnun annist eitthvert eftirlit með þáttum sem aðrar eftirlitsstofnanir geta ekki sinnt að óbreyttu. Varast þarf að setja upp stórt “eftirlitbatteri” til viðbótar þeim sem fyrir eru. Eðlilegt er að samkeppnisstofnun hafi eftirlit með viðskiptalegum þáttum en Löggildingarstofa með tæknilegum þáttum, á grundvelli laga um raforkuvirki, mál, vog og faggildingu, til samræmis við aðrar atvinnugreinar. Þá þarf að haga gjalddöku þannig að hún endurspegli sanngjarnan kostnað við eftirlit.

Kaflí VIII. Um almenn ákvæði um leyfisveitingar. Ekki eru athugasemdir við kaflann.

Kaflí IX. Ýmis ákvæði. Ekki eru athugasemdir við kaflann.

Ákvæði til bráðabyrgða.

Við leggjum til að lengri tími verði gefin til að aðlaga raforkukerfið að ákvæðum væntanlegra laga.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins:

I. KAFLI

Markmið og gildissvið.

1. grein

Lagt er til að 1. gr. hljóði þannig:

1. gr.

Markmið.

Markmið laga þessara er að stuðla að hagkvæmri nýtingu orkulinda og samkeppni í vinnslu raforku.

“Þjóðhagsleg hagkvæmni” er óljóst og óskýrt hugtak, sem ekki er ástæða til hafa í greininni. Þá eru umhverfissjónarmið og hagsmunir neytenda tryggðir í öðrum lögum, sbr. t.d. lög um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 og samkeppnislög nr. 8/1993. Ekki verður heldur séð að frumvafið tryggi, a.m.k. ekki betur en nú er, öryggi raforkukerfisins eða hagsmuni neytenda, reynsla annarra þjóða styður þetta.

Ekki eru gerðar athugasemdir við 2. og 3. gr.

Heimilt er að kveða á um að virkjunarleyfi skuli endurskoðað að tilteknum tíma liðnum, enda hafi tilteknar forsendur fyrir skilyrðum leyfisins breyst verulega.

Þau ákvæði greinarinnar sem felld eru út, s.s. frágangur á starfsstöð og landi, öryggis- og umhverfisráðstafanir, eru ekki nauðsynleg þar sem tekið er á þessum þáttum í öðrum lögum og reglugerðum.

7. gr.

Skýldur vinnslufyrirtækja.

Ekki eru athugasemdir við þessa grein.

III. KAFLI

Flutningur.

Ekki eru gerðar athugasemdir við þennan kafla að sinni þar sem í lokakafla frumvarpsins, “Ákvæði til bráðabirgða” er kveðið á um að sérstök nefnd skuli gera tillögu að fyrirkomulagi flutnings á raforku. Norðurorka gerir ráð fyrir að geta fylgst með starfi nefndarinnar og fá tækifæri til að gera athugasemdir þegar nefndin skilar niðurstöðum.

IV. KAFLI

Dreifing.

13. gr.

Sérleyfi til dreifingar.

Ekki eru athugasemdir við greinina eins og hún er í frumvarpinu en við teljum eðlilegt að við greinina bætist:

“Ráðherra getur heimilað öðru (raf)orkufyrirtæki flutning raforku vegna eigin starfssemi á orkusviði þó viðkomandi notkunarstaðir eða orkuframleiðsluver séu innan dreifveitusvæðis annarrar veitu, enda sé orkunotkunin eða framleiðslan einvörðungu ætluð til eigin nota.

14. , 15 ,16. og 17. grein.

Ekki eru athugasemdir við greinarnar.

ALÞÝÐUSAMBAND ÍSLANDS

Alþingi

Erindi nr. Þ

komudagur 20. 2. 2003

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 20. febrúar 2003

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til raforkulaga mál 462.

Frumvarpið felur í sér heildarendurskoðun á löggjöf um vinnslu, flutning, dreifingu og sölu raforku hér á landi. Í því er m.a. ákvæði um aðskilnað samkeppnis- og einokunarpáttar í rekstri raforkufyrirtækja þannig að framleiðsla og sala verður aðskilin frá flutningi og dreifingu. Frumvarpið felur einnig í sér að félagslegum skyldum verði létt af raforkufyrirtækjunum. Það leiðir til þess að kostnaður fyrirtækjanna vegna óarðbærra eininga í aðveitu- og dreifikerfinu mun endurspeglast í gjaldskrá þeirra.

Tilgangurinn með frumvarpinu er m.a. að auka þjóðhaglega hagkvæmi raforkukerfisins.

Með frumvarpinu verður tilskipun 96/92/EB innleidd í íslenska löggjöf.

Hér á eftir verður gerð grein fyrir almennum athugasemdum við frumvarpið og síðan við einstakar greinar þess.

Almennar athugasemdir

Eitt af meginmarkmiðum frumvarpsins er að stuðla að þjóðhaglega hagkvæmu raforkukerfi. Lykillinn að því er að koma á samkeppnisumhverfi í framleiðslu, flutningi, dreifingu og sölu raforku. Alþýðusamband Íslands er hlynnt eðlilegri samkeppni og verðmyndun á markaði og að neytendur fái notið ábatans sem af því hlýst. Íslenskur raforkumarkaður er lítill í alþjóðlegum samanburði. Það er því ólíklegt að hér á landi muni ríkja fullkomin samkeppni á þessum markaði. Hins vegar er líklegra að hér muni ríkja einhverskonar fákeppni. Það er því ólíklegt að neytendur komi til með að njóta til fulls þeirrar hagræðingar sem ætlað er að ná fram með frumvarpinu.

Raforkan hefur löngum verið talið helsta samkeppnisforskot Íslands. Í frumvarpinu er engin umfjöllun um þetta heldur er einungis horft þröngt til neytendamarkaðarins. Ekki er lagt mat á það hvaða áhrif frumvarpið mun hafa á samkeppnisstöðu landsins. Mikilvægt er að lögin rýri ekki umrætt samkeppnisforskot og þar með stöðu samkeppnisfyrirtækja.

Eins og kemur fram hér á undan er gert ráð fyrir að félagslegum skyldum verði létt af raforkufyrirtækjum. Ekkert kemur fram í frumvarpinu um það hvaða aðilar eiga að yfirtaka þessar skyldur eða hvaða aðilar eiga að bera ábyrgð á þeim.

Með frumvarpinu er einnig ætlunin að gera verðmyndun á raforku skýrari og gegnsærri m.a. fyrir neytendur. Gert er ráð fyrir að verðmyndunin verði á fjórum stöðum, við vinnslu, við flutning, við dreifingu og sölu. Það er því alls óvíst að frá sjónarhóli hins almenna neytenda verði verðmyndunin skýrari og gegnsærri. Það er hins vegar ljóst að með tilkomu laganna munu liggja fyrir betri upplýsingar um verðmyndum en áður og því verður auðveldara fyrir opinbera aðila að fylgjast með því að hún sé með eðlilegum hætti. Í frumvarpinu kemur ekki nægilega skýrt fram með hvaða hætti neytendur geta nýtt sér samkeppnina. Getu þeir t.d. ráðið því frá hvaða orkuframleiðanda þeir kaupa raforku eða er það dreifingarfyrirtækið sem ræður því?

Athugasemdir við einstakar greinar

31. gr. Gjaldtaka

Gert er ráð fyrir að Orkustofnun muni innheimta eftirlitsgjald, sem á að standa undir kostnaði við eftirlit með vinnslu-, flutnings-, og dreifingarfyrirtækjum. Það kemur fram í fylgiskjali VIII að gert er ráð fyrir að eftirlitsgjöldin muni hækka verð á rafmagni til almennings um 1,6 aura á kWst eða um sem nemur 2%. Í dag er þetta eftirlit á höndum nokkurra aðila. Við gildistöku laga má gera ráð fyrir að það eftirlit falli niður og sá kostnaður sem því fylgir. Eftirlit Orkustofnunar ætti því ekki að hækka verð til neytenda. Einnig er óljóst hvort allir kaupendur raforku eiga að bera þennan kostnað. Eiga til dæmis stóriðjur að bera hann líka?

45. gr. Gildistaka

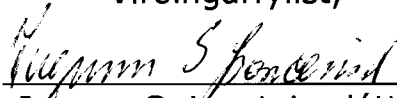
Almennt er gert ráð fyrir að lögin taki gildi þann 1. júlí 2003, nema III kaflinn um flutning raforku. Gert er ráð fyrir að hann taki gildi 1. janúar 2004. Óheppilegt er að lögin taki ekki gildi í heild sinni á sama tíma. Getur það skapað réttaróvissu í samskiptum aðila á raforkumarkaði. Einnig er óljóst hvernig verðmyndun verður háttað á tímabilinu og jafnframt um fyrirkomulag á verðjöfnun vegna flutnings og dreifingar á raforku.

VII. ákvæði til bráðabirgða

Í VII. ákvæði til bráðabirgða kemur fram að skipuð verður nefnd sem ætlað er m.a. að móta tillögur um hvernig jafna megi kostnað vegna flutnings og dreifingar á raforku. Gert er ráð fyrir að nefndin skili tillögum eigi síðar en 31. desember 2003. Það verður að teljast afar óheppilegt að ekki skuli vera búið að ganga frá tillögum um verðjöfnun og önnur atriði varðandi flutning og dreifingu á raforku áður en lögin taka gildi. Hér er um að ræða verulega stóran þátt í verðmyndun á raforku til neytenda og óheppilegt að hann skuli vera óljós við gildistöku laganna. Þetta getur einnig skapað réttaróvissu.

Ýmislegt er óljóst í frumvarpinu og mörgum spurningum er ósvarað um framkvæmd laganna og áhrif þeirra. Því getur Alþýðusamband Íslands að svo komu máli ekki stutt það.

Virðingarfyllst,

Ingunn S. Þorsteinsdóttir,
Hagdeild

Reykjavík 26. febrúar 2003

Iðnaðarnefnd Alþingis

Málið varðar frumvarp til raforkulaga, lagt fyrir Alþingi á 128. löggjafarþingi 2002 – 2003. 462. mál, þingskjal 700.

Það vekur furðu að BSRB skuli ekki hafa verið sent til umsagnar frumvarp um raforkulög sem nú eru til umfjöllunar á Alþingi og í iðnaðarnefnd. Starfsmenn flestra stofnana og fyrirtækja sem frumvarp þetta varðar eru félagsmenn í BSRB og því eðlilegt að BSRB sé gefinn kostur á að segja skoðun sína um jafn mikilvægt mál. Að sama skapi er það mjög einkennilegt að BSRB sé ekki gefinn kostur á að skipa mann í nefnd sem á að gera tillögu um fyrirkomulag á flutningi raforku, þ.m.t. um stærð flutningskerfisins og hvernig rekstri þess og kerfisstjórnun skuli háttað þannig að öryggi, skilvirkni og hagkvæmni kerfisins verði sem best tryggð. BSRB telur að bandalagið eigi fullt erindi í þessa nefnd þar sem störf hennar varða starfsmenn RARIK og fleiri stofnana og fyrirtækja sem félagsmenn BSRB starfa við. Að auki er um að ræða mikið hagsmunamál fyrir notendur. BSRB hefur tekið mjög virkan þátt í umræðu um einkavæðingu almannapjónustunnar á undanförunum árum og varað mjög við henni. Óhætt er að segja að samtökin hafa flestum öðrum fremur beitt sér fyrir upplýstri umræðu um þessi efni og m.a. fengið erlenda fyrirlesara hingað til lands og ráðist í sjálfstæða rannsóknarvinnu. Skýtur því óneitanlega skökku við að ekki skuli leitað álits samtakanna.

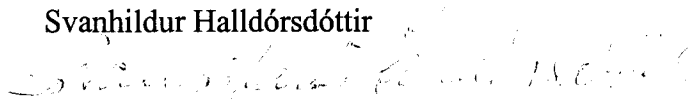
Í frumvarpinu kemur fram að skilja á í sundur flutning og dreifingu og þá þætti þar sem samkeppni verður viðkomið, vinnslu og sölu, eins og segir í frumvarpinu. Þannig verði lagður grunnur að markaðsbúskap í raforkukerfinu. Í athugasemdum við frumvarpið segir orðrétt á bls. 19.: „Hér áður fyrr var viðtekin skoðun að hið opinbera hefði óhjákvæmilega lykilhlutverki að gegna á öllum sviðum þeirra (raforkumála) vegna þess að markaðslausnir ættu þar ekki við, m.a. vegna einkaréttar í starfsemi af þessu tagi. Á síðustu árum hafa hins vegar verið þróaðar aðferðir þar sem markaðsöflum hefur verið beitt á þessu sviði, einkum í vinnslu og sölu raforku, þessar aðferðir hafa í aðalatriðum reynst vel og er nú almennt talið að meiri árangur náist að jafnaði í vinnslu og sölu þar sem samkeppni ríkir en þar sem hefðbundinn einkaréttur er allsráðandi. Þessi nýju sjónarmið og reynslu annarra er sjálfsagt að færa sér í nyt á Íslandi þó hér eins og annars staðar þurfi jafnframt að taka mið af aðstæðum. Þetta verður best gert með að endurskipuleggja raforkubúsakapinn á núverandi grunni með markaðsbúskapinn að leiðarljósi í vinnslu og sölu raforku.”

Á þessu sjónarmiði er hnykkt á bls. 41 þar sem segir: “Breytingarnar miða að því að koma á markaðsbúskap í viðskiptum með raforku. Samhliða er stefnt að því að draga úr opinberum rekstri.”

BSRB hefur undanfarið kannað þessi mál, m.a. markaðsvæðingu í raforkumálum á Norðurlöndum og reynslan hjá nágrönnum okkar sýnir þvert á móti að afleiðingar markaðsvæðingar hafa verið slæmar og er verðsprenging á raforkumarkaðinum m.a. rakin til þessara breytinga. BSRB getur látið iðnaðarnefnd í té ýtarleg gögn um þetta efni þar sem sýnt er fram á að grunnhugmynd frumvarpsins um markaðsvæðingu raforkugeirans stríðir gegn hagsmunum almennings.

F.h. BSRB

Svanhildur Halldórsdóttir

Byggðastofnun Próunarsvið

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/1122
komudagur 19.2.2003

Dagsetning 18 febrúar 2003

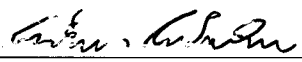
Iðnaðarnefnd Alþingis
Alþingishúsinu við Austurvöll
150 Reykjavík

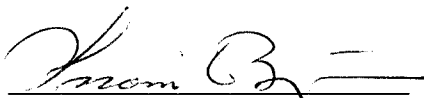
Iðnaðarnefnd Alþingis hefur óskað eftir umsögn Byggðastofnunar um frumvarp til raforkulaga, 462. mál og breytingar á ýmsum lögum á orkusviði, mál 463.

Hlutverk Byggðastofnunar er að vinna að eflingu byggðar og atvinnulífs á landsbyggðinni og miðast eftirfarandi umsögn við áhrif frumvarpsins á þá þætti. Tekið er fram að ekki hefur verið fjallað um umsögnina í stjórn stofnunarinnar.

Byggðastofnun leggur áherslu á að kostnaður við flutning og dreifingu raforku verði jafnaður, svo sem gert er ráð fyrir í bráðabirgðaákvæði VII.

Virðingarfyllst

Guðmundur Guðmundsson
Ráðgjafi

Snorri Björn Sigurðsson
Ráðgjafi

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/1225
komudagur 21.2.2003

Iðnaðarnefnd
Alþingi
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík 19. febrúar 2003
SP/hó

Efni: Frumvarp til raforkulaga
Tilv:2003020013

Stjórn Bændasamtaka Íslands fjallaði í gær um frumvarp til raforkulaga, 462. mál á yfirstandandi þingi.

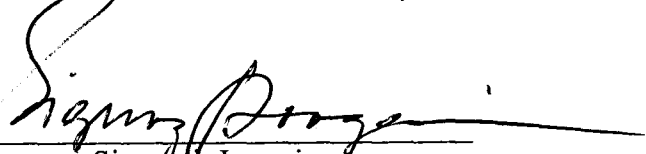
Bændasamtökin skoða málið fyrst og fremst með tilliti til þjónustu við dreifbýlið og leggja megináherslu á öryggi afhendingar, verðlag og gæði raforkunnar, auk þess að raforkubændum verði gert sem auðveldast að setja orku inn á dreifikerfið.

Frumvarpið er flóknara en svo, að unnt sé að meta áhrif lagasetningarinnar vandlega á skömmum tíma. Hins vegar hafði stjórn BÍ aðgang að umsögn RARIK um frumvarpið. Þar er fjallað um sömu atriði og stjórnin ber fyrir brjósti og tekur hún undir umsögn RARIK.

Stjórn BÍ ítrekar, að jafna eigi dreifingarkostnað, þannig að unnt sé að bjóða raforku til sölu á sama verði um land allt og leggur áherslu á, að fyrir slíkri jöfnun verði séð samfara afgreiðslu frumvarpsins.

Stjórn BÍ sér ekki ástæðu til að veita umsögn um frumvörpin um Orkustofnun og Íslenskar orkurannsóknir.

Virðingarfyllst,
fh. Bændasamtaka Íslands,

Sigurður Þorgeirsson

Alþingi
Erindi nr. P 128/1308
komudagur 25.2.2003

HAFNARFJARÐARBÆR
STJÓRNSÝSLU- OG FJÁRMÁLASVIÐ

Hafnarfirði, 24. feb. 2003.
GB/ATH.

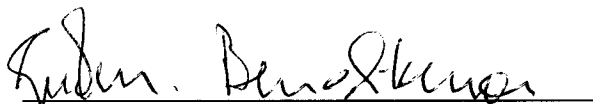
Iðnaðarnefnd Alþingis
Elín Valdís Þorsteinsdóttir, nefndarritari
150 Reykjavík.

Á fundi bæjarráðs Hafnarfjarðar 13. feb. sl. voru lagðar fram beiðnir frá iðnaðarnefnd Alþingis, dags. 5. feb. sl., með beiðni um umsögnum á frumvörpum til raforkulaga.

Bæjarráð samþykkti að vísa til umsagna stjórnar Hitaveitu Suðurnesja og leyfir sér að gera þær að sínum.

Þetta tilkynnist hér með.

Virðingarfyllst,

Guðmundur Benediktsson, ritari bæjarráðs.

Alþingi
Erindi nr. P 128/1117
komudagur 19.2.2003

*Nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8 – 10,
150 Reykjavík*

HITAVEITA
SUÐURNESJA

18. febrúar 2003

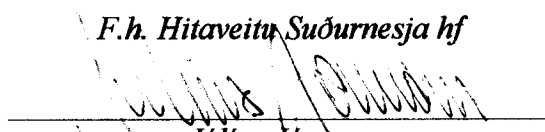
Varðar: Umsagnir Hitaveitu Suðurnesja hf umframlögð lagafrumvörp.

Meðfylgjandi eru umsagnir Hitaveitu Suðurnesja hf um eftirtalin lagafrumvörp:

- *Frumvarp til raforkulaga.*
- *Frumvarp um breytingu á ýmsum lögum á orkusviði.*
- *Frumvarp til laga um Orkustofnun.*
- *Frumvarp til laga um Íslenskar orkurannsóknir.*
- *Frumvarp til laga um vatnsveitur sveitarfélaga.*

Virðingarfyllst,

F.h. Hitaveitu Suðurnesja hf

Júlíus Jónsson
forstjóri

Efni: Umsögn Hitaveitu Suðurnesja hf um frumvarp til raforkulaga

Hitaveita Suðurnesja hf gaf umsögn um frumvarp til raforkulaga haustið 2001 og voru gerðar verulegar athugasemdir við frumvarpið. Í því frumvarpi sem nú er lagt fyrir Alþingi hefur verið tekið tillit til fjölmargra athugasemda og ábendinga sem fram komu í umsögninni. Af hálfu umsagnaraðila eru ekki gerðar athugasemdir við meginefni frumvarpsins en þó þykir nauðsynlegt að gera athugasemdir við einstakar greinar þess.

Engar athugasemdir eru gerðar við I. kafla frumvarpsins. Í frumvarpinu kemur fram að sérstakt frumvarp verði samið og flutt um efni III. kafla sem fjallar um flutning, því þykir á þessu stigi ekki tilefni til athugasemda eða sérstakrar umfjöllunar um þann kafla, en því treyst að sú nefnd sem frumvarpið leggur til að stofnuð verði geri verulegar lagfæringar á þeim kafla. Þær athugasemdir sem fram eru settar um aðra kafla varðandi bókhald eiga þó einnig við um III. kafla.

II. kafli

Lögð er til eftirfarandi breyting á 7. gr.

Lagt er til að 3. ml. 1. mgr. verði svohljóðandi:

Í þeim til gangi að fyrirbyggja slíkar niðurgreiðslur skal fyrirtækið í bókhaldi sínu halda reikningum vegna beinna rekstrartekna og rekstrargjalda og beinna fjárfestinga í varanlegum rekstrarfjármunum fyrir vinnslu raforku aðskildum frá reikningum vegna annarrar vinnslu.

Skýring:

Í samræmi við breytingatillögur sem gerðar eru við 41 gr. er jafnframt nauðsynlegt að kveða skýrar á um hvað felist í bókhaldslegum aðskilnaði í þeim lagagreinum þar sem fjallað er um reikningslegan aðskilnað vegna einstakra starfspáttu hjá raforkufyrirækjunum.

Óraunhæft er að gera ráð fyrir bókhaldslegri uppskiptingu á öllum tekjum, gjöldum, eignum og skuldum. Því er miðað við að einungis beinum tekjum, gjöldum og fjárfestingum verði skipti upp á aðgreinda bókhaldslykla. Hins vegar verði gengið út frá því að sameiginlegum eða óbeinum kostnaði verði deilt út á einstaka starfspætti með viðurkenndum aðferðum sem samþykktar eru af eftirlitsaðila. Ítarleg aðgreining á öllum reikningum í bókhaldi er óframkvæmanleg nema með gífurlegum kostnaðarauka fyrir fyrirtækin og töfum á nauðsynlegri reglubundinni innri og ytri skýrslugerð, auk þess sem ósýnt er um viðbótarávinning af því.

IV. kafli

Lögð er til eftirfarandi breyting á 16. gr.

Lagt er til að 1. ml. 2. mgr. verði svohljóðandi:

Stundi dreifiveita aðra starfsemi en raforkudreifingu skal fyrirtækið í bókhaldi sínu halda reikningum vegna beinna rekstrartekna og rekstrargjalda og beinna fjárfestinga í varanlegum rekstrarfjármunum fyrir dreifingu aðskildum frá reikningum vegna annarrar starfsemi.

Skýring:

Visað er í skýringu við 7.gr.

Lagt er til að 2.ml. 2.mgr. 16. gr. "Reki sama dreifiveita dreifikerfi á fleiri en einu gjaldskrársvæði skal fyrirtækið halda aðskilda reikninga í bókhaldi sínu fyrir hvert svæði." verði felldur brott.

Skýring:

Ekki verða séðir neinir augljósir hagsmunir að því að halda þessum lið inni en slíkur bókhaldslegur aðskilnaður getur leitt til mikils kostnaðar fyrir dreifiveituna. Ef dreifiveita telur nauðsynlegt að hafa fleiri en eitt gjaldskrársvæði getur eftirlitsaðili, sbr. 25. gr., kallað eftir þeim upplýsingum sem hann telur nauðsynlegar.

Lagt er til að felld út úr 1.ml. 1.tl. 3. mgr. "sem skal tilgreint í gjaldskrá".

Skýring:

Ekki er mögulegt að tilgreina öll tilvik í gjaldskrá. Því þarf að vera nauðsynlegt að geta gert sér samninga í þeim tilfellum þegar um óvenjulegar aðstæður er að ræða svo sem fjallstoppa og eyjar, sbr. 4. mgr. 17. gr.

Lögð er til eftirfarandi breyting á 17. gr.

Lagt er til að 2. tl. 2. mgr. verði svohljóðandi:

Arðsemi fjárfestingar dreifikerfis fyrir fjármagnsliði og skatta (EBIT) skal að jafnaði vera 2% raunávöxtun eða hærri en þó ekki yfir tvöfaldri meðal raunávöxtun ríkisskuldabréfa síðustu fimm ár .

Skýring:

Mjög flókið og ógegnsætt er að skipta skuldum, veltufjármunum og eigin fé niður á einstaka rekstrarliði. Mun einfaldara og skýrara er að gera arðsemiskröfu fyrir fjármagnsliði og skatta á þá fjárfestingu sem bundin er í dreifikerfinu á hverjum tíma.

Lagt er til að 1. ml. 4. tl. 2. mgr. verði svohljóðandi:

Í stað "arðsemi eigin fjár dreifiveitu" komi " arðsemi fjárfestingar dreifikerfis fyrir fjármagnsliði og skatta (EBIT)".

Skýring:

Sjá skýringu vegna 2. tl. 2. mgr.

V. kafli.

Lögð er til eftirfarandi breyting á 19. gr.

Lagt er til að 2. ml. 2. mgr. verði svohljóðandi:

Í þeim tilgangi að fyrirbyggja slíkar niðurgreiðslur skal fyrirtækið í bókhaldi sínu halda reikningum vegna beinna rekstrartekna og rekstrargjalda og beinna fjárfestinga í varanlegum rekstrarfjármunum fyrir sölustarfsemi aðskildum frá annarri starfsemi.

Skýring:

Vísað er í skýringu við 7. gr.

Almennt um V. kafla:

Kostir samkeppni koma sáralítið til með að fá að njóta sín á raforkumarkaði Íslendinga, þar sem einn framleiðandi er með um eða yfir 90% framleiðslunnar, stóriðja stefnir í að nýta um 80% framleiddrar orku samkvæmt 20 – 30 ára samningum og vegna eðli framleiðslunnar (vatnsafl og jarðhiti) er breytilegur framleiðslukostnaður mjög lítill. Því er afskaplega brýnt að öllum kostnaði verði haldið niðri eins og kostur er og umhverfið sniðið að raunverulegum aðstæðum, því annars verða

afleiðingarnar kostnaðarauki án mögulegrar hagræðingar sem leiðir þá óhjákvæmilega til hærri orkuverðs.

Engar athugasemdir eru gerðar við VI. kafla.

VII. KAFLI

Gert er ráð fyrir óhóflegu eftirliti Orkustofnunar. Benda má á að flest fyrirtækin eru með eða vinna að því að tak upp vottað gæðakerfi skv. ISO 9001, innra öryggiskerfi rafmagns skv. lögum nr. 146/1996 og innra eftirlit vatns skv. lögum nr. 7/1998. Einnig er fyrirtækið endurskoðað af löggiltum endurskoðendum. Því verður ekki séð að ástæða sé til að viðamikið ytra eftirlit verði sett upp til að framfylgja þessum lögum.

Í greinum 24 til 26 er verið að leggja til að búinn verði til nýr eftirlitsaðili hjá Orkustofnun sem ekki eru færð sérstök rök fyrir að þurfi að vera. Engar sérstakar ástæður eru færðar fyrir því að það þurfi sérstaka stofnun til að hafa eftirlit með orkufyrirtækjum. Því er lagt til að 24 gr. til og með 26. grein og 30. grein verði endurskoðaðar og Samkeppnisstofnun hafi eftirlit með viðskiptalegum þáttum orkufyrirtækjanna en Löggildingarstofa með tæknilegum þáttum til samræmis við aðrar atvinnugreinar. Komi til álita að Orkustofnun fari með eftirlitshlutverk skv. frumvarpinu er nauðsynlegt að færa eftirlitshlutverk annarra ríkisstofnana til Orkustofnunar til þess að koma í veg fyrir óhóflegan kostnað og tvíverknað.

Benda má á að skv. 31.gr. frumvarpsins mun Hitaveita Suðurnesja hf greiða um 6 m.kr. árlega til Orkustofnunar vegna þessa eftirlits. Með hliðsjón af fjárhæðinni munu því tveir 1-2 starfsmenn Orkustofnunar hafa af því fullan starfa að hafa eftirlit með Hitaveitu Suðurnesja hf. Rétt er að benda á að kostnaður við eftirlit Orkustofnunar er skv. þessu mun meiri en við endurskoðun fyrirtækisins. Jafnframt greiðir Hitaveita Suðurnesja hf nú þegar vegna öryggiseftirlits Löggildingarstofu og mun skv. lögum þurfa að gera það áfram (tæplega 8 m.kr. 2002).

Í 31.gr. er kveðið á um gjöld til að standa undir kostnaði. Þar mun því vera átt við þjónustugjöld en greinin byggir samt sem áður ekki á slíkum gjöldum heldur beinni skattheimtu. Ekki verður séð að kostnaður við eftirlit á fyrirtækjunum sé háður fjölda kWh sem dreifikerfið flytur. Því verður að sýna fram á hver kostnaður er áður en eftirlitsgjöld vegna einstakra fyrirtækja eru ákveðin.

VIII. KAFLI

Gerð er athugasemd við 33. gr. sem fjallar um gjalddöku vegna útgáfu leyfa. Af greininni verður ekki ráðið hvort um þjónustugjöld eða skatt er að ræða. Ef um þjónustugjöld er að ræða vegna útgáfu leyfa á gjaldið að vera í samræmi við kostnað leyfisveitanda við útgáfu leyfisins. Ef um skatt er að ræða á að kalla gjöldin því nafni og orða greinina í samræmi við það.

IX. KAFLI

Lagt er til að 40. gr. verði felld út.

Skýring:

Óþarft er að lögfesta að önnur lög gildi. Þá er ankannalegt að setja skilyrði um atriði sem sýnilega eiga betur heima í öðrum lögum. Auk þess er með öllu ástæðulaust að gera kröfu um að mat á endanlegri útfærslu virkjunar liggi fyrir áður en rannsóknarleyfi er gefið út. Upphaf rannsókna nýrra

virkJana er oft tíu til tuttugu árum áður en afhending orku frá þeim hefst og hafa bæði tæknilegar og landfræðilegar forsendur mikið breyst á þeim tíma.

Lögð er til eftirfarandi breyting á 41. gr.

Lagt er til að 41. gr. verði svohljóðandi:

Um ársreikninga fyrirtækja sem falla undir ákvæði laga þessara fer samkvæmt lögum um ársreikninga.

Ef fyrirtæki á samkvæmt lögum þessum að halda reikningum vegna mismunandi starfsemi sinnar aðskildum í bókhaldi skal fyrirtækið gera grein fyrir afkomu einstakra rekstrarþátta í skýrslu til eftirlitsaðila sbr. 25. gr frumvarpsins.

Starfræki vinnslufyrirtæki jarðvarmaorkuver sem vinnur raforku og afhendir aðra orku, svo sem heitt vatn eða gufu, sbr. 1. mgr. 7. gr., skal fyrirtækið gera grein fyrir bókhaldslegum aðskilnaði í skýrslu til eftirlitsaðila sbr. 25. gr. frumvarpsins. Við skiptingu sameiginlegra fjárfestinga í orkuverinu skal notast við skiptireglur sem bornar hafa verið undir og samþykktar hafa verið af eftirlitsaðila.

Ráðherra getur í reglugerð sett nánari fyrirmæli um bókhaldslegan aðskilnað, þ.m.t. þær upplýsingar sem skulu koma fram í skýrslu fyrirtækja til eftirlitsaðila og um skiptigrundvöll milli mismunandi starfsemi.

Skýring:

Mikilvægt er að orkufyrirtæki sitji við sama borð og önnur fyrirtæki á samkeppnismarkaði hvað varðar framsetningu ársreikninga og sértækum reglum sé haldið í lágmarki. Óeðlilegt er að orkufyrirtæki þurfi í ársreikningi að upplýsa samkeppnisaðila um hluti sem geta skaðað samkeppnisstöðu þeirra. Skv. 25. gr. frumvarpsins er Orkustofnun falið viðtækt eftirlitshlutverk og hlýtur að teljast fullnægjandi að gera henni grein fyrir þessum þáttum. Hvert jarðvarmaorkuver hefur sína sérstöðu hvað varðar hlutföll og eðli raforku- og hitaframleiðslu, forsendur virkjunar eru mismunandi frá einni virkjun til annarrar. Eðlilegt er að lagt sé mat á hverja virkjun fyrir sig og því getur einsleit regla ekki gilt. Þar af leiðandi er eðlilegt að eftirlitsaðili leggi mat á hvert tilvik fyrir sig. Sem dæmi má taka að raforkuver hjá Orkuveitu Húsavíkur hefði líklega ekki verið reist ef reiknireglur frumvarpsins hefðu gilt.

Þá er vísað til meðfylgjandi hugleiðinga Ólafs Nílssonar hjá KPMG um þessa grein.

Lögð er til eftirfarandi breyting á 43. gr.

Lagt er til að 3. mál. verði felldur niður.

Skýring:

Þarfnast ekki skýringar.

Gerð er athugasemd við 45. gr.

Veita þarf starfandi orkufyrirtækjum ákveðið svigrúm til þess að aðlagða starfsemi sína að breyttu umhverfi. Mikil fyrirhöfn og kostnaður er því samfara að breyta bókhaldi og reikningsskilaaðferðum á miðju ári og því eðlilegt að þau ákvæði frumvarpsins og ákvæði til bráðabirgða sem fjalla um bókhald og reikningsskil taki gildi frá og með 1. janúar 2004.

Gerð er athugasemd við bráðabirgðaákvæði nr V.

Vísað er í athugasemd við 45. gr. Einnig er óraunhæft að ætlast til að ársreikningar ársins 2002 og 2003 séu gerðir upp skv. ákvæðum frumvarpsins. Þá er 1. maí skammt undan og ekki sanngjarnt að fyrirtækin verði tilbúin með tillögur að uppsetningu bókhalds og ársreiknings fyrir þann tíma ef frumvarpið verður að lögum. Því er lagt til að frekar verði miðað við 1. desember 2003.

Júlíus J. Jónsson
forstjóri

Hitaveita Suðurnesja,
Brekkestíg 36,
260 Njarðvík.

Reykjavík, 17. febrúar 2003.

Efni: Hugleiðingar um ákvæði 41. gr. í frumvarpi til raforkulaga.

Í framhaldi af viðræðum okkar á dögnum um framangreint frumvarp fara hér á eftir nokkrar hugleiðingar um efni 41. gr. frumvarpsins.

Meginefni 41. gr.

Í 3. mgr. 41. gr. eru ákvæði um með hvaða hætti skipta á eignum og skuldum, gjöldum og tekjum á einstaka starfsemispætti þeirra fyrirtækja sem hafa með höndum fjölþætta starfsemi. Þar er m.a. kveðið á um það að fastafjármunum, sem ekki er unnt að heimfæra beint á einstaka starfsemi skuli skipti í hlutföllum við þá fastafjármuni sem heimfæranlegir eru. Kveðið er á um það að veltufjármunum og skammtímaskuldum, öðrum en næsta árs afborgunum skuli skipt í hlutfalli við beinar tekjur af einstakri starfsemi. Langtímaskuldir skal heimfæra á einstaka starfsemi í sömu hlutföllum og fastafjármuni. Þá segir að rekstrartekjum og rekstrargjöldum, sem ekki er unnt að heimfæra beint á einstaka starfsemi skuli skipt í þeim hlutföllum sem eru á milli tekna og gjalda sem heimfæranlegur er.

Í 5. mgr. greinarinnar er síðan gert ráð fyrir því að fyrirtæki geti óskað eftir því við Orkustofnun með rökstuddri beiðni að víkja frá ákvæðum 3. mgr. og byggja á öðrum skiptigrundvelli telji fyrirtæki að skiptireglur 3. mgr. eigi ekki við í viðkomandi fyrirtæki.

Hugleiðingar um breytingar

Við teljum að huga þurfi betur að þeim skiptireglum á starfsemispætti orkufyrirtækja sem mælt er fyrir um í frumvarpinu. Fyrirtækin hafa með höndum mismunandi starfsemi og reglur frumvarpsins henta misvel. Er því spurning hvort fyrirtækin sjálf eigi ekki að setja fram og rökstyðja sínar skiptireglur án þess að þær séu njörvaðar niður í lögum. Við teljum einnig að heppilegra sé að útlistun á skiptireglunum séu fremur í reglugerð en stefnan og markmiðið sé ákveðið í lögum. Hér er um nýmæli að ræða sem ekki er ólíklegt að þurfi að endurmeta eftir nokkra reynslu og færi því betur á því að fyrirmæli um bókhald og uppgjörsaðferðir séu í reglugerð í stað þess að þau séu bundin í ítarlegum lagareglum.

Varðandi þær skiptireglur sem fram eru settar í 3. mgr. 41. gr. viljum við benda á eftirfarandi.

- Við teljum að fyrirtækin geti og eigi sjálf að meta og skipta fastafjármunum á einstaka starfsemi eftir nýtingu þeirra í þágu hverrar starfsemi. Þetta væri aðalreglan, en ef fyrirtæki telur slíkt mat ekki gerlegt þá skuli þessum eignum skipt í hlutföllum sem eru á milli þeirra fastafjármuna sem heimfæranlegir eru. Hið sama gildir um afskriftir.
- Veltufjármunum og skammtímaskuldum, öðrum en næsta árs afborgunum langtímaskulda, skal skipt á einstaka starfsemi eftir rökstuddu mati fyrirtækisins og með hliðsjón af tengslum þessara eigna og skulda við starfsemina. Birgðahald og kröfur á viðskiptamenn þurfa t.d. ekki að fara eftir tekjum af hverri starfsemi, heldur mun vera algengara að þessar eignir séu að mestu heimfæranlegar. Ef hins vegar ekki er talið unnt að heimfæra þessar eignir og skuldir á tiltekna starfsemi mætti nota reglu frumvarpsins um skiptingu eftir tekjum.
- Eins og áður segir er gert ráð fyrir skiptingu langtímaskulda í sömu hlutföllum og fastafjármuni. Þetta teljum við geta orkað mjög tvímælis. Tökum dæmi. Skuldlaust fyrirtæki í tvenns konar starfsemi byggir nýtt orkuver sem verður þriðji starfsemisspátturinn og er orkuverið fjármagnað að þremur fjórðu hlutum með lánsfé. Eftir reglunni ætti að færa hluta af skuldunum og þar með hluta af fjármagnskostnaðinum á hina starfsemisspáttina og breyta þar með fjárhagstöðu þeirra og afkomu. Þetta verður að teljast óeðlilegt og verður að leita annarra lausna.
- Meðferð fjármagnskostnaðar við slíka skiptingu fyrirtækja í starfsemisspátti er eflaust það álitæfni sem skiptir mestu máli í þessum reglum. Skipting rekstrar og efnahags fyrirtækja eftir starfsemisspáttum, þar á meðal gerð sérstakra efnahagsreikninga fyrir hverja starfsemi er fyrst og fremst gerð til að unnt sé að gera grein fyrir raunverulegri afkomu einstakrar starfsemi. Skiptingin hefur hins vegar engin áhrif á heildarafkomu fyrirtækis eða fjárhagstöðu þess samkvæmt (samandregnum) efnahagsreikningi. Við mælum með því að hugað verði að því í þessum reglum að vextir verði reiknaðir af því heildarfjármagni sem hver starfsemi krefst, þ.e. lánsfé og eigin fé. Hér yrði um reiknaðar stærðir að ræða sem upplýsingar eru gefnar um í skýringum ársreiknings þar sem gerð er grein fyrir afkomu einstakrar starfsemi, en þær hafa ekki áhrif á afkomu félagsins í heild. Vaxtafótur tæki mið af lánakjörum og arðsemiskröfu fyrirtækis.

Eins og hér hefur verið rakið vakna ýmsar spurningar við skoðun þeirra skiptireglna sem settar eru fram í frumvarpinu. Við leggjum til að reglurnar verði ekki ákveðnar í lögum með þeim hætti sem frumvarpið gerir ráð fyrir. Því er lagt til að 41. gr. orðist svo:

“Um ársreikninga fyrirtækja sem falla undir ákvæði laga þessara fer samkvæmt lögum um ársreikninga.

Ef fyrirtæki á samkvæmt lögum þessum að halda reikningum vegna mismunandi starfsemi sinnar aðskildum í bókhaldi skal gera sérstaka gerin fyrir hverri þeirra í ársreikningi. Sú sundurliðun má koma fram í skýringum ársreiknings.

Ráðherra setur í reglugerð ákvæði um bókhaldslegan aðskilnað starfsemisspátta í ársreikningi og skiptigrundvöll reksturs, þ.m.t. fjármagnskostnaðar, og eigna og skulda eftir mismunandi starfsemi. Einnig skal setja í reglugerð ákvæði um aðrar upplýsingar sem skulu koma fram í ársreikningum fyrirtækja sem falla undir ákvæði þessarar greinar.”

Engin breyting er á 1. mgr., en í 2. mgr. er gerð sú breyting í lok málsgreinarinnar að í stað “...í skýringum með ársreikningi.” komi “...í skýringum ársreiknings.” Skýringar eru hluti ársreiknings eins og segir í lögum um ársreikninga, en ekki fylgigagn. Síðan er 3. til 6. mgr. sameinaðar í eina málsgreina þar sem lagt er til að ákvæði um skiptireglur og útfærslu á þeim verði sett í reglugerð.

Við vonum að framangreind umfjöllun geti komið að notum við frekari umræður um málið og erum við reiðubúnir að fjalla frekar um málið verði þess óskað.

Virðingarfyllst,

Ólafur Nilsson
KPMG Endurskoðun hf.

Iðnaðarnefnd Alþingis.

Umsögn Húsavíkurbæjar um frumvarp til raforkulaga o.fl. - mál nr. 462 og 463.

Eftirfarandi umsögn var samþykkt á fundi bæjarráðs Húsavíkurbæjar 6.mars s.l. :

" Bæjarráð telur aðgang að raforkukerfinu vera einn af grunnþáttum samfélagsins og að það beri að tryggja jafnræði þegna landsins í því tilliti. Af því leiðir að bæjarráð leggst gegn því að frumvarpið verði afgreitt fyrr en niðurstaða er fengin varðandi fjármögnun þess,sem kallað hefur verið félagslegur hluti raforkukerfisins.

Jafnframt tekur bæjarráð undir athugasemdir,sem veitustjóri Orkuveitu Húsavíkur hefur gert við frumvarpið og lýtur að skilgreiningu megin flutningskerfisins og mismununar í verði til dreifiveitna. Krafa bæjarráðs er sú að allar dreifiveitur geti tengst megin flutningskerfinu til að tryggja jafnræði í orkuverði ".

Kveðja,
Guðmundur Níelsson,bæjarritari,

Frumvarp til raforkulaga

Kynning fyrir iðnaðarnefnd Alþingis
20. febrúar 2003

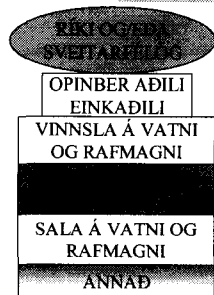
Kynning á frumvarp til raforkulaga

- I. Inngangur: Skipulag raforkumála í dag
- II. Um helstu þætti markaðsvæðingar. Tilskipun 96/92 um innri markað raforku og fyrirhugaðar breytingar á henni
- III. Helstu efnisatriði frumvarps til raforkulaga.

I. Inngangur

Skipulag raforkumála í dag

- Lööðréttar skipulagseiningar
- Sveitarféiög og ríki eiga öll raforkufyrirtæki
- Ýmist opinberir aðilar eða einkaréttarleg fyrirtæki
- Leyfi Alþingis þarf fyrir stærri orkuverum
- Ríkar opinberar skyldur og ýmis sérréttindi

RAFORKUFYRIRTÆKI

	LV sf	RARIK	OR sf	HS hf	OV hf	NO hf	OH	RR
vinnsla	☒	☐	☒	☒	☐		☐	☐
	☒	☒	☐	☐	☐			
		☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐
sala	☐	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐
		☐	☒	☒	☐	☐	☐	

II. Helstu þættir markaðsvæðingar og tilskipun 96/92 um innri markað raforku

Helstu þættir markaðsvæðingar

- Frelsi til vinnslu og sölu
- Náttúruleg einokun í flutningi og dreifingu
- Skilið milli samkeppnis og einokunarþátta
- Aðgengi að flutnings- og dreifikerfi
- Áfram ýmsar opinberar skyldur lagðar á raforkufyrirtæki
- Einkavæðing ekki alltaf fylgt markaðsvæðingu

SAMKEPPNI	
VINNSLA	
SALA	

Tilskipun 96/92

- Eðli: Lágmarkskröfur. Eftirlætur ríkjum að ákveða sjálf ýmis atriði
- Markmið: Innri markaður raforku og samkeppni á raforkumarkaði
- Gildissvið: Vinnsla, flutningur og dreifing raforku
- Almennar reglur – almannapjónusta
- Frelsi til vinnslu – hlutlæg, gegnsæ og metanleg skilyrði. Utboð eða leyfisveiting
- Rekstur flutnings- og dreifikerfis
- Aðskilnaður rekstrarþátta og gegnsæi reikninga
- Aðgangur flutnings og dreifikerfi – Þrjár leiðir: samningar, reglur, einn kaupandi
- Takmörkuð opnun raforkumarkaðar

Tilskipun 96/92 - breytingar

- Pólitísk samstaða um breytingar
- Tilskipunin verður mun ítarlegri og svigrúm ríkja því minna, t.d.
 - Möguleikar um val milli leiða fækka
 - Reglur um sölu raforku
 - Reglur um eftirlit
 - Reglur um neytendavernd
- Kröfur um aðskilnað og opnun markaðar hertar
 - MR fyrirtækjaaðskilnaður
 - Full opnun árið 2007

Tilskipun 96/92 – Yfirtaka hennar

- Tilskipunin tekin í EES samninginn með ákvörðun sameiginlegu EES nefndarinnar nr. 168/1999
- Aðlögunarákvæði
- Þingsályktunartillaga um yfirtöku tilskipunarinnar samþykkt á Alþingi vorið 2000

III. Helstu efnisatriði frumvarpsins

Frumvarp til raforkulaga - kaflar

- I. I Markmið og gildissvið
- II. II Raforkuvinnsla
- III. III Flutningur
- IV. IV Dreifing
- V. V Raforkuviðskipti
- VI. VI Skyldur landeigenda. Eignarnáms og bótaákvæði
- VII. VII Eftirlit og úrræði
- VIII. VIII Almenn ákvæði um leyfisveitingar
- IX. IX Ýmis ákvæði

Ákvæði til bráðabirgða I-VIII

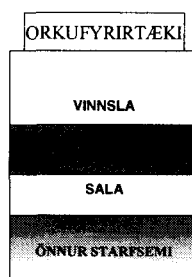
I. Kafli Markmið og gildissvið

- 1. gr. Markmið: Þjóðhagsleg hagkvæmni raforkukerfisins – forsendur samkeppni, skilvirkni og hagkvæmni, öryggi kerfisins, umhverfissjónarmið.
- 2. gr. Gildissvið: Vinnsla, flutningur, dreifing og sala.
- 3. gr. Ýmsar skilgreiningar

II. Kafli Raforkuvinnsla

- Leyfi ráðherra, sbr. 4. gr.
- Skilyrði tæmandi talin í 5. gr. Byggja á tilskipun 96/92 – hlutlægar og gegnsæjar regjur
- MR. Allar virkjanir tengist flutningskerfinu, 5. gr.
- Bókhaldslegur aðskilnaður, 7. gr.

AÐSKILNAÐUR FYRIRTÆKJA

III. Kafli Flutningur - skilgreining

- 7. tl. 3. gr. - "Raflinur og mannvirki þeim tengd sem flytja raforku á 30 kV spennu eða hærri. Flutningskerfi skal ná frá og með aflrofum á háspennuhlið stöðvarspenna virjkana til og með aflrofum fyrir aðveituspenna dreifiveitna"
- 11. tl. 3. gr. - "Flutningskerfi Landsvirkjunar á 132 og 220 kV spennu eins og það er við gildistöku lga þessara. Enn fremur viðbætur eftir þann tíma á 132 kV og hærri spennu til að auka flutninga um þetta kerfi en ekki geistalinur út frá kerfinu. Til meginflutningskerfisins teljast jafnframt tengilínur við raforkuver sem eru yfir 7 MW og hafa meira en 3.000 klst. árlegan nýtingartíma."

III. Kafli Flutningur – flutningsfyrirtækið

- Eitt fyrirtæki annist rekstur kerfisins, sbr. 8. gr.
- Fyrsti kostur – fyrirtæki með aðkomu allra sem eiga flutningsvirki. Þeir sem ekki taka þátt leiguskyldir, sbr. 10. gr.
- Fyrirtækið má ekki stunda aðra starfsemi en tiltekin er sérstaklega, sbr. 8. gr. (fyrirtækjaaðskilnaður)
- Á að vera stjórnunarlega sjálfstætt, sbr. 8. gr.

III. Kafli Flutningur - hlutverk

- Uppbygging og rekstur kerfisins, sbr. 3. mgr. 9. gr.
 - Tryggja öryggi og hagkvæmni
 - Tengiskylda, o.fl.
- Kerfisstjórnun, sbr. 4. mgr. 9. gr.
 - Stillir saman raforkuvinnslu og þörf o.fl.
- Jafnræðissjónarmiða skai gætt, sbr. 6. mgr. 9. gr.

III. Kafli Flutningur – gjaldskrá - tekjumörk

- Fyrirtækið ákveður gjaldskrá í samræmi við tekjumörk sem Orkustofnun ákveður, sbr. 1. mgr. 12. gr.
- Tekjumörkin taka mið af kostnaði af starfseminni, arðsemis- og hagræðingarkröfu, sbr. 2. mgr. 12. gr.

III. Kafli Flutningur – gjaldskrá - uppbygging, sbr. 3. mgr. 12. gr.

- Punktgjaldskrá
- Jöfnun í meginflutningskerfinu
- Gjald í öðrum hlutum á að taka mið af raunverulegum kostnaði
- Heimilt að taka tillit til þess ef einstaka notendur leiða eða hafa leitt til hagkvæmari uppbyggingar

IV. Kafli Dreifing

- Dreifikerfi tekur við þar sem flutningi stæpptur, sbr. 1. fl. 3. gr.
- Sjálfstæðir lög og skattaðilar. Sömu dreifiveitur og nú, sbr. brákv. III.
- Einkaréttur og skylda til að dreifa á viðkomandi svæði. 13. gr.
- Skylda til að byggja og reka kerfið á hagkvæman og öruggan hátt. Tengiskylda o.fl. Kerfisstjórnun á svæðinu. Jafnræðissjónarmiða skal gætt. 16. gr.
- Bókhaldslegur aðskilnaður frá annarri starfsemi. 16. gr.
- Sama gjaldskrá á hverju svæði. Sömu reglur um tekjumörk og vegna flutnings. 17. gr.

V. Kafli Raforkuviðskipti

- Kaup og sala raforku, hvort sem er í heildsölu eða smásölu, sbr. 18. og 19. tl. 3. gr.
- Leyfi þarf til raforkuviðskipta. Kröfur almenns eðlis, 18. gr.
- Tilteknar skyldur fyrirtækja, s.s. um öflun umsamdrar orku, tilkynningar, uppiðsingaskil o.fl., 19. gr.
- Reglur um uppgjör og lokanir, 20. gr. Að öðru leyti almennt m.v. að almennar reglur samninga- og kröfuréttar gildi um viðskiptin.

VII. Kafli Eftirlit og stjórnsýsla

- Orkustofnun
 - Framkvæmd leyfa
 - Gjaldskrár
 - Gæði og afhendingaröryggi
- Samkeppnisstofnun
 - Almennar reglur samkeppnislaga gilda
- Úrskurðarnefnd raforkumála
- Kæra til ráðuneytis

Ákvæði til bráðabirgða IV

- Opnun markaðarins í þremur áföngum
 - 1. júlí 2003 þeir sem nota 100 GWst eða meira
 - 1. janúar 2005 þeir sem eru afmældir og nota meira afl en 100 kW
 - 1. janúar 2007 – allir.
- Gjaldskrár sem nú eru í gildi vegna dreifingar halda gildi til 1. júlí 2004

Ákvæði til bráðabirgða VII

- Skipa skal nefnd með aðkomu allra þingflokka, Samorku, Sambandi ísl. Sveitarfélaga, ASÍ, SA og NS og fjármála og iðnaðarráðuneyti
- Falið að gera tillögur um fyrirkomulag helstu ágreiningsmál
 - Fyrirkomulag flutnings, þ.m.t. stærð kerfisins, rekstrarfyrirkomulag og kerfisstjórnun
 - Uppbygging gjaldskrár
 - Með hvaða hætti jafna eigi kostnaði vegna flutnings og dreifingar
- Á að skila í formi frumvarps fyrir 31. des. 2003

Ákvæði til bráðabirgða VIII

- Ákvæði III kafla um flutning taka fyrst gildi 1. júlí 2004
- Mælt er fyrir um hvaða kerfi skuli gilda fram að því. M.v. að sem líkast núverandi kerfi en þó fullnægt kröfum tilskipunar 96/92.
 - Skilgreining flutningskerfis
 - LV annast flutning og kerfisstjórnun
 - Tengiskylda virkjana
 - Sama gjaldskrá í öllu kerfinu. Punktgjaldskrá m.v. kostnað og eðlilega arðsemi
 - Stóriðjuákvæði

Helstu dagsetningar

- **1. júlí 2003** - gildistaka
Þó ekki III. kafli um flutning og 17. gr. um gjaldskrár dreifiveitna. Í raun engin breyting hvað varðar frelsi til raforkuviðskipta
- **31. desember 2003** – nefndarskil
- **1. júlí 2004** – gildistaka III kafla og 17. gr.
- **1. janúar 2005** – opnun markaðar fyrir aflmælda notendur sem nota meira afl en 100 kW
- **1. janúar 2007** –full opnun.

ISAL
Alcan á Íslandi hf.Straumsvík
Pósthólf 244
222 HafnarfjörðurSími: 560-7000
Fax: 560-7070
Vefur: www.isal.isNetfang: isal@isal.is
Kennitala: 680466-0179Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

18. febrúar 2003

Frumvarp til raforkulaga og um breytingar á lögum á orkusviði - umsögn

Alcan á Íslandi hefur móttengið bréf frá lönaðarnefnd Alþingis, dags. 05.02.2003, þar sem óskað er umsagnar um 462. mál og 463. mál á 128. löggjafarþingi 2002-2003.

Frumvarp til raforkulaga, 462. mál, heildarlög:

Almennt viljum við koma á framfæri áhyggjum okkar um að frumvarpið verði til þess að orkuverð til stóriðju hækki í framtíðinni. Helstu ástæður fyrir því er tvískipting núverandi orkuverðs í flutningskostnað og orkuverð, möguleg skattheimta á Landsvirkjun og gjaldtaka sem lýst er í 31. gr. Þó svo að núverandi samningar okkar við Landsvirkjun breytist ekki segir saga síðustu 35 ára okkur að með reglulegu millibili þarf að gera viðbótarorku-samninga. Þegar kemur að því næst, mun áhrifa frumvarpsins gæta til hækkunar.

Rétt er að benda á, þessu til stuðnings, að skv. Aðalsamningi okkar við ríkisstjórnina og Landsvirkjun er okkur ekki heimilt að kaupa raforku frá öðrum en Landsvirkjun og því mun möguleg lækkun vegna aukinnar samkeppni ekki eiga við okkur.

Önnur atriði sem við viljum benda á:

Í 9. gr., "Skyldur flutningsfyrirtækisins" er fjallað um meginreglur, sem hafa ber að leiðarljósi, þegar skammta þarf afl og orku til dreifiveitna og notenda. Þess er getið, að við skömmtun skuli "gæta jafnræðis og byggja á málefnalegum sjónarmiðum, sem nánar skulu útfærð í reglugerð". Í rafmagnssamningi Alcan á Íslandi og Landsvirkjunar, sem er hluti af Aðalsamningi og hefur lagastoð, er fjallað um réttindi og skyldur samningsaðila, þegar ekki reynist unnt af óviðráðanlegum ástæðum að uppfylla ákvæði samningsins og viðbóta við hann um orkuafhendingu.

Reglugerðin, sem í þessari grein frumvarpsins er boðuð, þarf að taka mið af gildandi samningum og má á engan hátt rýra umsamin réttindi orkukaupanda.

Í 28. gr., "Eftirlit með gæðum raforku og afhendingaröryggi" kemur fram, að í reglugerð skuli kveða á um gæði raforku og afhendingaröryggi. Í gildandi rafmagnssamningi Alcan á Íslandi og viðbótum við hann er á nokkrum stöðum fjallað um gæðamál raforku. Þar er um lágmarkskröfur að ræða, sem samningsaðilar gera til hvor annars. Væntanleg reglugerð um þessi efni má í engu rýra ákvæði gildandi samnings um gæðamál raforku.

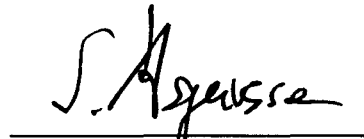
Forsenda fyrir því að Alcan á Íslandi hafnar ekki frumvarpinu alfarið er að við treystum því að núgildandi raforkusamningar okkar við Landsvirkjun standi óhaggaðir að öllu leyti en ekki aðeins í "meginatriðum" eins og stendur í gr.7.1 í athugasemdum við frumvarpið. Jafnframt muni einokunarákvæði Landsvirkjunar í Aðalsamningi okkar verða aflétt hið fyrsta.

Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum á orkusviði, 463. mál:

Alcan á Íslandi gerir engar athugasemdir við þetta frumvarp, enda verður ekki séð, að það snerti gildandi rafmagnssamning við Landsvirkjun.

Virðingarfyllt,

Rannveig Rist

Sigurður Þór Asgeirsson

Nefndasvið Alþingis
b.t. Elínar Valdísar Þorsteinsdóttur
ritara iðnaðarnefndar
Austurstræti 8-10

Tilv. yðar

Tilv. vor 98.11

Dags. 18.02.2003

150 REYKJAVÍK

Varðar: **Umsögn og athugasemdir Landsvirkjunar um frumvarp til raforkulaga**

Landsvirkjun hefur borist bréf iðnaðarnefndar Alþingis, dags. 5. febrúar 2003, ásamt frumvarpi til raforkulaga, 462. mál. Fyrirtækið gerir eftirfarandi athugasemdir við frumvarpið en áskilur sér rétt til að gera frekari athugasemdir síðar:

Inngangur - almenn atriði

Megintilgangur frumvarps til raforkulaga er að mæta nýjum viðhorfum í rekstri raforkukerfa sem byggjast á aðskilnaði náttúrulegra einokunarpátta á raforkusviðinu, flutningi og dreifingu, frá vinnslu og sölu með það í huga að skapa þeim síðartöldu aðstöðu til samkeppni. Jafnframt er tilgangur frumvarpsins að koma til móts við tilskipun ES um innri markað raforku. Í Evrópu er smám saman að verða til einn raforkumarkaður sem gefur veruleg tækifæri til samkeppni. Raforkufyrirtækjum fer þar fækkandi vegna sameiningar en jafnframt stækka þau enda er það talið nauðsynlegt til að mæta þörfum og kröfum frjáls markaðar og standast samkeppni. Rafmagnsverð hefur lækkað í Evrópu með tilkomu markaðsvæðingar, einkum til stórnotenda, og stafar sú lækkun að mestu af því að umframorka sem var til í hverju ríki fyrir sig komst á markað í samkeppni. Hins vegar hefur rafmagnsverð lækkað mun meira en svo að arðsemi nýrra orkuvera sé viðunandi. Því er fyrirséð að rafmagnsverð í þessum löndum muni hækka á næstunni til að tryggja eðlilega arðgjöf af nýjum orkuverum og er sú þróun þegar hafin í Skandinavíu og annars staðar í Evrópu. Í Bandaríkjunum hefur þróunin gengið hægar og í því sambandi má minna á ástandið í Kaliforníu, þar sem yfirvöld lentu í vandræðum vegna rangra ákvarðana, sem leitt hafa til raforkuskorts.

Þegar litið er til þess hvaða möguleika Ísland hefur til að feta í fótspor annarra Evrópuríkja við nýskipan raforkumála kemur í ljós að á því eru ýmsir annmarkar sem stafa af einangrun og smæð íslenska raforkumarkaðarins. Sameiginlegur raforkumarkaður er mögulegur vegna samtengingar innan álfunnar. Ísland er einangrað að þessu leyti, skortir samtengingu og getur því ekki flutt út raforku sína nema í formi einhvers konar varnings. Sæstrengur frá Íslandi til meginlandsins myndi gerbreypa þessari stöðu en hagkvæmni slíkrar framkvæmdar er ekki nægileg í dag þótt á því geti orðið breyting á næstu áratugum. Íslenski rafmagnsmarkaðurinn er afar smár og skiptist hann þannig á árinu 2002 að rafmagnssala til stóriðju nam 65% af heildar rafmagnssölunni en 35% til almenningsrafveitna. Hlutur stóriðju mun væntanlega aukast verulega á næstu árum.

Rafmagnssala til stóriðju byggist að öllu leyti á 20 ára rafmagnssamningum og koma núgildandi samningar ekki til endurnýjunar fyrr en á árunum 2014 – 2019. Lokið hefur verið við rafmagnssamning við Fjarðaál og er hann til 40 ára. Nýir stóriðjusamningar og endurnýjun þeirra eldri verða án efa til langs tíma. Samkeppni um rafmagnssölu til stóriðju er því takmörkunum háð. Þá ber og að hafa það í huga að rafmagnssala til stóriðju er í harðri alþjóðlegri samkeppni sem kemur fram í staðarvali fyrirtækjanna. Samkeppni á raforkumarkaðnum á næstu árum verður því eingöngu bundin við sölu á almennum markaði og þá einungis hvað framleiðsluþáttinn varðar og nær því til um 20% af heildarveltu raforkumarkaðarins. Vakin er athygli á því að fyrirhuguð gjaldtaka af stóriðjurafmagni samkvæmt frumvarpinu er í raun gjaldtaka af Landsvirkjun þar eð fyrirtækið á þess ekki kost að sækja frekari greiðslur til stóriðjufyrirtækjanna undir gildandi samningum. Gera má ráð fyrir því að öðru máli gegni um gjaldtöku af rafmagni almenningsveitna. Landsvirkjun situr því ekki við sama borð og önnur raforkufyrirtæki hvað stóriðjuhlutann áhrærir.

Landsvirkjun hefur til þessa haft söluskyldu á rafmagni til almenningsveitna og hefur þess vegna fjárfest í virkjunum og flutningslínunum sem endurgreiðast á löngum tíma. Rafmagnssamningar við almenningsveiturnar hafa hins vegar verið til eins árs í senn. Uppi eru hugmyndir um að bjóða veitunum upp á langtímasamninga um rafmagnskaup. Þessir samningar gætu verið til mislangs tíma og yrði veittur afsláttur af heildsöluverðinu sem miðaðist við lengd samninganna. Markmiðið með langtímasamningum er að tryggja eins og kostur er jafnvægi milli framleiðslu og eftirspurnar.

Fjögur fyrirtæki sem stunda raforkuframleiðslu og sölu skera sig úr hvað stærð snertir. Hér á eftir verða sýndar tölur úr ársreikningum þessara fyrirtækja fyrir árið 2001:

	Tekjur m.kr.	Hagnaður m.kr.	Eigið fé m.kr.	Eignir alls m.kr.	Eiginfjár- hlutfall
Landsvirkjun	13.009	- 1.839	37.696	132.141	29%
Orkuveita Reykjavíkur	10.516	- 533	34.935	56.885	61%
RARIK	5.366	- 380	10.964	15.543	71%
Hitaveita Suðurnesja	2.816	613	9.549	12.099	79%

Öll ofanefnd fyrirtæki önnur en Landsvirkjun reka hitaveitur en Orkuveita Reykjavíkur rekur auk þess vatnsveitu. Rétt þykir að minna á með vísun í töfluna að á markaðnum eru fjögur stór fyrirtæki en ekki eitt eins og oft kemur fram við umfjöllun um raforkumál og er þá venjulega átt við Landsvirkjun. Eins og kunnugt er hafa bæði Orkuveita Reykjavíkur og Hitaveita Suðurnesja aukið markaðshlutdeild sína að undanfögnu með yfirtöku á öðrum orkufyrirtækjum og eru enn frekari aðgerðir af þessu tagi í undirbúningi. Öll orkufyrirtæki hér á landi önnur en Landsvirkjun, þ.m.t. hitaveitur svo og vatnsveitur, hafa einkasölurétt á veitusvæðum sínum. Hafa ber í huga að þó svo að aðstaða til samkeppni myndist á raforkumarkaðnum þá á það sama ekki við um rekstur hitaveitna og getur einokun á því sviði takmarkað eða hindrað samkeppnismöguleika í rafmagnssölu nema gripið sé til viðeigandi aðgerða eins og gert er ráð fyrir í 3. mgr. 41. greinar raforkulagafrumvarpsins.

Raforkulagafrumvarpið eins og það lítur út í dag hefur í för með sér að flutningsstarfsemi Landsvirkjunar verði sjálfstæð rekstrareining. Þessa aðskilnaðar er ekki krafist af öðrum raforkufyrirtækjum og er þeim heimilt að reka með bókhaldslegum aðskilnaði einokunarþætti

með öðrum rekstrarþáttum. Jafnframt er þeim heimilt að reka “óskylda” einokunarþætti s.s. hitaveitur enda komi til bókhaldslegur aðskilnaður þeirra þátta. Í umsögn um raforkulagafrumvarp sem lagt var fram á árinu 2001 taldi Landsvirkjun nauðsynlegt að einokunarþættir yrðu aðgreindir í sjálfstæð fyrirtæki og stuðla þannig að eðlilegum markaðsviðskiptum í raforku. Eins og áður segir gerir raforkulagafrumvarpið ráð fyrir að bókhaldslegur aðskilnaður nægi hjá öðrum raforkufyrirtækjum en Landsvirkjun. Það er álit Landsvirkjunar að unnt sé að fallast á þetta fyrirkomulag og þá sérstaklega með hliðsjón af ákvæðum 41. gr. frumvarpsins. Landsvirkjun telur að það sé forsenda fyrir bókhaldslegum aðskilnaði að kveðið sé á um hvernig fara skuli með kostnað í rekstrar- og efnahagsreikningi einstakra rekstrarþátta og þá ekki síst hvað varðar fyrirtæki sem selur auk rafmagns heitt vatn en ákvæði sem lúta að þessu er að finna í 3. mgr. 41. greinar.

Að öðru leyti gerir Landsvirkjun athugasemdir við nokkrar greinar raforkulagafrumvarpsins og fylgja hér með tvö fylgiskjöl.

Virðingarfyllst

Friðrik Sophusson
forstjóri

Hjál:

Fylgiskjal 1: Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Fylgiskjal 2: Fjallar sérstaklega um 41. grein frumvarpsins þar sem lagt er til annað verklag en raforkulagafrumvarpið gerir ráð fyrir hvað varðar sameiginlega rekstrar- og efnahagsliði.

Skrifstofa forstjóra

18.02.2003

Mál: 98.13

**Umsögn og athugasemdir Landsvirkjunar
við einstakar greinar frumvarps til raforkulaga**

3. gr.

Athuga þarf betur skilgreiningar, t.d. sem hér greinir:

Í tölulið 2 þar sem “dreifing” er skilgreind sem “flutningur raforku um dreifikerfi”. “Flutningur” samkvæmt 9. tölulið er hinsvegar skilgreindur sem “flutningur raforku um flutningskerfi”.

Í 14. tölulið er hugtakið “raflína” skilgreint. Svo er að sjá sem hugtakið taki einnig til rafstrengs, en í almennu máli er greint þarna á milli, þ.e. loftlínu og jarðstrengs.

Í 22. tölulið þyrfti að tilgreina betur hvaða leyfi er átt við í skilgreiningu á hugtakinu “virkjunarleyfi”.

4. gr.

Í 2. mgr. er kveðið á um að virkjunarleyfi falli úr gildi 10 árum eftir veitingu þess ef leyfishafi hefur þá ekki hafið framkvæmdir og 15 árum eftir veitingu þess ef virkjun er þá ekki komin í rekstur. Í 3. mgr. er síðan kveðið á um að virkjunarleyfi falli niður hafi hvorki náðst samkomulag við landeigendur né eigendur orkulinda eða eignarnáms óskað innan 90 daga frá útgáfu þess. Telja má að nær útilokað sé að ljúka slíkum samningum á svo skömmum tíma. Má því ganga út frá að eignarnámsleiðinni yrði undantekningarlítið beitt sbr. 23. gr. frumvarpsins.

5. gr.

Í lok 4. málsgreinar er ráðherra heimilað að endurskoða ákvæði virkjunarleyfis. Í frumvarpið vantar ákvæði sem tryggja að slíkar breytingar raski ekki rekstrarforsendum viðkomandi virkjunar, hvorki tæknilega né fjárhagslega. Tryggja þarf bótarétt leyfishafa verði réttindi hans skert.

6. gr.

6. töluliður fjallar um ráðstöfun mannvirkja og tækja að rekstrartíma loknum. Ekki er gert ráð fyrir afmörkuðum rekstrartíma og því væri betra að segja “ef leyfishafi eða arftaki hans hættir rekstri raforkuversins”.

Í niðurlagi greinarinnar er ráðherra heimilað að kveða á um að endurskoða skuli virkjunarleyfi að tilteknum tíma liðnum, enda hafi forsendur breyst. Hér þarf að tryggja að slík endurskoðun raski ekki rekstrarforsendum virkjunar, jafnt tæknilega sem fjárhagslega. Tryggja þarf bótarétt leyfishafa verði réttindi hans skert.

15. gr.

Um 5. tölulið er vísað til umsagnar um 6. tölulið 6. greinar.

Um niðurlag greinarinnar er vísað til umsagnar um niðurlag 6. greinar.

16. gr.

1. töluliður er mótsagnakenndur. Allir eiga rétt á tengingu en þó er heimilt að synja nýjum aðilum um tengingu.

24. gr.

Í greininni er kveðið á um víðtækt eftirlitshlutverk Orkustofnunar, ekki eingöngu samkvæmt þessum lögum, sem þó eru afar víðtæk, heldur einnig samkvæmt öðrum heimildum eins og segir í frumvarpinu. Auk eftirlits Löggildingarstofu og annarra opinberra aðila hafa raforkufyrirtækin flest tekið upp gæðakerfi og komið á innra eftirliti. Gæta verður þess að þetta víðtæka eftirlit valdi ekki stórauðnum kostnaði sem lagður verður á raforkufyrirtækin og á endanum á raforkunotendur.

25. gr.

Hér eru Orkustofnun fengnar mjög víðtækar heimildir til að krefjast upplýsinga og gagna frá orkufyrirtækjum og stjórnvöldum. Nauðsynlegt er að tryggja viðskiptaleynd og koma í veg fyrir óhóflega vinnu við skýrslugerðir til stofnunarinnar.

28. gr.

Í fyrri gerð frumvarpsins var gert ráð fyrir að Löggildingarstofa hefði eftirlit með tæknilegum þáttum rafveitna s.s. rafmagnsöryggismálum, afhendingaröryggi og gæðum raforku. Í frumvarpinu eins og það liggur fyrir nú er gert ráð fyrir að Orkustofnun taki að sér þetta hlutverk ásamt eftirliti með því að fyrirtækin starfi samkvæmt gildandi lögum og reglugerðum.

Það er skoðun Landsvirkjunar að fyrri tillagan hafi verulega kosti umfram þá sem nú liggur fyrir. Þannig væri tæknilegt eftirlit á einni hendi í stað tveggja.

Landsvirkjun leggur til að þessu ákvæði í frumvarpinu verði breytt til fyrra horfs.

31. gr.

Samkvæmt 1. tölulið skal flutningsfyrirtækið greiða gjald af raforku sem mötuð er inn á flutningskerfið, þar með talið raforku til stóriðju. Landsvirkjun getur ekki innheimt þennan kostnað frá stóriðjukaupendum á gildistíma núverandi samninga. Komist þeir stóriðjusamningar, sem nú eru í burðarliðunum, til framkvæmda mun stóriðjurafmagn margfaldast á næstu árum og innmötunargjald þá vaxa langt umfram áætlaðar tekjur eftirlitsaðila af því gjaldi.

Í athugasemdum með 31. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir að flutningsfyrirtækið greiði 40 millj.kr. gjald á ári til að standa undir eftirlitskostnaði Orkustofnunar og að dreifiveitur greiði 30 millj.kr. á ári eða samtals 70 millj.kr. Auk þess er í frumvarpinu gert ráð fyrir að skoðunarstofur sinni víðtæku eftirlitshlutverki sem raforkufyrirtækjunum beri að kosta. Að óbreyttum lögum greiða raforkufyrirtækin um 100 millj.kr. árlega til Löggildingarstofu. Ljóst er að eftirlitsþáttur fyrirbyggjandi

frumvarps mundi leiða til mikillar útgjaldaaukningar raforkufyrirtækja. Með vísan til umsagnar um 24. gr. telur Landsvirkjun að svo umfangsmikið eftirlit, með tilheyrandi kostnaði, sé óþarft.

41. gr.

Sjá fylgiskjal 2.

Landsvirkjun

Reikningshald

18.02.2003

Mál: 98.13

Umsögn og athugasemdir Landsvirkjunar við 41. grein frumvarps til raforkulaga, ársreikningar

Eftirfarandi eru 1. og 2. ml 3. mgr. 41. gr.: “Fastafjármunum sem ekki er unnt að heimfæra beint á einstaka starfsemi skal skipt á hverja þeirra í þeim hlutföllum sem eru á milli þeirra fastafjármuna sem heimfæranlegir eru. Hið sama gildir um afskriftir af þeim eignum sem ekki er unnt að skipta.”

Hér vaknar spurningin um hvort miða skuli við bókfært verð fastafjármuna eða stofnverð. Innanhússtillögur Landsvirkjunar gera ráð fyrir að skipta sameiginlegum afskriftum á milli tekjuaflandi sviða í sömu hlutföllum og beinar afskriftir. Þannig er í drögum Landsvirkjunar ekki gert ráð fyrir skiptingu skv. frumvarpinu, þar sem tillögur Landsvirkjunar gera ráð fyrir skiptingu í sömu hlutföllum og beinar afskriftir en ekki í sömu hlutföllum og fastafjármunir. Þetta getur gefið mismunandi niðurstöðu m.a. vegna þess að fyrningarhraði er mismunandi, auk þess sem svara þarf spurningunni um hvort miða eigi við bókfært verð á hverjum tíma eða stofnverð. Hér er hins vegar um óverulegar fjárhæðir að ræða sem væntanlega verða nær eingöngu vegna sameiginlegra kerfa. Sú leið sem frumvarpið gerir ráð fyrir virðist í sjálfu sér ásættanleg ef svar kemur við spurningunni um hvort miða eigi við stofnverð eða bókfært verð við skiptingu sameiginlegra eigna og afskrifta.

Eftirfarandi er 3. ml. 3. mgr. 41. gr.: “Hreinu veltufé, að frádregnum afborgunum næsta árs af langtímaskuldum, skal skipt í þeim hlutföllum sem eru milli beinna tekna af hverri einstakri starfsemi.”

Skipting með þessum hætti getur ekki talist ásættanleg. Í frumvarpinu kemur fram að flutningsfyrirtækið megi ekki stunda aðra starfsemi en þá sem er nauðsynleg til að það geti rækt skyldur sínar skv. lögum þessum. Ljóst er að staða hreins veltufjár Landsvirkjunar getur verið mjög mismunandi frá ári til árs sem m.a. helgast af fjármögnun virkjunarframkvæmda og öðrum umsvifum. Dæmi: Hvernig lítur hreint veltufé út í árslok 2003 ef lagt verður í 20 milljarða fjárfestingu á árinu 2003 vegna byggingu orkuvers?

Eftirfarandi er 4. ml. 3. mgr. 41. gr.: “Langtímaskuldir skal heimfæra á einstaka starfsemi í sömu hlutföllum og fastafjármuni.”

Landsvirkjun hefur gert ráð fyrir 20% eiginfjárhlutfalli og 80% lánsfjármögnun á flutningsfyrirtækinu. Ofangreint ákvæði frumvarpsins er ekki í samræmi við þær áætlanir og mundi leiða til þess að sama eiginfjárhlutfall yrði í orkuframleiðsluhluta Landsvirkjunar og flutningsfyrirtækinu. Landsvirkjun telur eðlilegt að eiginfjárhlutfall flutningsfyrirtækisins verði lægra enda mun það ekki starfa í samkeppnisumhverfi.

Eftirfarandi er 5. ml. 3. mgr. 41. gr.: “*Rekstrartekjum og rekstrarkostnaði sem ekki er unnt að heimfæra beint á einstaka starfsemi skal skipt í þeim hlutföllum sem eru á milli tekna og kostnaðar sem heimfæranlegur er.*”

Hér vaknar spurning um hvað teljist til sameiginlegs kostnaðar og hvað til heimfæranlegs kostnaðar samkvæmt frumvarpinu. Spurning er hvort sameiginlegur kostnaður geti talist heimfæranlegur við það eitt að tekin sé ákvörðun um skiptingu eftir ákveðnum viðmiðum svo sem starfsmannafjölda, veltu, færslufjölda eða hverju sem rökrétt þykir að miða við í því sambandi. Velta má fyrir sér hvort ákvörðun um að skipta sameiginlegum kostnaði eftir ákveðnum hlutföllum sem byggja á hugleiðingum um eðli kostnaðarins sé í eðli sínu “huglægari” heldur en ákvörðun um skiptingu út frá starfsmannafjölda, færslufjölda eða hvers annars viðmiðs sem gæti talist rökrétt. Ennfremur hvort skipting sameiginlegs kostnaðar skuli fremur vera í sömu hlutföllum og beinn kostnaður. Ákvörðun um skiptingu á sameiginlega kostnaðinum verður í öllum tilvikum að einhverju leiti “huglæg”, hvort sem ákvörðun um skiptingu er sett inn í lög eða ekki. Það helgast ofur einfaldlega af því að um sameiginlegan kostnað er að ræða.

Varðandi skiptinguna í frumvarpinu (að skipta sameiginlegum kostnaði í sömu hlutföllum og beinum kostnaði) þá er varhugavert að álykta svo að hún geti átt við Landsvirkjun þannig að það endurspegli eðlilega skiptingu. Þau hlutföll sem Landsvirkjun miðar við eru byggð á athugunum á eðli sameiginlegs kostnaðar í hverju tilviki og ættu að mati fyrirtækisins að gefa eðlilegri skiptingu. Miðað við frumvarpið er hins vegar gert ráð fyrir að ef fyrirtæki telji að skiptireglur skv. 3. og 4. mgr. eigi ekki við um starfsemi þess þá geti það óskað eftir því við Orkustofnun með rökstuddri beiðni að því sé heimilt að byggja á öðrum skiptigrunni og að Orkustofnun skuli í framhaldinu taka rökstudda ákvörðun um þann skiptigrundvöll sem byggt skuli á.

Mælt er með því að gerðar verði breytingar á 3. og 5. mgr. 41. greinar raforkulagafrumvarpsins, þannig að það verði meginregla að raforkufyrirtækjunum beri sjálfum að ákvarða fyrirfram reglur um skiptingu einstakra liða í rekstrar- og efnahagsreikningi, enda skuli slík skipting hafa verið borin undir Orkustofnun og hlotið samþykki hennar. Fari raforkufyrirtækin hins vegar ekki að slíkum reglum um ákvörðun skiptingar skuli ákvæði frumvarpsins um skiptingu gilda. Gengið er út frá því að ákvörðun Orkustofnunar sé áfrýjanleg.

Með þessu móti væri áherslum breytt þannig að ákvæði frumvarpsins tækju ekki sjálfkrafa gildi, hversu vel eða illa sem þau ættu við, heldur legðu fyrirtækin sjálf grunninn að eðlilegri kostnaðarskiptingu.

Meðfylgjandi er 41. gr. raforkulagafrumvarpsins þar sem ofangreindar tillögur Landsvirkjunar hafa verið felldar inn í textann.

Breytingartillögur Landsvirkjunar

41. gr.

Ársreikningar

Um ársreikninga fyrirtækja sem falla undir ákvæði laga þessara fer samkvæmt lögum um ársreikninga.

Ef fyrirtæki á samkvæmt lögum þessum að halda reikningum vegna mismunandi starfsemi sinnar aðskildum í bókhaldi skal gera sérstaka grein fyrir hverri þeirra í ársreikningi. Sú sundur-liðun má koma fram í skýringum með ársreikningi.

Sameiginlegum rekstrartekjum og rekstrarkostnaði sem ekki er unnt að heimfæra beint á einstaka starfsemi skal skipt á fyrirfram ákveðinn hátt sem ákvarða skal á grundvelli athugana á einstökum tekju- og kostnaðarliðum og borinn hefur verið undir Orkustofnun og hlotið samþykki hennar. Hliðstæðar reglur gildi varðandi ákvörðun um skiptingu sameiginlegra afskrifta, fjármagnskostnaðar og efnahagsliða. Sé hins vegar ekki farið að framangreindum ákvæðum varðandi ákvörðun skiptingar gilda eftirfarandi ákvæði:

Fastafjármunum sem ekki er unnt að heimfæra beint á einstaka starfsemi skal skipt á hverja þeirra í þeim hlutföllum sem eru á milli þeirra fastafjármuna sem heimfæranlegir eru. Hið sama gildir um afskriftir af þeim eignum sem ekki er unnt að skipta. Hreinu veltufé, að frádregnum afborgunum næsta árs af langtímaskuldum, skal skipt í þeim hlutföllum sem eru milli beinna tekna af hverri einstakri starfsemi. Langtímaskuldir skal heimfæra á einstaka starfsemi í sömu hlutföllum og fastafjármuni. Rekstrartekjum og rekstrarkostnaði sem ekki er unnt að heimfæra beint á einstaka starfsemi skal skipt í þeim hlutföllum sem eru á milli tekna og kostnaðar sem heimfæranlegur er.

Starfræki vinnslufyrirtæki jarðvarmaorkuver sem vinnur raforku og afhendir aðra orku, svo sem heitt vatn eða gufu, sbr. 1. mgr. 7. gr., skal við bókhaldslegan aðskilnað skipta þeim þáttum í rekstrar- og efnahagsreikningi sem getið er um í 3. mgr. þessarar greinar í hlutfalli við verðmæti þeirra orku sem afhent er. Verðmæti raforkunnar skal miðast við meðalverð á raforku við stöðvarvegg í viðskiptum til almennra nota hérlandis. Verðmæti annarrar orku, svo sem heits vatns og gufu, skal miðast við að arður af fastafjármunum sem eru bundnir í jarðvarmaorkuverinu sé svipaður og heildararður af fastafjármunum fyrirtækisins.

~~Nú telur Telji fyrirtæki að eðli starfsemi þessinnar eða umfang leiði til þess að gildandi skiptireglur skv. 3. eða 4. mgr. eigi ekki við um starfsemi fyrirtækisins. G getur fyrirtækið þá það óskað eftir því við Orkustofnun með rökstuddri beiðni að því sé heimilt að byggja á öðrum skiptigrundvelli. Orkustofnun skal innan sex vikna frá móttöku beiðni taka rökstudda ákvörðun um þann skiptigrundvöll sem byggt skal á.~~

Ráðherra getur í reglugerð sett nánari fyrirmæli um bókhaldslegan aðskilnað, þ.m.t. þær upplýsingar sem skulu koma fram í ársreikningi fyrirtækja sem falla undir ákvæði þessarar greinar, og um skiptigrundvöll milli mismunandi starfsemi.

LÖGGILDINGARSTOFA

Rafmagnsöryggi • Faggilding • Markaðsgæsla • Mælifræði • Lögmælifræði

A Governmental Agency for:
Electrical Safety
Accreditation
Market Surveillance
Metrology
Legal Metrology

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/1165
komudagur 20.2.2003

TILV. YÐAR
Your ref.

BRÉF YÐAR DAGS.
Your letter dated

TILV. VOR
Our ref.
13.7.10-3505/jó

DAGS.
Date
20.02.2003

Efni: Frumvarp til raforkulaga

Meðfylgjandi er umsögn Löggildingarstofu um “Frumvarp til raforkulaga”, mál nr. 462, sem lagt var fram á Alþingi á 128. löggjafarþingi.

Virðingarfyllst,

LÖGGILDINGARSTOFA

Jóhann Ólafsson, deildarstjóri
rafmagnsöryggisdeildar

Umsögn Löggildingarstofu um þskj. 700 – mál 462, Frumvarp til raforkulaga

Í breyttu frumvarpi til raforkulaga hefur eftirlitshlutverk Löggildingarstofu skv. 28.gr. sem var í eldra frumvarpi verið felld út. Af því tilefni vill stofnunin taka fram eftirfarandi:

1. Eftirlit Löggildingarstofu með raforkufyrirtækjum og skörun.

Raforkufyrirtæki þurfa í dag að sæta eftirliti Löggildingarstofu varðandi rafmagnsöryggi skv. lögum nr. 146/96 um öryggi raforkuvirkja, neysluveitna og raffanga. Byggir það á sama fyrirkomulagi og fyrirhugað tæknilegt eftirlit skv. 28.gr. í frumvarpi til raforkulaga gerir ráð fyrir, þ.e. innra eftirlitskerfi raforkufyrirtækjanna sjálfra. Rafmagnsöryggiseftirlitið skarast að hluta til við tæknilegt eftirlit skv. 28.gr. frumvarpsins.

2. Tvöfalt eftirlit.

Raforkufyrirtækin hafa þegar komið sér upp viðurkenndu innra eftirlitskerfi vegna rafmagnsöryggis, sem Löggildingarstofa hefur yfireftirlit með. Þar með hafa þau nú þegar leyst ýmis atriði s.s. stjórnskipulag kerfisins, ábyrgð, innri og ytri úttektir og innleiðingu úrbótaferla ofl. Tiltölulega einfalt er að byggja á þessu kerfi og útvíkka það ef Löggildingarstofa mun annast eftirlitið samkvæmt 28. gr. frumvarpsins, en með nýjum eftirlitsaðila munu raforkufyrirtækin þurfa að byggja upp tvöfalt eftirlitskerfi, þar sem erfitt yrði að tryggja að ekki gætti ósamræmis og tvíverknaðar, og hefði í för með sér aukinn kostnað fyrir raforkufyrirtækin.

3. Er eftirlit skv. 28.gr. beint að fleirum en raforkufyrirtækjum ?

Eftirlit með tæknilegum atriðum skv. 28.gr. beinist nær eingöngu að raforkufyrirtækjunum, en þeim er eins og áður hefur komið fram ætlað að byggja upp innra eftirlitskerfi. Innra eftirlitskerfið á að tryggja gæði raforku og afhendingaröryggi, m.a. með því að tryggja ákveðið verklag og aðgengi upplýsinga. Framkvæmd ytra eftirlits verður mjög sambærilegt núverandi framkvæmd yfireftirlits Löggildingarstofa með rafmagnsöryggismálum.

Í 28.gr. er gert ráð fyrir að notendur geti borið fram kvartanir um gæði raforku til Löggildingarstofu (breyt. Orkustofnun). Í reynd hlýtur almenna reglan að vera sú að farvegur slíkra kvartana og úrbóta sé um raforkufyrirtækin, enda byggja forsendur úrlausna á gögnum frá þeim og úrbótum sem þau framkvæma. Má benda á hliðstæðu í úrskurðarnefnd tryggingafélaga. Þannig verða samskipti eftirlitsaðila og eftirlitsþola á milli stjórnvaldsins og raforkufyrirtækjanna, en neytendur hafi að öllu jöfnu aðeins samskipti við raforkufyrirtækin.

4. Reynsla

Löggildingarstofa hefur um margra ára bil haft með höndum yfireftirlit sem byggir á innra eftirlitskerfi aðila. Stofnunin hefur öðlast trausta reynslu á þessu sviði og náð að

19.02.2003
KRÁ/JÓ

móta árangursríkt og skilvirkt skipulag eftirlits sem grundvallað er á nútímalegum hugmyndum um gæðastjórnun og eftirlit. Ríkir ágæt sátt meðal raforkufyrirtækjanna um framkvæmd þess eftirlits. Reynsla og þekking er þegar til staðar innan stofnunarinnar til að takast á við uppbyggingu eftirlits í anda 28.gr. frumvarps til raforkulaga.

Jóhann Ólafsson
Deildarstjóri
Rafmagnsöryggisdeild Löggildingarstofu

**Nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8-10,
105 Reykjavík**

**Umsögn um frumvarp til raforkulaga og frumvarp til laga um
breytingar á ýmsum lögum á orkusviði.**

Þann 5. febrúar sl. sendi iðnaðarnefnd Alþingis, Norðurorku hf, til umsagnar frumvarp til raforkulaga, 462. mál, heildarlög, ásamt frumvarpi til laga um breytingu á ýmsum lögum á orkusviði, 463. mál, lögð fyrir á Alþingi á 128. löggjafarþingi 2002-2003.

Norðurorka hf þakkar fyrir að fá tækifæri til að yfirfara frumvörpinn og að gera athugasemdir við þau.

Norðurorka hefur fylgst með raforkufrumvarpinu og áður sent athugasemdir. Þá hefur Norðurorka tekið þátt í vinnu hjá Samorku varðandi athugasemdir við frumvarpið bæði nú og áður. Við yfirlestur frumvarpsins sést að tekið hefur verið tillit til ýmissa athugasemda sem Norðurorka, Samorka og önnur orkufyrirtæki hafa áður gert við þáverandi lagafrumvörp og viljum við lýsa ánægju okkar með það.

Þrátt fyrir það gerir Norðuroka eftirfarandi almennar athugasemdir, og einnig athugasemdir við einstakar greinar við frumvarp til raforkulaga.

Ekki eru athugasemdir af hálfu Norðuroku við frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum á orkusviði.

Almennar athugasemdir við frumvarp til raforkulaga.

Við teljum að þær áherslur EB sem fram koma í “tilskipun” 96/92/EB frá 19. desember 1996 eigi ekki við í raforkukerfi af þeirri stærð og staðsetningu sem um íslenskt raforkukerfi gildir. Kerfið er einangrað frá öllum öðrum raforkukerfum og verður það næstu árin og hefur því ekkert með heildar innri raforkumarkað EB að gera. Kerfið er lítið og notendur fáir. Í því sambandi er rétt að hafa í huga 3. tl. 24. gr. “tilskipunarinnar”. Þar kemur fram að aðildarríki geta sótt um undanþágu frá ýmsum ákvæðum “tilskipunarinnar” geti þau sýnt fram á að vandkvæði séu á rekstri, lítilla og einangraðra kerfa, innan ákvæðana.

Í frumvarpinu er vikið frá stærðarmörkum “tilskipunarinnar” að því er virðist til að reyna að aðlaga smæð kerfisins að reglum EB sem gilda fyrir a.m.k 1000 sinnum

stærta heildarkerfi. Það er álit Norðurorku hf að ekki séu líkur á að frumvarpið verði til þess að auka skilvirkni og lækka þar með raforkuverð almennt. Allt það opinbera eftirlit sem gert er ráð fyrir kostar verulega fjármuni. Ekki eru aðrir til að greiða þennan kostnað en raforkukaupendur og því ekki líklegt að raforkuverð lækki að minnsta kosti ekki hjá almenningi og öðrum minni notendum. Eins og fram kemur í umsögn þessari teljum við ekki að sá ætlaði árangur og sú grunnhugsun sem fellst í “tilskipun” EB náist hérlandis við setningu þessara laga. Því er óeðlilegt að feta í fótspor EB og annarra þjóða sem komið hafa á svokölluðu frelsi í raforkumálum án þess að gefa sér tíma og hugsa hvert skref vandlega með tilliti til hérlandra aðstæðna. Við teljum einnig óeðlilegt að reyna að aðlagja íslenskar aðstæður þeim aðstæðum sem ríkja í samtengdum raforkukerfum í Evrópu með smækkun allra ákvæða “tilskipunar” EB.

Í I. kafla frumvarpsins, sem fjallar um markmið og gildissvið, kemur fram að markmið laganna sé að stuðla að þjóðhagslega hagkvæmri nýtingu orkulinda til raforkuvinnslu o.s.frv. Ekki eru færð fram sterk rök fyrir því í skýringum við 1. gr. að óbreytt skipulag raforkumála sé verra en sú nýskipan sem lögð er til frá þessum sjónarhóli. Ekki er hægt að fullyrða að breytingar í raforkumálum annarra ríkja hafi endilega leitt til almennrar lækkunar raforkuverðs í viðkomandi ríkjum. Til að uppfylla lágmarkskröfur EB má fara aðrar leiðir að mati Norðurorku. Það er mat okkar að þær leiðir sem frumvarpið gerir ráð fyrir muni auka kostnað í rekstri raforkufyrirtæja, sem aftur leiðir til hærri orkuverðs, óhagræðis og óþæginda fyrir neytendur og orkufyrirtæki.

Um II. kafla frumvarpsins, raforkuvinnslu, er það að segja að leyfisferlið teljum við enn full skilyrt og ekki er þörf á að telja upp atriði sem önnur lög taka á.

Stærðarmark virkjunar sem leyfi þarf fyrir og skylt er að tengja flutningskerfinu er þrengra en “tilskipun” EB gerir ráð fyrir og teljum við það óþarft.

Um III. kafla frumvarpsins, flutningur. Við munum ekki, á þessu stigi gera athugasemdi við þennan kafla frumvarpsins þar sem ætlunin er að reyna að ná sem víðtækustu samkomulagi um flutning raforku, gjaldskrá verðjöfnun og fleira. Við vonumst hinsvegar til að fá að fylgjast með þeirri vinnu og fá tækifæri til að gera athugasemdir við niðurstöður nefndarinnar.

Um IV. kafla; dreifingu. Við teljum þær breytingar varðandi dreififyrirtækin sem gerðar hafa verið frá fyrra frumvarpi til bóta. Við teljum nauðsynlegt að ákvæði verði fyrir hendi í raforkulögum sem heimili (raf)orkufyrirtæki flutning raforku vegna eigin starfssemi á orkusviði þó viðkomandi notkunarstaðir eða orkuframleiðsluver séu utan dreifisvæðis viðkomandi veitu, enda sé orkunotkunin eða framleiðslan einvörðungu ætluð til eigin nota. Hér má hugsanlega tala um spennumörk yfir 1000 kV. Það er hinsvegar svo að í dag eru dæmi um skörun dreifikerfa þannig að auðvaldast er að hafa ekki spennumörk í heimildarákvæðinu. Ástæðulaust er að girða fyrir þennan möguleika þar sem þessi skipan mála getur verið hagstæð við vissar kringumstæður.

Kaflí V. um “raforkuviðskipti”. Stofnun sérstakra fyrirtækja um raforkusölu tryggir ekki endilega hagsmuni neytenda. Það kann hinsvegar að vera eðlilegt að heimila slíkt í samræmi við verslunarfrelsi.

Kaflí VI. um skyldur landeigenda. Eignarnáms og bótaákvæði. Við þennan kafla eru ekki athugasemdir.

Kaflí VII. Eftirlit og úrræði. Í kaflanum er verið að leggja til að búið verði til nýtt eftirlitskerfi hjá Orkustofnun. Engar sérstakar ástæður eru færðar fyrir því að það þurfi sérstaka stofnun til að hafa frekara eftirlit með orkufyrirtækjunum nú er. Rafveitur vinna samkvæmt skilgreindu innra öryggisstjórnunarkerfi sem er viðurkennt af Löggildingarstofu og nær til þátta sem nefndir eru til sögunnar, varðandi eftirlitsþátt Orkustofnunar, í 28. gr. frumvarpsins. Rafveitur vinna jafnframt samkvæmt alþjóðlegum staðli um málspennu í lágsþennudreifikerfum. Hinsvegar kann að vera nauðsynlegt að Orkustofnun annist eitthvert eftirlit með þáttum sem aðrar eftirlitsstofnanir geta ekki sinnt að óbreyttu. Varast þarf að setja upp stórt “eftirlitbatteri” til viðbótar þeim sem fyrir eru. Eðlilegt er að samkeppnisstofnun hafi eftirlit með viðskiptalegum þáttum en Löggildingarstofa með tæknilegum þáttum, á grundvelli laga um raforkuvirki, mál, vog og faggildingu, til samræmis við aðrar atvinnugreinar. Þá þarf að haga gjaldtöku þannig að hún endurspegli sanngjarnan kostnað við eftirlit.

Kaflí VIII. Um almenn ákvæði um leyfisveitingar. Ekki eru athugasemdir við kaflann.

Kaflí IX. Ýmis ákvæði. Ekki eru athugasemdir við kaflann.

Ákvæði til bráðabyrgða.

Við leggjum til að lengri tími verði gefin til að aðlaga raforkukerfið að ákvæðum væntanlegra laga.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins:

I. KAFLI

Markmið og gildissvið.

1. grein

Lagt er til að 1. gr. hljóði þannig:

1. gr.

Markmið.

Markmið laga þessara er að stuðla að hagkvæmri nýtingu orkulinda og samkeppni í vinnslu raforku.

“Þjóðhagsleg hagkvæmni” er óljóst og óskýrt hugtak, sem ekki er ástæða til hafa í greininni. Þá eru umhverfissjónarmið og hagsmunir neytenda tryggðir í öðrum lögum, sbr. t.d. lög um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 og samkeppnislög nr.

8/1993. Ekki verður heldur séð að frumvapið tryggi, a.m.k. ekki betur en nú er, öryggi raforkukerfisins eða hagsmuni neytenda, reynsla annarra þjóða styður þetta.

Ekki eru gerðar athugasemdir við 2. og 3. gr.

II. KAFLI Raforkuvinnsla.

4. grein

Lagt er til að fyrsta málsgrein 4 gr. hljóði þannig:

4. gr.

Veiting virkjunarleyfis.

Ráðherra gefur út leyfi til að nýta orkulindir til raforkuvinnslu og til að reisa og reka raforkuver að uppfylltum skilyrðum laga. Þó þarf ekki leyfi ráðherra vegna raforkuvera með afli sem er undir 5 MW. Skylt er að tilkynna Orkustofnun um raforkuvinnslu með afli undir fyrrgreindu marki ef orkan er seld eða hún sett inn á raforkukerfi.

5. grein

Lagt er til að 5 gr. hljóði þannig:

5. gr.

Skilyrði fyrir veitingu virkjunarleyfis.

Virkjunarleyfi verður aðeins veitt sjálfstæðum lög- og skattaðila. Ráðherra getur sett skilyrði fyrir útgáfu virkjunarleyfis er lúta að því að tryggja nægilegt framboð raforku, öryggi, áreiðanleika og skilvirkni raforkukerfisins, sem og skilyrði er falla undir lög um mat á umhverfisáhrifum. Tengja skal virkjun flutningskerfinu, sbr. þó 2. mgr. 11. gr. Ráðherra er heimilt að víkja frá tengiskyldu vegna virkjana sem eru undir 5 MW og varðandi eldsneytisstöðvar sem fyrst og fremst eru nýttar ef truflanir koma upp í flutnings- eða dreifikerfi.

Leyfi fyrir vatnsaflsvirkjun getur verið bundið því skilyrði að samningar takist um samrekstur annarra vatnsaflsvirkjana og vatnsmiðlana á vatnasviðinu. Ef ekki nást samningar sker ráðherra úr ágreiningi og er úrskurður hans endanlegur á stjórnsýslustigi. Virkjunarleyfi fyrir jarðgufuvirkjun getur á sama hátt verið bundið því skilyrði að samningar takist um samrekstur með öðrum jarðgufuvirkjunum sem nýta sama jarðhitasvæði. Þá er ráðherra heimilt í virkjunarleyfi að gera fyrirvara um það að öðrum aðila kunni að verða veitt leyfi til virkjunar sem nýtir sama vatnasvið eða jarðhitasvæði.

6. grein

Lagt er til að 6. gr hljóði þannig:

6. gr.

Efni virkjunarleyfis.

Í virkjunarleyfi skal m.a. tilgreina:

1. *Hvenær framkvæmdir skuli heffast í síðasta lagi og hvenær þeim skuli lokið.*
2. *Afmörkun virkjunarsvæðis.*
3. *Upplýsinga- og tilkynningarskyldu leyfishafa til Orkustofnunar, annarra opinberra eftirlitsaðila og flutningsfyrirtækis, sem nauðsynleg er til að viðkomandi aðilar geti rækt hlutverk sitt.*

Heimilt er að kveða á um að virkjunarleyfi skuli endurskoðað að tilteknum tíma liðnum, enda hafi tilteknar forsendur fyrir skilyrðum leyfisins breyst verulega.

Þau ákvæði greinarinnar sem felld eru út, s.s. frágangur á starfsstöð og landi, öryggis- og umhverfisráðstafanir, eru ekki nauðsynleg þar sem tekið er á þessum þáttum í öðrum lögum og reglugerðum.

7. gr.

Skyldur vinnslufyrirtækja.

Ekki eru athugasemdir við þessa grein.

III. KAFLI

Flutningur.

Ekki eru gerðar athugasemdir við þennan kafla að sinni þar sem í lokakafla frumvarpsins, “Ákvæði til bráðabirgða” er kveðið á um að sérstök nefnd skuli gera tillögu að fyrirkomulagi flutnings á raforku. Norðurorka gerir ráð fyrir að geta fylgst með starfi nefndarinnar og fá tækifæri til að gera athugasemdir þegar nefndin skilar niðurstöðum.

IV. KAFLI

Dreifing.

13. gr.

Sérleyfi til dreifingar.

Ekki eru athugasemdir við greinina eins og hún er í frumvarpinu en við teljum eðlilegt að við greinina bætist:

“Ráðherra getur heimilað öðru (raf)orkufyrirtæki flutning raforku vegna eigin starfssemi á orkusviði þó viðkomandi notkunarstaðir eða orkuframleiðsluver séu innan dreifveitusvæðis annarrar veitu, enda sé orkunotkunin eða framleiðslan einvörðungu ætluð til eigin nota.

14. , 15 ,16. og 17. grein.

Ekki eru athugasemdir við greinarnar.

V. KAFLI
Raforkuviðskipti.

Ekki eru sérstakar athugasemdir við V kafla.

VI KAFLI
Skyldur landeigenda. Eignarnáms- og bótaákvæði.

Ekki eru sérstakar athugasemdir við VI kafla.

VII. KAFLI
Eftirlit og úrræði.

Ekki eru sérstakar athugasemdir við kaflan umfram það sem fram kemur í almennum athugasemdum okkar varðandi of viðamikilið eftirlit og kostnað við það.

VIII. KAFLI
Almenn ákvæði um leyfisveitingar

Ekki eru sérstakar athugasemdir við VIII

IX. KAFLI
Ýmis ákvæði

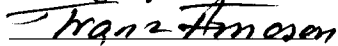
Ekki eru sérstakar athugasemdir við IX kafla.

Ákvæði til bráðabirgða.

Ekki eru sérstakar athugasemdir við ákvæði til bráðabirgða umfram það sem fram kemur í almennum athugasemdum okkar um of hraða gildistöku laganna.

Akureyri 18. febrúar 2003.

Virðingarfyllst

Franz Arnason forstjóri,
fh Norðurorku hf.

ORKUBÚ VESTFJARÐA HF.

Stakkanesi 1 - Pósthólf 220
100 Ísafjörður - www.ov.is

Sími: 450 3211
Fax: 456 3204

Kt: 660877-0299
Vsk.nr: 9522
Banki: 0156-26-640

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 128/1143
komudagur 19.2.2003

Ísafirði 18. febrúar 2003

Umsögn Orkubús Vestfjarða hf. um frumvarp til raforkulaga, 462 mál.

Hér á eftir fer umsögn Orkubús Vestfjarða hf. um frumvarp til raforkulaga.

Í þessari nýju útgáfu af frumvarpi til raforkulaga er þess ekki lengur krafist að orkufyrirtækjunum verði skipt upp heldur er bókhaldslegur aðskilnaður látinn nægja. Þessi breyting er mjög til bóta og dregur úr þeim kostnaðarauka sem frumvarpið veldur.

Þó flutningskafla frumvarpsins (III. Kafla) eigi ekki að taka gildi fyrr en 1. júlí 2004 og leggja eigi fram nýtt frumvarp um hann verður ekki komist hjá því að fjalla um hann.

Í þessari umsögn verður ekki fjallað um einstakar greinar fyrirbyggjandi frumvarps, heldur verða dreginn fram þau atriði sem Orkubú Vestfjarða hf. telur mikilvægt að verði að veruleika við setningu nýrra raforkulaga. Þessi atriði eru að mestu leiti samhljóða umsögn Orkubús Vestfjarða hf. frá 10. september 2001.

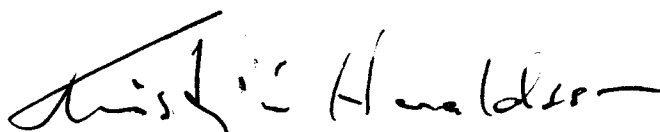
1. Við setningu nýrra raforkulaga þarf að tryggja að fullri samkeppni verði komið á í orkuvinnslunni. Í fyrirbyggjandi frumvarpi er ekki tekið á þessu máli og vandséð er hvernig unnt er að koma á fullri samkeppni á markaði þar sem einn aðilinn (Landsvirkjun) ber höfuð og herðar yfir alla aðra og hefur í skjóli gildandi laga getað valið úr öllum bestu virkjunarkostum Íslands síðustu 40 árin.
2. Það verður að tryggja að í lögunum verði ákvæði er tryggi að öll raforka (stóriðja undanskilin) fari á markað þar sem verð hennar ákveðst. Þannig er unnt að rjúfa tengslin milli orkuvinnslu og orkusölu og um leið tryggja öllum orkuframleiðendum möguleika til að selja orku á markaði og orkusölum möguleika að kaupa á sama markaði. Sé þetta ekki gert er vandséð að markmiðum frumvarpsins um samkeppni verði náð.

3. Í fyrirliggjandi frumvarpi eru settar fram kröfur um að þeir sem hyggjast byggja og reka raforkuver þurfi sérstakt leyfi frá ráðherra. Orkubú Vestfjarða hf. telur nauðsynlegt að sömu reglur gildi um virkjanir og aðra atvinnustarfssemi í landinu.
4. Tengiskylda sú sem rætt er um í 3. mgr. 5. gr. frumvarpsins er óþörf.
Í stað hennar er lagt til að allar framleiðslueiningar, jafnt stóra sem smáar, sem tengjast inn á samtengt net landskerfisins, greiði ákveðið gjald vegna hvernar framleiddrar orkueiningar til flutningskerfisins. Ekki skiptir máli hvort viðkomandi framleiðslueining tengist flutningsnetinu beint eða tengist inn á eitthvert dreifikerfi sem er tengt flutningsnetinu því framleiðslan hefur áhrif á allt samtengda kerfið hvar sem hún er sett inn á það.
5. Þeirri hugmynd, sem fram er sett í frumvarpinu, að tvískipta flutningskerfinu er hafnað. Líta verður á flutningskerfið sömu augum og þjóðvegi landsins, þar sem allir notendur taka þátt í uppbyggingu og rekstri kerfisins í samræmi við það magn sem þeir flytja eftir kerfinu. Það verður að tryggja jafnan aðgang að flutningskerfinu og á sama verði fyrir alla. Það sem hér er lagt til er sú leið sem nefnd hefur verið "póstleið".
6. Í fyrirliggjandi frumvarpi er ekkert fjallað um hvernig farið verður með rekstur óarðbærra eininga í raforkukerfinu. Tryggja verður að óarðbær dreifing og flutningur raforku verði greidd af öllum landsmönnum, en ekki aðeins hluta þeirra sem búa á landsbyggðinni, eins og nú er.
7. Nauðsynlegt er að í lögunum (ekki nægjanlegt í reglugerð) komi fram hver innheimtir gjöld fyrir orkuna hjá endanlegum notanda. Að mati Orkubús Vestfjarða er besti kosturinn sá að söluaðilinn hafi þessa innheimtu með höndum og beri ábyrgð á uppgjöri við framleiðslu-, flutnings-, og dreifingaraðila.
8. Ljóst er að þær breytingar sem frumvarpið hefur í för með sér eru viðamiklar og fyrirtækin þurfa lengri tíma til undirbúnings en gert er ráð fyrir í frumvarpinu. Fyrirtækin þurfa að m.a. ná samkomulagi um aðferðir vegna mælinga og uppgjors og koma upp kerfum í því skini. Þá þurfa þau einnig nokkuð ráðrúm til að búa sig undir hið nýja skipulag. Af hálfu Orkubús Vestfjarða er lagt til að lögin taki ekki gildi fyrr en 2 árum eftir að Alþingi hefur samþykkt þau.
9. Það er mat Orkubús Vestfjarða að frumvarpið hafi umtalsverðan nýjan kostnað í för með sér, sem mun valda hækkun orkuverðs en ekki lækkun eins og ýmsir hafa talið. Þessi kostnaðarauki stafar m.a. af auknum kostnaði vegna mælinga og uppgjors, hvers konar eftirlits og arðssemiskröfu flutnings- og dreifikerfa. Leita verður allra leiða til að draga úr þessum kostnaðarauka.

Þau atriði sem Orkubú Vestfjarða hf. telur mikilvægast að tryggð verði í nýjum raforkulögum eru að:

- **Tryggð verði full samkeppni í orkuvinnslunni.**
- **Tryggður verði jafn aðgangur að flutningskerfinu á sama verði fyrir alla.**
- **Tryggt verði að óarðbærflutningur og dreifing raforku verði greidd af öllum landsmönnum, en ekki aðeins hluta landsbyggðarbúa, eins og nú er.**

Fyrir hönd Orkubús Vestfjarða hf.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Kristján Haraldsson', with a long horizontal stroke extending to the right.

Kristján Haraldsson
orkubússtjóri

Alþingi - Iðnaðarnefnd
Elín Valdís Þorsteinsdóttir
Nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 18. febrúar 2003

Tilvísun: 2003020006

Bréfalykill: 50.13

Efni: Umsögn Orkustofnunar um frumvarp til raforkulaga o.fl., 462. og 463 mál á 128. löggjafraþingi

Vísað er til bréfs ritara háttvirtrar iðnaðarnefndar Alþingis dags. 5. febrúar s.l. þar sem óskað er umsagnar Orkustofnunar um frumvarp til raforkulaga, 462. mál, heildarlög, EES-reglur, og breytingar á ýmsum lögum á orkusviði, 463. mál.

Orkumálastjóri hefur átt aðild að samningu raforkulagafrumvarpsins ásamt með starfsmönnum iðnaðarráðuneytisins. Ennfremur hefur orkumálastjóri haft tækifæri til að koma sjónarmiðum sínum á framfæri við háttvirta þingnefnd, bæði á málstofu hennar á Hvolsvelli 19. september 2001 og á fundi með nefndinni 10. febrúar s.l. Jafnframt skal vísað til umsagnar embættisins við frumvarp til raforkulaga sem lagt var fram á 126. löggjafraþingi; sjá fylgiskjal.

Af þessu leiðir að orkumálastjóraembættið er í öllum meginatriðum samþykkt frumvarpinu, bæði í heild sinni og í velflestum smáatriðum.

1. Almenn sjónarmið um raforkulagafrumvarpið

Hinn almenni texti frumvarpsins hefur ekki tekið grundvallarbreytingum frá þeirri gerð sem lögð var fram á 126. þingi. Meginbreytingin felst í frestun á gildistöku en þó einkum á frestun á fullri framkvæmd ákvæða um flutning og dreifingu. Í þeim efnum er því miður enn talsverður ágreiningur, sem má segja að sé milli sjónarmiða á meginþéttbýlissvæðinu suðvestanlands og talsmanna þeirra sem búa annars staðar. Hér á skv. bráðabirgðaákvæðum frumvarpsins að freista þess að ná breiðri samstöðu með sérstakri nefndaskipan. Er rétt að reynt sé að ná slíkri samstöðu, en þó er vart annars að vænta en að lokum verði að höggva pólitískt á hnútinn. Og það er í raun gert með því móti, að náist ekki samstaða um annað, taka aðalákvæði frumvarpsins um flutning og dreifingu gildi að ári liðnu.

Vissulega er það bagalegt að fyrirkomulag flutnings og dreifingar verði í bráðabirgðaástandi í eitt ár. Hugsunin er sú að á þessum biðtíma gildi núverandi ástand óbreytt, en efalaust munu koma upp ágreiningsefni um það hvað "óbreytt ástand" merki í því sambandi, og hefur þegar verið spurt um eitt slíkt atriði. Kosturinn við frestunina er á hinn bóginn sá að þá gefst aukið svigrúm til að undirbúa framkvæmd laganna.

2. Hlutverk Orkustofnunar

Orkustofnun fær vissulega mjög aukið stjórnsýsluverkefni með téðu frumvarpi, ef að lögum verður. Í umsögn um lög um Orkustofnun er vikið að því hvort æskilegt og heppilegt sé að stofnunin taki þetta að sér í ljósi þess hvaða afleiðingar það hefur á allt skipulag stofnunarinnar, og þar með að henni verður að skipta upp. Niðurstaðan er sú að þrátt fyrir allt sé skynsamlegast að fara þá leið í þessum efnum sem frumvörpin markar.

Í umræðum um málið, jafnvel á Alþingi svo og í háttvirtri iðnaðarnefnd, hefur borið við að gert sé meira úr hlutverki Orkustofnunar en efni standa til. Samandregið lýtur hlutverkið annars vegar að

ýmiss konar almennri umsjá, einkum upplýsingaöflun og umsögnum, en hins vegar að beinu eftirliti með sérleyfisstarfsemi í raforkugeiranum, þ.e.a.s. flutningi og dreifingu á raforku. Fyrri verkþátturinn er af svipuðum toga og stofnunin sinnir nú þegar, en eftirlitshlutverkið er nýtt.

Eftirlitsstarfsemi er sjaldnast vinsæl og því síður óumdeild. Þeim sem eftirlitshlutverkið beinist að finnst það einatt óþarft eða a.m.k. jafnan um of. Svo verður efalaust einnig um það eftirlit með sérleyfisstarfseminni sem Orkustofnun er falið með frv. til raforkulaga. Á hinn bóginn er það meginregla í því hagkerfi sem við erum smám saman að tileinka okkur að annars vegar fái aðhald frá markaðinum, þ.e.a.s. með samkeppni, en hins vegar þurfi aðhald af opinberri hálfu þegar samkeppni verður ekki við komið; þ.e. þegar um e.k. einokunarstarfsemi er að ræða.

Raforkugeirinn hefur hingað til allur verið rekinn nánast sem sérleyfisstarfsemi. Því má spyrja hvert eftirlitið hafi verið með honum og hvers vegna þurfi nú að koma upp markvissri eftirlitsstarfsemi. Eftirlitið hefur hingað til í raun verið í höndum eigenda orkufyrirtækjanna, sveitarstjórna og stjórnvalda. Gjaldskrár hafa þurft samþykki iðnaðarráðuneytisins, en seinasta áratuginn hefur að mati undirritaðs ekki tíðkast að hafa mikil afskipti af gjaldskrár á þeim vettvangi.

Nú eru forsendur að breytast á margan hátt:

- *Orkufyrirtækin verða (velflest) bæði með samkeppnis- og sérleyfisstarfsemi undir höndum.*
- *Starfsvið dreifiveitnanna er í vaxandi mæli aðskilið frá sveitarfélagamörkum.*
- *Eignarhald þeirra er líka að fjarlægjast sveitarfélögin.*

Til viðbóta þessu kemur að í Evróputilskipuninni um raforkumálin er krafist eftirlits með sérleyfisstarfseminni. Og að síðustu má spyrja hvort hagsmuna neytenda hafi verið nægilega gætt í fyrirkomulaginu hingað til.

Orkustofnun hefur sett upp áætlun um það eftirlit sem henni er falið með umræddu frumvarpi. Er þar reynt að gæta hófs, en ekki verður annað séð en að auka þurfi færni stofnunarinnar á þremur sviðum: Í lögfræði, rafmagnsverkfræði og í hagrænum þáttum (hagfræði eða endurskoðun). Áætlunin er að nýta þessa auknu færni í annarri stjórnsýslu stofnunarinnar en á móti kemur að núverandi starfsmenn munu koma að hinum nýju verkefnum. Þannig var áætlað fyrir ári að kostnaðarauki verði um 40 m. kr. á ári. (Sjá síðar um kostnað við gæðaeftirlit). Það er einsetningur stofnunarinnar að rækja eftirlitið í sem nánustu samstarfi við orkufyrirtækin og treysta eftir föngum á það innra eftirlit sem þau hafa. Það er ekki ásetningur neinna að byggja upp umfangsmeiri eftirlitsstarfsemi en brýna nauðsyn ber til.

3. Einstök atriði

Eins og fyrr segir hefur orkumálastjóri átt aðild að gerð frumvarpsins og því eru fá einstök atriði sem hann sér nú ástæðu til að gera athugasemdir við. Þó má benda á tvö atriði, frekar til umhugsunar en að gerð sé útfærð tillaga um breytingar. En hugnist nefndinni þær hugmyndir sem hér eru reifaðar er undirritaður reiðibúinn að vinna að frekri útfærslu þeirra.

3.1 Eftirlit með gæðum raforku og afhendingaröryggi (28. gr.)

Í fyrri gerðum frumvarpsins var kveðið á um að Löggildingarstofa færi með þetta hlutverk. Í fyrirbyggjandi frumvarpi er þetta verkefni fært til Orkustofnunar og eru einkum færð fyrir því þau rök að hafa beri bæði hið hagræna og tæknilega eftirlit á sömu hendi.

Í fyrrgreindri umsögn Orkustofnunar um frumvarpið frá 126. þingi var spurt hvort “þess[a] eftirlits [sé] ... að öllu leyti þörf, eða hvort nægi að kerfisstjórninn hafi umsjón með tæknilegum gæðum raforkuþjónustunnar. Þetta mætti íhuga, enda ávallt brýnt að stilla öllu eftirliti í hóf eins og frekast er kostur. Þingnefndin ætti að afla sér óháðs sérfræðilegs álits um þetta efni.” Skal nú þessi þanki tekinn upp aftur.

Gæði raforku má flokka í spennugæði, þjónustugæði og afhendingaröryggi.

- *Spennugæðum* er haldið uppi svo raftæki virki sem skyldi og skemmist ekki. Alvarleg vandamál vegna spennubreytinga eru fátíð á Íslandi enda hefur vilji dreifingarfyrirtækjanna til að viðhalda spennugæðum verið skýlaus.

- *Þjónustugæði* felast m.a. í því hvort og hve greiðlega erindum og kvörtunum er sinnt. Þótt ekki sé til þjónustustaðall hefur rafveiturnar ekki skort vilja til að sinna þjónustugæðum.
- *Afhendingargæði* felast í því að straumrof séu sem sjaldnast og vari sem skemmst. Afhendingargæði hérlandis eru tvímælalaust með ágætum. Nú sinna raforkufyrirtækin skráningu og úrvinnslu á tölfræði um afhendingargæði á vegum svonefnds START-hóps undir forystu flutningssviðs Landsvirkjunar en með aðild Orkustofnunar.

Ekki er sjálfgefið að sama fyrirkomulag þurfi að hafa um flutningsfyrirtækið og dreifiveitur. Flutningsfyrirtækið nýtur aðhalds frá dreifiveitunum; þeirra sem taka við raforkunni. Hnykkja mætti á ákvæðum um skyldur flutningsfyrirtækisins í 9. gr. og kveða skýrar á um að því beri skylda til að afhenda orku af viðunandi gæðum. Þetta mætti t.d. gera með því að fella saman 3. og 4. tölul., 3. mgr. 9. gr. og setja þar inn almenna gæðaskyldu.

Öðru máli gegnir um dreifiveiturnar. Þær þjóna endanlegum notendum, en þeir hafa vart bolmagn hver fyrir sig til að veita aðhald í gæðamálum. Aftur mætti fara sömu leið og skerpa á gæðakröfum í 16. gr. Það sem þá skortir er einkum að notendurnir hafi kvörtunarleið þygi þeim dreifiveiturnar ekki afhenda þeim nógu góða vöru eða veiti að öðru leyti ekki næga þjónustu. Að þessu er vikið í 2. mgr. 28. gr. þar sem segir m.a.: *“Notendur geta borið fram kvartanir er lúta að gæðum raforku og afhendingaröryggi til Orkustofnunar. Ákvæði 24.–25. gr. gilda að öðru leyti um eftirlitið eftir því sem við á.”*

Þetta ákvæði er að vísu einum of beinskeytt. Auðvitað eiga notendurnir að beina umkvörtunum sínum fyrst til veitnanna sjálfra. (Ekki vill orkumálastjóri vera vakinn um miðja nótt með umkvörtun um rafmagnsleysi.) Ákvæði fyrri málsliðarins gæti því verið eitthvað í þessa veru: *“Telji notandi rafmagns að dreifiveita hans hafi ekki sinnt umkvörtunum hans um gæði raforku og afhendingaröryggi getur hann borið fram kvörtun við Orkustofnun.”*

Eftir situr þá hvort eða í hvaða mæli þörf er á afganginum á 28. gr., þ.e.a.s. 1. og 3. mgr., en þar er kveðið á um virkt eftirlit Orkustofnunar með gæðamálum. Séu þau ákvæði felld niður refjalaust er viðbúið að Orkustofnun hafi fá haldreipi þurfi að taka á málum; þá væri í reynd treyst á að fyrirtækin stæðu sína plikt. Ætla má að ekki reyni á þessi ákvæði, þar sem fyrirtækin munu leggja metnað sinn í gæðamál. Samt kemur til álita að halda ákvæðunum næsta óbreyttum en um leið að Orkustofnun og ráðuneytið (sem setur reglugerð um framkvæmdina, sbr. 3. mgr. 28. gr.) einsetja sér að fara sé hægt í að setja á lagginn sérstakt eftirlitskerfi.

Niðurstaða þessara vangavelta er því sú hvort milda megi ákvæði 28. gr. frumvarpsins, eða a.m.k. hafa framkvæmdina í lágmarki, en skerpa ákvæði 9. og 16. gr. Jafnframt þyrfti þó að aðgæta hvort önnur ákvæði, svo sem um upplýsingaskil til Orkustofnunar, séu nægileg. Með þessu móti ætti að mega draga úr eftirlitskostnaði, en í kostnaðarmati með frumvarpinu sem lá fyrir 127. þingi, var gert ráð fyrir að kostnaður Löggildingarstofu við framkvæmd 28. gr. myndi nema 9,5 m. kr. á ári. Þessari upphæð, nær allri, er bætt við kostnað Orkustofnunar í kostnaðarmati fyrirbyggjandi frumvarps. Hér mætti því spara.

3.2 Skipting kostnaðar (41. gr.)

41. gr. frv. var ekki í fyrsta raforkulagafrumvarpinu og helgast það af því að þá var krafist fyrirtækjaaðskilnaðar milli samkeppnisrekstrar og sérleyfisstarfsemi, en nú er bókhaldslegur aðskilnaður látinn nægja. Því er nú talið nauðsynlegt að kveða á um það hvernig haga beri bókhaldslega aðskilnaðinum. Nauðsynlegt er fyrir sérleyfiseftirlitið (Orkustofnun) svo og samkeppniseftirlitið (Samkeppnisstofnun) að til séu skýr viðmið í þessum efnum.

Frumvarpsgreinin er þannig uppbyggð að meginreglan er sett fremst en síðan er fyrirtækjunum boðinn sá möguleiki að rökstyðja óskir um frávík frá henni. Það kæmi til álita að snúa þessu við, þ.e.a.s. að fyrirtækin setji fyrst fram sínar skiptireglur en síðan verði eftirlitsaðilinn að sækja málið, ef honum þykir reglurnar vera á skjön við markmið meginreglunnar. En þá er líka ljóst að fyrirhöfn eftirlitsaðilans getur orðið meiri en ella. Ef ákvæðunum væri víxlað yrði það hans að yfirfara fyrirkomulag fyrirtækjanna og rökstyðja kröfur um breytingar. En að óbreyttu er sönnunarbyrðin á

hinn veginn. Kostnaður Orkustofnunar gæti því aukist.

4. Ýmis lög á orkusviði

Við frumvarpið um breytingar á ýmsum lögum á orkusviði hefur Orkustofnun engar athugasemdir. Farið hefur verið yfir ákvæði frumvarpsins og aðgætt hvort þar sé eitthvað of- eða vantalið, en ekkert slíkt hefur komið í ljós.

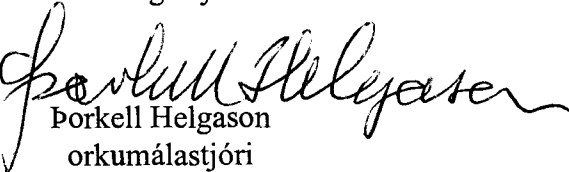
5. Gildistaka frumvarpanna

Kveðið er á um að frumvörpin taki þegar gildi en komi að fullu til framkvæmda 1. júlí n.k.

Vissulega veitir þetta afar nauman tíma til undirbúnings. Orkustofnun hefur haft fjárveitingu til undirbúnings. Undirbúningur hefur verið nokkur, en þó hefur ekki þótt stætt á því að ráða nýja starfsmenn fyrr en lögín hefðu tekið gildi. Verði það í þinglok og þá strax auglýst kæmu nýir starfsmenn vart til starfa fyrr en í maíbyrjun. Þá væru tveir mánuðir til stefnu. Á móti kemur að flutnings- og dreifingarkafli laganna frestast í raun um eitt ár.

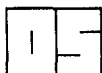
Orkustofnun telur sig því geta tekið við umræddum verkefnum þegar 1. júlí n.k., sé það vilji Alþingis.

Virðingarfyllst

Þorkell Helgason
orkumálastjóri

Fylgiskjöl:

Umsögn Orkustofnunar um frumvarp til raforkulaga, 719. mál á 126. löggjafarþingi, dags.
20. ágúst 2001

Alþingi - Iðnaðarnefnd
Sigrún Brynja Einarsdóttir
nefndarritari
Nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 20. ágúst 2001
Tilvísun: 2001060003
Bréfalykill: 50.13

Efni: Umsögn Orkustofnunar um frumvarp til raforkulaga

Vísað er til bréfs ritara háttvirtrar iðnaðarnefndar Alþingis dags. 29. maí s.l., þar sem óskað er umsagnar Orkustofnunar um frumvarp til raforkulaga, 719. mál, heildarlög.

Þess er fyrst að geta að orkumálastjóri átti aðild að samningu frumvarpsins ásamt með starfsmönnum iðnaðarráðuneytisins. M.a. fór hann í tvær kynnisferðir með ráðuneytismönnum til Norðurlanda til undirbúnings málsins. Orkumálastjóri hefur þannig haft tækifæri til að koma sjónarmiðum sínum á framfæri þegar á frumstigum málsins, sbr. einnig umsögn embættisins um fyrri frumvarpsdrög sem send voru ráðuneytinu með bréfi dags. 27.05.1999, sjá 1. fylgiskjal, svo og umsögn Orkustofnunar um þingsályktun um framtíðarskipulag raforkumála, dags. 30.01.1998, sjá 2. fylgiskjal.

Af þessu tvennu leiðir að orkumálastjóraembættið er í öllum meginatriðum samþykkt frumvarpinu, bæði í heild sinni og í velflestum smáatriðum. Umsögn þessi verður því að sama skapi efnisrýr.

1. Tilgangur frumvarpsins

Markmið frumvarpsins, ef að lögum verður, er – eins og segir í 1. gr. þess – *“að stuðla að þjóðhagslega hagkvæmri nýtingu orkulinda til raforkuvinnslu í því skyni að efla atvinnulíf og byggð í landinu”*. Þessu markmiði er ætlunin að ná með því að *“skapa forsendur fyrir samkeppni í vinnslu og viðskiptum með raforku”* jafnframt því að *“stuðla að aukinni skilvirkni við vinnslu, flutning, dreifingu og viðskipti með raforku”*. Um meginmarkmiðið verður vart deilt, enda þótt ávallt kunni að vera mismunandi skoðanir á orðalagi. Þannig má spyrja hvort orðið *“þjóðhagslega”* eigi hér heima. En það er leiðin að markmiðinu sem er nýmæli hér á landi: Að innleiða samkeppni í þeim þáttum raforkugeirans þar sem það er talið gerlegt.

Hið ytra tilefni þess að nú er lagt til að sköpuð verði lagaskilyrði fyrir samkeppni í þessari atvinnugrein er – eins og kunnugt er – tilskipun Evrópusambandsins nr. 96/92/EB frá 19. des. 1996 um innri markað á sviði raforku og ákvörðun um að tilskipunin verði hluti af EES-samningnum. Þannig verður ekki undan því vikist að innleiða efnisatriði þessarar tilskipunar í íslensk lög. Á hitt er þó að líta að tilskipunin ein og sér er vart nægilegur rökstuðningur fyrir því að taka upp gjörbreytt fyrirkomulag í þessum málum hérlandis. Hefði það verið fast sótt hefði efalaust mátt fá undanþágur eða a.m.k. rúma tímafresti til að gera breytingar hérlandis, enda þótt íslenski raforkumarkaðurinn falli ekki beinlínis undir hugtakið *“lítið og einangrað kerfi”* eins og það er skilgreint í 23. tölulið, 2. gr. tilskipunarinnar. Það þarf því frekari réttlætningar við til að taka upp breytt skipulag.

Ráðuneytið spurði á sínum tíma ýmsa aðila í raforkugeiranum um það hvort rétt væri að leita eftir undanþágu eða taka upp tilskipunina án skilyrða. Orkustofnun lagði til að hið síðara yrði gert í umsögn sinni dags. 9. júlí 1997, sjá 3. fylgiskjal.

Samkeppni í raforkugeiranum hefur rutt sér hratt til rúms víðs vegar í heiminum á liðnum áratug. Því á tilskipun Evrópusambandsins sér sögulegar forsendur. Eðlilega er spurt hvort reynsla annarra þjóða af breyttu fyrirkomulagi styðji þá fyrirætlan að taka hér upp samkeppni í raforkugeiranum. Fullyrða má að samkeppnisfyrirkomulag hefur leitt til æskilegrar þróunar, einkum lækkunar á raforkuverði. Gagnrýnisraddir segja þó að þetta sé ekki einhlítt: Verð á hráorku til raforkuframleiðslu hafi lengst framan af þessu tímabili nýs fyrirkomulags farið lækkandi og því eðlilegt að raforkuverð lækki jafnframt. Einnig er bent á að víða hafi verið umframfjárfesting í raforkuvinnslu. Samkeppnisfyrirkomulagið hafi stöðvað frekari fjárfestingu og þar með skapað rúm til lækkunar raforkuverðs. Aðrir segja að einmitt það sé samkeppninni að þakka: Miðstýrð raforkuvinnsla – eins og annar miðstýrður rekstur – hafi tilhneigingu til offjárfestingar. Ekkert nema samkeppni knýi stjórnendur til aðhalds. Nú er sums staðar – t.d. í forysturíkinu í þessum efnum, Noregi – komið að því að umframfjárfestingin er uppurin; þörf er orðin á nýrri fjárfestingu. Þá reynir á hvort samkeppnisknúinn markaður hafi nægilega framsýni til skynsamlegra ákvarðana. Með þessu verður fróðlegt að fylgjast.

Hvað sem líður fyrir mælum ESB-tilskipunarinnar er ljóst að tími þeirrar miðstýringar sem hefur í reynd verið á íslenska raforkumarkaðnum er liðinn. Upp eru sprottin öflug raforkuvinnslufyrirtæki til hliðar við það stærsta, Landsvirkjun, og þetta ásamt fleiru kallar óhjákvæmilega á almenn lagaákvæði um fyrirkomulag í greininni. Með frumvarpinu eru stigin ákveðin en þó varkár breytingaskref, sem eru sögulega séð óhjákvæmileg, en um leið eðlileg. Með frumvarpinu eru sköpuð lagaleg skilyrði fyrir samkeppni en það er ekki mælt fyrir um framkvæmdaatriði við að koma því fyrirkomulagi á, svo sem uppskiptingu fyrirtækja eða frumkvæði að virkum raforkumarkaði. Það verður því rúm til að aðlaga þróunina íslenskum aðstæðum og fylgjast um leið með reynslu annarra sem lengra eru komnir á þessari þróunarbraut.

Enda þó megintilgangur ESB-tilskipunarinnar, og um leið frumvarpsins, sé að koma á samkeppni í vinnslu og viðskiptum með raforku, má ekki gleyma hinu atriðinu: Því að skipa málum í sérleyfisþáttunum, flutningi og dreifingu með raforku. Nær helmingur af kostnaði við raforkuþjónustuna verður til í þessum þáttum og því er ekki síður mikilvægt að haga þar málum svo að jafnræði og hagkvæmni ráði ríkjum. Eftirlit með þjónustu og verðmyndun á raforku hefur verið óskipulagt og að mestu í hendi eigenda orkufyrirtækjanna sjálfra. Með frumvarpinu, ef að lögum verður, er komið á vel skilgreindu og markvissu fyrirkomulagi í þessum efnum. Skipulagsbreytingin þjónar því ekki aðeins þeim tilgangi að skapa jafnar forsendur fyrir samkeppni heldur er hér ekki síður um mikilvæga neytendavernd að ræða, enda þótt það verði mjög undir framkvæmdinni komið.

Meginniðurstaða þessara hugleiðinga um markmið og leiðir frumvarpsins er sú að um markmiðin hljóti allir að vera sammála og að grundvallaratriði í leiðunum séu í samræmi við almenna þróun bæði innanlands og erlendis, og þjóni ekki aðeins þeim tilgangi að uppfylla kröfur Evrópusambandsins.

2. Nokkur einstök atriði frumvarpsins

Eins og fyrr segir hefur orkumálastjóri átt aðild að gerð frumvarpsins og því eru fá atriði sem hann sér nú ástæðu til að gera athugasemdir við. Þó má benda á tvö meginatriði, frekar til umhugsunar en að gerð sé bein tillaga um breytingar.

2.1 Fyrirkomulag raforkuflutnings

Í III. kafla frumvarpsins eru ákvæði um flutning á raforku. Meginhugsunin er sú að eitt fyrirtæki verði ráðandi í flutningnum. Þetta fyrirtæki á að stýra rekstri flutningskerfisins. Ekki er fjallað um það hvert þetta fyrirtæki eigi að vera, enda skal ráðherra tilnefna það. Álitamál hvort þetta er nógu markvisst og formfast fyrirkomulag. T.d. þarf að vera festa í starfi þessa fyrirtækis. Í lagafrumvarpinu eru ekki sjáanleg ákvæði um tímalengd á tilnefningu ráðherra á flutningsfyrirtækinu.

Fyrirkomulag raforkuflutnings er með ýmsu móti hvað þetta varðar. Á Norðurlöndunum er í meginatriðum tvenns konar fyrirkomulag: Í Svíþjóð og Noregi voru stofnsett sérstök ríkisfyrirtæki (afsprengi fyrri opinbers rekstrar á þessu sviði) sem eiga megnið af flutningsvirkjununum og reka

allt kerfið. Í Finnlandi er það hlutafélag – m.a. í eigu orkuvinnslufyrirtækjanna – sem á flutningsfyrirtækið. Í Danmörku eru flutningsfyrirtækin tvö, enda er ekki enn tenging yfir Stórabelti. Þessi fyrirtæki eru rekin af raforkufyrirtækjunum í hvorum landshlutanum, aðallega rafveitunum. Margt er þó sérstakt í Danmörku, sem helgast af sögulegum forsendum. Í Þýskalandi eru flutningsfyrirtækin mörg en hafa hvert sitt yfirráðasvæði. Kvartað hefur verið yfir þröskuldum milli þessara flutningskerfa.

Leiðin sem farin er í frumvarpinu er um margt lík því sem er í Noregi: Eitt fyrirtæki sem rekur flutningskerfið enda þótt það sé ekki nauðsynlega eigandi að öllu kerfinu. Munurinn er þó sá að ekki er tekið á því í frumvarpinu hvert þetta fyrirtæki er og þar með ekki á eignarhaldi þess. Raunar er heldur ekkert um þetta sagt í norsku raforkulögunum, en strax í byrjun var út frá því gengið að stofnað yrði ríkisfyrirtæki um þennan rekstur. Fram kom í viðtölum bæði í Noregi og Svíþjóð að almenn ánægja ríkir með þetta fyrirkomulag, og það meðal allra aðila í geiranum.

Í 4. fylgiskjali með þessu bréfi er úrdráttur úr erindi sem orkumálastjóri hyggst flytja á Orkuþingi í október n.k. Þar er bent á að unnt væri að fara sömu leið og í Noregi og Svíþjóð án sérstaks tilkostnaðar fyrir ríkið, einfaldlega með því að ríkið leysti til sín hluta af núverandi eignum sínum í orkufyrirtækjum í formi flutningsvirkja og geri úr því sérstakt fyrirtæki. Í framhaldinu mætti hugsa sér að ríkið losaði sig við það sem þá er eftir af hlutum í þeim orkufyrirtækjum sem starfa á samkeppnissviðinu: Í vinnslu og sölu. En það er í raun annað og ekki endilega skylt mál.

Meginatriðið er að með sérstöku ríkisfyrirtæki um rekstur flutningskerfisins væri tryggð festa og hlutleysi í störfum þessa mikilvæga liðar í miðlun raforku frá kaupendum til seljenda.

2.2 Gjaldskrár við flutning og dreifingu raforku

Ýmis og ólík sjónarmið hafa verið uppi í kringum okkur um hvernig haga eigi verðlagseftirliti með sérleyfisþáttunum í markaðsvæddu raforkukerfi, með flutningi og vinnslu. Víðast hvar virðist í fyrstu hafa verið einblínt á arð eða rekstrarafgang fyrirtækjanna á þessu sviði og þeim í reynd skammtaður arður. Fyrir þessu er löng hefð í Bandaríkjunum, þar sem eftirlitið með hinum einkareknu orku- og símafyrirtækjum hefur verið með þessu móti. Og um margt er þessi hugsun í samræmi við þá megináferð sem viðhöfð var meðan verðlagning hérlandis var að mestu háð verðlagseftirliti.

Mikilvægt er að gjaldskrár og eftirlit með þeim stuðli að hagræðingu en hindri hana ekki. Því hafa menn fíkrað sig frá stýringu á arði yfir í stýringu á tekjum. Þannig er reynt að finna hver sé eðlilegur tilkostnaður við viðkomandi þjónustu og fyrirtækjunum settur tekjurammi sem á að duga fyrir þessum kostnaði að viðbætti þóknun fyrir fjármagn. Takist fyrirtækjunum að haga rekstri sínum betur og komast af með minni tilkostnað en svarar til tekjurammans kemur það þeim í hag og eykur arð þeirra. Séu þau á hinn bóginn illa rekin og þrífast ekki innan sinna tekjuramma eru þau þvinguð til hagræðingar eða til sameiningar við önnur betur rekin fyrirtæki.

Norðmenn hafa farið í gegnum þessa þróun og eru óðum að hverfa frá arðsstýringu yfir í tekjustýringu. Sama virðist gerast hjá öðrum þjóðum. Síðan eru nokkuð skiptar skoðanir á því hvort inngrip eftirlitsaðilans eigi að koma á undan eða eftir. Það er að segja hvort setja eigi tekjuramma fyrirfram og birta þá fyrirtækjunum eða bíða og sjá hvort þau setji sér gjaldskrár sem í reynd gefa þeim þær tekjur sem rýmilegar þykja. Og gerist það ekki gripi eftirlitsaðilinn inn í eftir á. Slík inngrip eru eftirá í Svíþjóð og Finnlandi. Þróunin í Danmörku er enn nokkuð óljós í þessum efnum en virðist þó nálæg þeirri norsku. Í Svíþjóð fara inngrip eftirlitsaðilans fram með e.k. kærumálum fyrir sérstökum stjórnsýsludómstólum og þykir þetta fyrirkomulag þunglamalegt.

Í meginatriðum eru ákvæði hins íslenska frumvarps sniðin eftir norskri fyrirmynd, en að mati undirritaðs mætti orðalagið vera ögn skýrara í viðkomandi frumvarpsgrein (12. gr.). Það kann þó að vera smekksatriði fremur en efnislegt og verður því að svo komnu ekki gerð tillaga um orðalagsbreytingar.

Þingnefndinni til fróðleiks fylgja með bréfinu myndrammar af erindi sem orkumálastjóri flutti á fagþingi Samorku á Ísafirði 31. maí s.l., sjá 5. fylgiskjal. Þar koma ítarlegar fram þau sjónarmið sem hér hafa verið reifuð.

2.3 Önnur einstök atriði

Í 40. gr. frumvarpsins er ákvæði þess efnis að sá sem hyggst rannsaka auðlindir til raforkuvinnslu skuli *“leggja fram mat á því hvernig tengja megi fyrirhugaða virkjun raforkukerfi landsins”*. Í mörgum tilvikum getur þetta reynst örðugt fyrir en að loknum rannsóknunum. Það getur einmitt verið tilgangur þeirra að finna æskilega staðsetningu fyrir virkjun. Hér mætti huga að sveigjanlegra ákvæði.

Komið hefur í ljós að grundvallarákvæði í IV. kafla frumvarpsins, um dreifiveitur, getur valdið misskilningi. Hér er átt við skilgreiningu á *“dreifiveitusvæði”*. Með þessu hugtaki er - eins og segir í 4. tölul., 3. gr. - átt við *“landsvæði, venjulega í samfelldri heild, þar sem dreifiveita hefur einkarétt til dreifingar raforku”*. Hugtakið skiptir sköpum í 17. gr. - og í raun einungis þar: *“Á hverju dreifiveitusvæði skal vera samræmd gjaldskrá fyrir alla notendur”*. Mikilvægt er að ljóst sé að sama fyrirtækið getur rekið veitur á fleiru en einu dreifiveitusvæði, enda getur það leitt til hagræðingar í heildarreksstri. Að þessu er raunar vikið í 14. gr. frumvarpsins. Spurningin er engu að síður hvort ofangreint sjónarmið mætti ekki koma skýrar fram, amk. í umsögn þingnefndarinnar um frumvarpið.

3. Hlutverk Orkustofnunar

Orkustofnun fær viðtækt nýtt hlutverk með frumvarpi þessu, sem m.a kemur fram í upphafi 24. gr. frv. þar sem segir að *“Orkustofnun [skuli] hafa eftirlit með leyfum sem veitt eru samkvæmt lögum þessum og að starfsemi og gjaldskrá flutningsfyrirtækisins og dreifiveitna samræmist ákvæðum laganna og reglugerðum settum samkvæmt þeim.”* Hið nýja hlutverk stofnunarinnar kann að kalla á meiri eða minni breytingar á skipulagi hennar og er þetta í athugun í sérstakri nefnd sem iðnaðarráðherra skipaði með bréfi dags. 11.06.2001, sjá 6. fylgiskjal. Á þessu stigi er ekki unnt að segja hver niðurstaðan verður. Á það má þó minna að skipulagi stofnunarinnar var breytt á gagngeran hátt í ársbyrjun 1997 með það að markmiði að aðskilja stjórnsýslu frá framkvæmd rannsókna á stofnuninni. Þegar háttvirt iðnaðarnefnd tekur frumvarpið til athugunar mun væntanlega gefast tækifæri til að skýra frá og ræða tillögur þessarar nefndar um fyrirkomulag Orkustofnunar og greina frá sjónarmiðum stofnunarinnar í þeim efnum.

Auk Orkustofnunar koma Samkeppnisstofnun og Löggildingarstofa að eftirliti samkvæmt ákvæðum frumvarpsins. Hlutverk Samkeppnisstofnunar er afar eðlilegt. Með tilliti til þess sem tíðkast erlendis má á hinn bóginn spyrja hvort það gæðaeftirlit sem Löggildingarstofu er ætlað að sinna samkvæmt ákvæðum 28. gr. megi ekki fela kerfisstjóranum og þar með spara í beinum opinberum útgjöldum.

Virðingarfyllst

Þorkell Helgason
orkumálastjóri

Fylgiskjöl:

1. Umsögn Orkustofnunar um drög að frumvarpi til raforkulaga. 27.05.1999.
2. Umsögn Orkustofnunar um þingsályktun um framtíðarskipulag raforkumála. 30.01.1998
3. Greinargerð Orkustofnunar um tilskipun Evrópusambandsins nr. 92/96 um innri markað á sviði raforku og gildistöku hennar á Íslandi með upptöku EES-samningsins. 9.07.1997
4. Úrdráttur úr erindi orkumálastjóra sem flutt verður á Orkuþingi í okt. 2001.
5. Myndarammar af erindi orkumálastjóra á fagfundi Samorku á Ísafirði 31. 05. 2001.
6. Skipunarbréf nefndar til að yfirfara skipulag Orkustofnunar. 11.06.2001.

Þessi umsögn hefur verið sent til allra þessara
áður þessi umsögn hefur verið sent til allra þessara
okt. 2001. 11.06.2001.

ORKUVEITA HÚSAVÍKUR

Office: Ketilsbraut 7 • 640 Húsavík • Iceland
Tel: (+354) 464 6130 • Fax: (+354) 464 6131

Húsavík 21/2'03

Alþingi

Erindi nr. Þ 128/1262

komudagur 24. 2. 2003

Nefndarsvið Alþingis
Austurstraeti 8-10
150 R.Vík

Athugasemdir við frumvarp til raforkulaga

Orkuveita Húsavíkur gerir athugasemdir við að ekki sé tryggt að þær tvær veitur sem ekki hafa skilgreindan aðgang að meginflutningskerfinu borgi hærra verð en aðrar veitur. Þess vegna er nauðsynlegt að lína frá Laxárvirkjun til Húsavíkur og lína frá Sogsvirkjunum að Selfossi verði skilgreindar sem hluti af meginflutningskerfi (Rafveita Reyðarfjarðar undan skilin). Ef þessar veitur þurfa að kaupa rafmagn af milliliðum eins og staðan er í dag verður raforkuverð til þessara veitna allt of hátt. Orkuverð til Orkuveitu Húsavíkur og Selfossveitna er í dag 10-20% hærra en til þeirra veitna sem tengjast meginflutningskerfinu. Ástæða þessa verðmunar er ekki flutningskostnaður þar sem Húsavík og Selfoss eru í næsta nágrenni við virkjanasvæði og flutningskostnaður sannanlega lægri en í meginflutningskerfinu. Ef ekki er vilji fyrir því að framlengja meginflutningskerfið til Húsavíkur og þar með sama verð og til þeirra sem hafa þennan aðgang að ódýru rafmagni er Orkuveita Húsavíkur tilbúin að yfirtaka núverandi 50 ára línu frá Laxárvirkjun.

Orkuveita Húsavíkur
Hreinn Hjartarson

Alþingi
Erindi nr. P 128/1120
komudagur 19. 2. 2003

Iðnaðarnefnd Alþingis
Austurstræti 8-10

101 REYKJAVÍK

TILVITNUN YÐAR

BRÉF YÐAR

5. febrúar 2003

TILVITNUN VOR

KJ/hþ
00-22

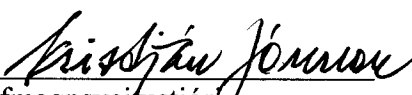
DAGSETNING

17.02.2003

Hjálagt er umsögn Rafmagnsveitna ríkisins um frumvarp til raforkulaga. Umsögnin er tvískipt. Annars vegar áhersluatriði á umsögn RARIK í fylgiskjali I og hins vegar er í fylgiskjali II farið yfir helstu greinar frumvarpsins og gerðar tillögur um texta, sem fella skal brott, breyta eða bæta við ásamt rökstuðningi.

Rafmagnsveitur ríkisins hafa ekki athugasemdir við frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum á orkusviði.

Virðingarfyllst,

rafmagnsveitustjóri

Hjál.

Fylgiskjal I
Frumvarp til raforkulaga
Áhersluatriði í umsögn RARIK

1. Í öðrum kafla frumvarpsins sem fjallar um raforkuvinnslu er með engu móti tryggt jafnræði seljenda orku gagnvart framleiðendum og öfugt. Mikilvægt er að ákvæði þessa efnis komi inn í lögin. Með því móti yrði tryggt að eignatengsl og/eða önnur tengsl milli framleiðslu og sölu hefði ekki áhrif á viðskipti þessara aðila. Þeim hugsunarhætti, sem ríkt hefur í einokunarumhverfinu að fyrirtæki sé að framleiða raforku fyrir “sinn” markað verður að eyða. Ein aðferð til að ná þessu markmiði er sú að raforka önnur en til stórnotenda fari á markað og verðmyndun orkunnar eigi sér stað á markaðnum. Með því móti ættu öll vinnslufyrirtæki að hafa sama möguleika til að selja orku á heildsölumarkaði og allir söluaðilar sömuleiðis til að kaupa orkuna á sama markaði.
2. Flutningskerfið er þjóðbraut raforkunnar um landið og aðgengi að því er forsenda fyrir samkeppni á markaðnum. Það er skoðun RARIK að ekki sé rétt að fresta gildistöku III. kafla laganna um flutning raforku og setja á fót sérstaka nefnd til að fjalla um ágreining um þann kafla heldur verði frumvarpið í heild afgangið samhliða frumvarpi um jöfnun kostnaðar við flutning og dreifingu raforku. Því er það tillaga RARIK að ákvæði VII og VIII til bráðabirgða verði felld út. Ótækt er að Alþingi samþykki lög sem varða jafn mikilvæga hagsmuni án þess að hafa heildaryfirsýn yfir hverjar afleiðingarnar gætu orðið fyrir raforkufyrirtækin og viðskiptamenn þeirra. Jafnframt vill RARIK leggja áherslu á að verðlagning flutnings orkunnar í flutningskerfinu er mikilvægt tæki til að jafna aðstöðu fyrirtækja og notenda á markaðnum. Það er skoðun RARIK að jöfn staða notenda og framleiðenda gagnvart flutningskerfinu sé afar mikilvæg, enda sett fram sem ein meginröksemdin fyrir breytingum á skipulagi orkumála. Tillaga RARIK í þessu efni er því skýr: Sama gjald skal taka fyrir mötun og úttekt í öllu flutningskerfi raforkunnar í landinu eins og það er skilgreint í frumvarpinu, þ.e. niður í 30 kV spennu (póstgjaldskrá).
3. Skv. IV kafla í frumvarpinu 17.gr. 3.mgr., samanber athugasemdir við greinina, er gert ráð fyrir því að ráðherra skilgreini gjaldskrársvæði í reglugerð, þannig að dreifiveitu geti verið gert að reka mörg gjaldskrársvæði með sérstakri gjaldskrá fyrir hvert þeirra og bókhaldslegum aðskilnaði. RARIK telur slíkt fyrirkomulag nánast óframkvæmanlegt án verulegs kostnaðar og leggur til að hver dreifiveita verði eitt dreifiveitu- og gjaldskrársvæði. Til að meta þörf á verðjöfnun sem mun vera tilgangur þessa

ákvæðis telur RARIK að nægilegt sé að gera grein fyrir kostnaði við rekstur einstakra svæða.

4. Í IV. ákvæði til bráðabirgða er tímasetning um opnun markaðar. Markaðsopnunin hefur í för með sér mun flóknari raforkumælingar og uppgjör en í núverandi kerfi. Þessir þættir eru lykilatriði í frjálsum viðskiptum með raforku. Nauðsynlegt er að koma upp viðamiklu kerfi sem annast orkumælingar og útreikninga, m.a. á tímamældum aflgildum og notkunarferlum notenda. Slík uppgjörskerfi eru mjög flókin og dýr, bæði í stofnkostnaði og rekstri. Miðað við reynslu erlendis frá er ljóst að þessi kerfi verða að öllum líkindum ekki tilbúin á þeim tíma sem frumvarpið gerir ráð fyrir að opnun markaðarins eigi sér stað. Reynsla grannþjóða okkar segir okkur jafnframt að slík mistök eru mjög afdrifarík. Í ljósi þessa er lagt til að frelsi til að kaupa raforku af öðrum en viðkomandi dreifiveitu verði seinkað um ár frá því sem fram kemur í IV. ákvæði til bráðabirgða.
5. Í 45.gr. frumvarpsins kemur fram að lögin skuli koma að fullu til framkvæmda 1. júlí 2003. Ekki er ljóst hvað átt er við með þessu orðalagi “að fullu” og vekur upp spurningar um það hvort verið geti að einhver hluti laganna komi til framkvæmda fyrr. Nauðsynlegt er að þessari óvissu sé eytt og gildistökuákvæðið sé ótvírætt.
6. Í 1. gr. frumvarpsins er tilgreint það meginmarkmið þess að stuðla að þjóðhagslegri hagkvæmni raforkukerfisins. Frumvarpið er síðan að verulegu leyti byggt á tilskipun Evrópupingsins og Evrópuráðsins frá 19. desember 1996, um innri markað á sviði raforku. Virðist ætlunin vera sú, að með því að breyta skipulagi raforkumála hér á landi í samræmi við þessar reglur, muni markmiðið um þjóðhagslega hagkvæmni nást.
Tæplega getur leikið vafi á því að hér er um hagkvæmt fyrirkomulag að ræða, þar sem samkeppni getur verið virk á milli fyrirtækja í orkuframleiðslu annars vegar og á milli söluaðila hins vegar og stærð markaðarins getur auðveldlega borið uppi aukinn kostnað af hinu nýja kerfi. Þannig er því varið um flest Evrópulöndin sem í raun mynda eitt samtengt markaðssvæði.
Hér á landi eru aðstæður aðrar. Því veldur fyrst og fremst einangrun okkar á þessu sviði og smæð almenna raforkumarkaðarins í þessum samanburði. Eðlilegt er að gera hér grein fyrir nokkrum þeim þáttum sem af þessari sérstöðu okkar Íslendinga stafa.
 - a) Fyrirtæki í orkuvinnslu eru fá og misstór, auk þess sem staða þeirra á markaði er missterk.
 - b) Flutningsfyrirtækið á að verða í eigu orkuvinnslufyrirtækjanna og dreififyrirtækjanna og þó að langmestu leyti í eigu eins þeirra. Hagsmunatengslin geta því vart orðið sterkari. Þetta er gert þrátt fyrir það grundvallaratriði tilskipunarinnar að skilja að framleiðslu, flutning, dreifingu og sölu. Það kallar á eftirlit sem þarf að vera mjög vakandi og að sama skapi kostnaðarsamt.

- c) Dreififyrirtækin munu, a.m.k. einhver þeirra verða eigendur orkuvinnslustöðva og flutningsfyrirtækisins. Þar gildir hið sama og sagt var um flutningsfyrirtækið varðandi aukna þörf fyrir eftirlit vegna hagsmunatengsla og hugsanlegra hagsmunaárekstra. Þá hafa nokkur sveitarfélög myndað veitustofnanir til hagræðingar í stað rafveitu, hitaveitu og vatnsveitu auk þess sem sameiginleg orkuvinnsla fyrir heitt vatn og rafmagn er nú mjög tíðkuð í jarðvarmavirkjunum. Þar sem slíkur samrekstur er í ósamræmi við fyrrgreinda tilskipun, er gert ráð fyrir því að leysa það með bókhaldslegum aðskilnaði þessarar starfsemi innan hvers fyrirtækis og kallar það enn á eftirlit.
- d) Það breytta rekstrarumhverfi sem frumvarpið gerir ráð fyrir kallar á verulegan nýjan kostnað og þar með hækkun á raforkuverði. Þeir þættir sem valda kostnaðarauka eru m.a. við mælingar og orkuuppgjör vegna viðskipta á gerbreyttum markaði, eftirliti með honum, við að koma á bókhaldsaðskilnaði starfsemispáttu innan fyrirtækja og að skipta dreifiveitum upp í gjaldskrársvæði. Þá verður gerð aukin krafa um arðsemi flutnings – og dreifikerfa. Enn er þá ótalinn kostnaður við eftirlitskerfi, sem ævinlega hefur hneigð til að þenjast út.
- e) Eigi er með neinni vissu hægt að draga þennan kostnaðarauka saman í tölum en talið er að hluti hans sé ný fjárfesting í búnaði fyrir mælingar og orkuuppgjör sem geti verið um einn milljarður króna.

Rarik leggur því á það ríka áherslu ef markmið þessara breytinga eigi að nást þá verði að tryggja raunverulega samkeppni í framleiðslu og sölu á raforku. Þá verður einnig að horfa til þess að skipulagið kalli ekki á það umfangsmikið eftirlit til að tryggja samkeppnina að það leiði til þannig kostnaðarauka að það hafi veruleg áhrif á raforkuverð í landinu.

18.02.2003

Fylgiskjal II Frumvarp til raforkulaga

Athugasemdir RARIK við einstakar greinar.

3.gr.

Skilgreiningar.

7. *Flutningskerfi*: Raflínur og mannvirki þeim tengd sem flytja raforku á 30 kV spennu eða hærri. Flutningskerfi skal ná frá og með aflrofum á háspennuhlið stöðvarspenna virkjana til og með aflrofum fyrir aðveituspenna dreifiveitna.

Í stað: Flutningskerfi skal ná

Komi: Flutningskerfi skal ná frá háspennuhlið stöðvarspenna virkjana að aðveituspennum dreifiveitna.

Rökstuðningur RARIK: Þetta er nákvæmari afmörkun á flutningskerfinu en ekki ennisbreyting á því hvernig ákvæðið hefur verið túlkað. Eldri skilgreining getur valdið misskilningi þar sem milli aflrofa og spennis getur verið búnaður sem tilheyrir flutningskerfinu.

10. *Gjaldskrársvæði*: Svæði þar sem sama gjaldskrá gildir fyrir dreifingu.

Í stað: sama

Komi: samræmd

Rökstuðningur RARIK: Þetta er gert til samræmis við 17.gr. en þar segir m.a.:

“ Ráðherra skal skilgreina gjaldskrársvæði í reglugerð. Heimilt er ráðherra, ef með þarf, að breyta skilgreiningu gjaldskrársvæðis. Á hverju gjaldskrársvæði skal vera samræmd gjaldskrá fyrir alla notendur.”
Sjá einnig áhersluatriði 3 í fylgiskjali 1.

19. *Viðskipti*: Kaup og sala raforku.

Í stað: Viðskipti

Komi: Raforkuviðskipti

Rökstuðningur RARIK: Þetta er gert til samræmis við heiti V. kafla og 18. tölulið 3.gr. raforkuviðskipti, en þar er í flestum tilvikum talað um raforkuviðskipti þó ögn skorti á samræmingu.

4. gr.

Veiting virkjunarleyfis.

Leyfi ráðherra þarf til að reisa og reka raforkuver. Þó þarf ekki slíkt leyfi vegna raforkuvera með uppsettu afli sem er undir 1 MW en skylt er að tilkynna Orkustofnun um raforkuvinnslu slíkra raforkuvera ef orkan er seld eða hún sett inn á raforkukerfi.

Í stað: 1 MW

Komi: 0,3 MW

Rökstuðningur RARIK: Þetta er gert til samræmingar við breytingartillögu við 5. gr. Auk þess geta virkjanir stærri en 0,3 MW haft viðtæk áhrif á dreifikerfið og eðlilegt er að þær lúti ákvæðum 6. gr. um efni virkjanaleyfis. Í dag þarf leyfi ráðherra fyrir öllum virkjunum stærri en 0,2 MW.

5. gr.

Skilyrði fyrir veitingu virkjunarleyfis.

Tengja skal virkjun flutningskerfinu, sbr. þó 2. mgr. 11. gr. Samningur um tengingu við flutningskerfið skal liggja fyrir þegar sótt er um leyfi. Ráðherra er, þegar sérstaklega stendur á, heimilt að víkja frá tengiskyldu vegna virkjana sem eru undir 3,5 MW og varðandi eldsneytisstöðvar sem fyrst og fremst eru nýttar þegar truflanir koma upp í flutnings- eða dreifi kerfinu.

Í stað: virkjun

Komi: virkjun stærri en 0,3 MW

Í stað: tengiskyldu

Komi: tengiskyldu við flutningskerfið

Rökstuðningur RARIK: Samkvæmt greininni eins og hún er ber að tengja allar virkjanir við flutningskerfið nema að ráðherra "heimili að víkja frá tengiskyldu" jafnvel þó um smávirkjanir sé að ræða sem í dag hafa tengst dreifikerfi. Heimild ráðherra nær aðeins til að víkja frá tengiskyldu en ekki til að heimila tengingu við dreifikerfið.

Með breytingu á tengiskyldu er opnað fyrir að minni virkjanir en 0,3 MW geti tengst dreifikerfinu án þess að sækja til ráðherra um heimild til þess að tengjast ekki flutningskerfi enda tengjast slíkar smávirkjanir dreifikerfi en ekki flutningskerfi.

7. gr.

Starfsemi og skyldur vinnslufyrirtækis.

Heimilt er vinnslufyrirtæki að stunda sérleyfisstarfsemi en óheimilt er því að niðurgreiða vinnsluna með sérleyfisstarfseminni eða starfsemi sem hefur sambærilega stöðu. Í þeim tilgangi að fyrirbyggja slíkar niðurgreiðslur skal fyrirtækið í bókhaldi sínu halda reikningum fyrir vinnslustarfsemi aðskildum frá annarri starfsemi. Starfræki vinnslufyrirtæki jarðvarma orkuver sem bæði vinnur

raforku og aðra orku, svo sem heitt vatn eða gufu, skal fyrirtækið í bókhaldi sínu halda reikningum vegna vinnslu raforku aðskildum frá reikningum vegna annarrar vinnslu.

Í stað: Í þeim tilgangi að

Komi: Vinnslufyrirtæki skal

Rökstuðningur RARIK: *Með þessu er ítrekaður sá skilningur að halda beri bókhaldslegum aðskilnaði milli vinnslu og annarrar starfsemi þar með talið sölu.*

Með greininni óbreyttri er hægt að skilja greinina þannig að fyrirtæki sem er eingöngu í raforkuframleiðslu og sölu raforku þurfi ekki að skilja á milli þessara starfsemisþátta í bókhaldi sínu. Það er að sjálfsögðu óásættanlegt.

12. gr.

Gjaldskrá.

Önnur málsgrein:

Orkustofnun skal

2. Arðsemi eigin fjár sem skal að jafnaði vera 2% eða hærri eftir skatta en þó ekki yfir tvöfaldri meðalraunávöxtun ríkisskuldabréfa síðustu fimm ár. Upphafleg arðsemiskrafa skal að hámarki jafngilda meðalraunávöxtun ríkisskuldabréfa síðustu fimm ár.

Í stað: eigin fjár

Komi: bókfærðrar eignar

Rökstuðningur RARIK: *Þetta er gert til samræmis við orðalag í fylgiskjali VII með frumvarpinu en þar er talað um eðlilegar arðsemiskröfur” af bókfærðri eign flutnings- og dreififyrirtækja raforku” þegar mat er lagt á eðlilega arðsemiskröfu.*

Þetta er einnig sú viðmiðun sem notast er við í Noregi, enda óeðlilegt að mismunandi fjármögnun fyrirtækja hafi áhrif á útreikning á þeim tekjumörkum sem Orkustofnun setur.

Þriðja málsgrein:

Gjaldskráin skal byggð upp á eftirfarandi hátt:

1. Skilgreina skal gjald fyrir tengingu við flutningskerfið og gjald fyrir mötun og úttekt í hverjum tengipunkti flutningskerfisins. Sama gjaldskrá skal gilda fyrir mötun í öllum tengipunktum flutningskerfisins og fyrir úttekt í öllum tengipunktum meginflutningskerfisins Þó skal taka tillit til afhendingaröryggis. Gjald fyrir úttekt í öðrum hlutum flutningskerfisins skal metið út frá eðlilegum kostnaði, sbr. 1. tölul. 2. mgr., vegna viðkomandi flutningsvirkja og afhendingaröryggi, auk kostnaðar í viðkomandi tengipunkti meginflutningskerfisins.

Í stað: meginflutningskerfisins

Komi: flutningskerfisins

Eftirfarandi falli brott: Gjald fyrir úttekt

1. **Rökstuðningur RARIK:** Flutningskerfið er þjóðbraut raforkunnar um landið og aðgengi að því er forsenda fyrir samkeppni á markaðnum. RARIK leggur áherslu á að verðlagning flutnings orkunnar í flutningskerfinu er mikilvægt tæki til að jafna aðstöðu fyrirtækja og notenda á markaðnum. Það er skoðun RARIK að jöfn staða notenda og framleiðenda gagnvart flutningskerfinu sé afar mikilvæg, enda sett fram sem ein meginröksemdin fyrir breytingum á skipulagi orkumála. Tillaga RARIK í þessu efni er því skýr: Sama gjald skal taka fyrir mötun og úttekt í öllu flutningskerfi raforkunnar í landinu eins og það er skilgreint í frumvarpinu, þ.e. niður í 30 kV spennu (póstgjaldskrá). Sjá einnig áhersluatriði 2 í fylgiskjali 1.

16. gr.

Starfsemi og skyldur dreifiveitu.

5. Mæla eða láta mæla með nákvæmum hætti þá raforku sem hún afhendir eða tekur við í samræmi við reglur þar að lútandi. Flutningsfyrirtækið skal hafa aðgang að mælingum.

Í stað: Flutningsfyrirtækið skal

Komi: halda utan um mælingar og skila gögnum til viðkomandi aðila svo að unnt sé að gera upp viðskipti með raforku.

Rökstuðningur RARIK: Ljóst er að fleiri aðilar en flutningsfyrirtæki þurfa aðgang að mæligögnum. Þar má nefna sölufyrirtæki, framleiðendur og eftirlitsaðilar. Þessi breyting er einnig til samræmis við texta 9. gr. um hliðstætt efni.

17. gr.

Gjaldskrá.

Önnur málsgrein:

Orkustofnun skal

2. Arðsemi eigin fjár sem skal að jafnaði vera 2% eða hærri eftir skatta en þó ekki yfir tvöfaldri meðalraunávöxtun ríkisskuldabréfa síðustu fimm ár. Upphafleg arðsemiskrafa skal að hámarki jafngilda meðalraunávöxtun ríkisskuldabréfa síðustu fimm ár.

Í stað: eigin fjár

Komi: bókfærðrar eignar

Rökstuðningur RARIK: Þetta er gert til samræmis við orðalag í fylgiskjali VII með frumvarpinu en þar er talað um eðlilegar arðsemiskröfur „af bókfærðri eign flutnings- og dreififyrirtækja raforku“ þegar mat er lagt á eðlilega arðsemiskröfu.

Þetta er einnig sú viðmiðun sem notast er við í Noregi, enda óeðlilegt að mismunandi fjármögnun fyrirtækja hafi áhrif á útreikning á þeim tekjumörkum sem Orkustofnun setur.

20. gr.

Orkuviðskipti.

Standi orkukaupandi ekki skil á greiðslum til sölufyrirtækis eða dreifiveitu er heimilt að loka fyrir afhendingu á raforku til hans enda hafi notanda verið tilkynnt skriflega um lokunina með hæfilegum fyrirvara. Telji notandi að sölufyrirtæki standi ekki við skyldur sínar samkvæmt lög um þessum eða reglugerðum settum samkvæmt þeim getur hann kvartað til Orkustofnunar. Orkukaupandi skal geta sagt upp orkusölusamningi með þriggja mánaða eða skemmri fyrir vara. Heimilt er að semja um lengri uppsagnarfrest við notendur sem árlega nota meira en 1 GWst af raforku.

Eftirfarandi falli brott:

Orkukaupandi skal geta

Rökstuðningur RARIK: Ástæðulaust er að takmarka samningsrétt minni aðila.

32. gr.

Framsal leyfisveitingarvalds.

Ráðherra getur falið Orkustofnun leyfisveitingarvald samkvæmt lögum þessum að hluta eða öllu leyti. Fer Orkustofnun þá einnig með heimildir ráðherra skv. 36. gr.

Lagt er til að greinin falli brott.

Rökstuðningur RARIK: Óeðlilegt er að Orkustofnun sem er umsagnaraðili samkvæmt 34.gr. og annast að auki vatnamælingar sé einnig leyfisveitandi. Væri greinin nýtt væri verið að framselja vald sem nú er í höndum Alþingis í hendur ríkisstofnunar sem einnig er umsagnaraðili. Ekki er heldur ljóst hvernig hugmyndin er að þessari framsalsheimild sé beitt. Hvort hún gildi um einstakar leyfisveitingar, leyfisveitingar á ákveðnum sviðum, hvort um sé að ræða tímabundið framsal o.s.frv.

33. gr.

Gjaldtaka vegna útgáfu leyfa.

Til að standa undir kostnaði af undirbúningi og útgáfu leyfa samkvæmt lögum þessum skal greiða gjöld til leyfisveitanda:

1. Fyrir virkjunarleyfi, sbr. 4. gr., skal greiða gjald sem er í hlutfalli við stærð virkunar. Gjaldið skal vera 100.000 kr. fyrir hvert MW en þó aldrei hærra en 1.000.000 kr.

2. Fyrir leyfi til að reisa og reka dreifikerfi, sbr. 13. gr., skal greiða gjald sem er í hlutfalli við íbúafjölda á dreifiveitusvæðinu. Gjaldið skal nema 100 kr. fyrir hvern íbúa en þó aldrei vera lægra en 100.000 kr. og aldrei hærra en 1.000.000 kr.

Eftirfarandi falli brott: en þó aldrei hærra en 1.000.000 kr.

Eftirfarandi falli brott: og aldrei hærra en 1.000.000 kr.

Rökstuðningur RARIK: *Ástæðulaust er að hafa þak á upphæð leyfisgjalda enda er í flestum tilvikum aukinn kostnaður við undirbúning leyfis hjá stjórnvöldum eftir því sem umfang framkvæmdarinnar vex.*

45. gr.

Gildistaka.

Lög þessi öðlast þegar gildi en koma að fullu til framkvæmda 1. júlí 2003.

Í stað: Lög þessi

Komi: Lög þessi öðlast þegar gildi en koma til framkvæmda 1. júlí 2003.

Rökstuðningur RARIK: *Að óbreyttum texta er ekki ljóst hvaða hluti laganna eru kominn til framkvæmda fyrir 1. júlí 2003.*

Ákvæði til bráðabirgða.

IV.

Til og með 31. desember 2004 geta eingöngu þeir sem kaupa 100 GWst af raforku eða meira á ári keypt raforku af öðrum en dreifiveitu á sínu dreifiveitusvæði. Frá 1. janúar 2005 geta notendur sem eru aflmældir og nota meira afl en 100 kW valið þann raforkusala sem þeir kjósa. Frá 1. janúar 2007 skulu allir geta valið þann raforkusala sem þeir kjósa. Dreifiveitum er skylt að selja raforku til þeirra notenda sem ekki eiga þess kost að velja sér raforkusala vegna bráðabirgðaákvæðis þessa.

Í stað: 2005

Komi: 2006

Í stað: 2007

Komi: 2008

Rökstuðningur RARIK: *Erfitt er að koma á nauðsynlegum tölvukerfum vegna mælinga og uppgjörs á þeim skamma tíma sem til þess er ætlaður. Ætla má að um 80% raforkusölu hérlandis verði orðin frjáls samkvæmt þessu 1. janúar 2006 þrátt fyrir þessa breytingu.*

V.

Fyrirtæki sem eiga samkvæmt lögunum að halda reikningum vegna mismunandi starfsemi aðskildum í bókhaldi skulu fyrir 1. maí skila Orkustofnun ársreikningi miðað við 31. desember 2002 ásamt greinargerð til þess að sýna með hvaða hætti fyrirtækið hyggst uppfylla skilyrði 41. gr. Telji Orkustofnun að

ársreikningurinn sé ekki í samræmi við löginn eða reglu gerðir settar samkvæmt þeim skal hún mæla fyrir um breytingu þar á.

Í stað: 1. maí

Komi: 1. júlí 2003

Rökstuðningur RARIK: Rétt þykir að seinka þessu í samræmi við það hvenær löginn koma til framkvæmda.

VII.

Við gildistöku laga þessara skal iðnaðarráðherra skipa nefnd þar sem eiga sæti fulltrúar allra þingflokka sem sæti eiga á Alþingi. Í nefndinni skulu jafnframt eiga sæti fimm fulltrúar frá Samorku, tveir frá Sambandi íslenskra sveitarfélaga og einn frá Alþýðusambandi Íslands, Samtökum atvinnulífsins og Neytendasamtökunum. Þá skal fjármálaráðherra skipa einn fulltrúa í nefndina og iðnaðarráðherra tvo og skal annar þeirra vera formaður nefndarinnar. Hlutverk nefndarinnar er að gera tillögu um fyrirkomulag flutnings á raforku, þ.m.t. um stærð flutningskerfisins og hvernig rekstri flutningskerfisins og kerfisstjórnunar skuli háttað þannig að öryggi, skilvirkni og hagkvæmni kerfisins verði sem best tryggð. Þá skal nefndin móta tillögur um uppbyggingu gjaldskrár fyrir flutning raforku. Jafnframt skal nefndin móta tillögur um með hvaða hætti jafna eigi kostnaði vegna flutnings og dreifingar raforku.

Nefndin skal skila tillögum sínum í formi lagafrumvarps til iðnaðarráðherra eigi síðar en 31. desember 2003.

Lagt er til að greinin falli brott.

2. **Rökstuðningur RARIK:** Flutningskerfið er þjóðbraut raforkunnar um landið og aðgengi að því er forsenda fyrir samkeppni á markaðnum. Það er skoðun RARIK að ekki sé rétt að fresta gildistöku III. kafla laganna um flutning raforku og setja á fót sérstaka nefnd til að fjalla um ágreining um þann kafla heldur verði frumvarpið í heild afgreitt samhliða frumvarpi um jöfnun kostnaðar um flutning og dreifingu raforku. Því er það tillaga RARIK að ákvæði VII og VIII til bráðabirgða verði felld út. Ótækt er að Alþingi samþykki lög sem varða jafn mikilvæga hagsmuni án þess að hafa heildaryfirsýn yfir hverjar afleiðingarnar gætu orðið fyrir raforkufyrirtækin og viðskiptamenn þeirra. Sjá einnig áherslunatriði 2 í fylgiskjali 1.

VIII.

Ákvæði III. kafla laga þessara skulu taka gildi 1. júlí 2004 nema annað sé tekið fram í bráða birgðaákvæði þessu. Sama á við um 7. og 11. tölul. 3. gr. og 3. mgr. 5. gr. laga þessara. Fram að þeim tíma skal bráðabirgðaákvæði þetta gilda um flutning raforku.

Flutningskerfið er raflínur og mannvirki þeim tengd sem flytja raforku á 132 og 220 kV spennu og tilheyra Landsvirkjun við gildistöku laga þessara, enn fremur viðbætur Landsvirkjunar eftir þann tíma á 132 kV spennu og hærri spennu til að auka flutninga um þetta kerfi en ekki geislalínur út frá kerfinu. Hið sama gildir um línur annarra á þessari spennu sem þeir semja við Landsvirkjun um að

tilheyri flutningskerfinu. Til að byggja nýjar flutningslínur þarf Lands virkjun leyfi iðnaðarráðherra.

Virkjanir skulu tengjast flutningskerfinu, sbr. þó 2. mgr. 11. gr. laga þessara. Samningur um tengingu við flutningskerfið skal liggja fyrir þegar sótt er um virkjunarleyfi. Virkjun sem tengist dreifikerfi þarf að hafa samið við flutningsfyrirtækið um endurgjald fyrir reiðuafl og tengi gjald. Skal Orkustofnun gæta að því að endurgjaldið taki mið af hlutlægum og gegnsæjum viðmiðum og að jafnræðis sé gætt. Landsvirkjun skal

Lagt er til að greinin falli brott samanber VII. grein, en til vara eru lagðar til eftirtaldar breytinga á greininni:

Í stað: 132 og 220 kV

Komi: 66, 132 og 220 kV

Rökstuðningur RARIK: Engin rök eru fyrir að skilja 66 kV línur LV frá öðrum línunum LV enda er hlutverk þeirra í engu frábrugðið öðrum línunum þeirra. Hér virðist því um pennaglöp að ræða.

Eftirfarandi falli brott: en ekki geislalínur út frá kerfinu.

Rökstuðningur RARIK: Ekki verður séð af hverju nýjar geislalínur ættu að vera undanskýldar

Eftirfarandi falli brott: Virkjanir skulu tengjast flutningskerfinu, sbr. þó 2. mgr. 11. gr. laga þessara

Rökstuðningur RARIK: Þetta ákvæði stangast á við það að virkjanir geti verið tengdar við dreifikerfið á tímabilinu, en fjöldi núverandi virkjana hefur enga tengingu við núverandi flutningskerfi. Auk þess er á öðrum stöðum í greininni gert ráð fyrir að virkjanir geti tengst dreifikerfinu.

Eftirfarandi falli brott: við flutningskerfið

Rökstuðningur RARIK: Ekki er séð að þetta eigi við hér þar sem flutningskerfið er mjög takmarkað á þessum tíma og nægilegt ætti að vera fyrir sumar virkjanir að hafa samning við dreifikerfið.

Borgarstjórinn í Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/1178
komudagur 20.2.2003

Reykjavík, 19. febrúar 2003

R01050161

175

GE/jb

Iðnaðarnefnd Alþingis

Alþingishúsinu við Austurvöll
150 Reykjavík

Frumvarp til raforkulaga

Á fundi borgarráðs 18. þ.m. var lögð fram umsögn borgarlögmanns og forstjóra Orkuveitu Reykjavíkur frá 17. þ.m. um frumvarp til raforkulaga.

Umsögnin, sem fylgir í ljósriti, er hér með send iðnaðarnefnd Alþingis til kynningar.

Þórólfur Árnason

Afrit:

Borgarlögmaður

Forstjóri Orkuveitu Reykjavíkur sf.

Reykjavík, 17. febrúar 2003

R01050161

175

HBK/ás

Borgarráð

Umsögn Reykjavíkurborgar og Orkuveitu Reykjavíkur um frumvarp til raforkulaga

Iðnaðarnefnd Alþingis hefur óskað umsagnar Reykjavíkurborgar og Orkuveitu Reykjavíkur um frumvarp til raforkulaga, heildarlög.

Reykjavíkurborg og Orkuveita Reykjavíkur gáfu umsögn um frumvarp til raforkulaga í september 2001 og voru gerðar verulegar athugasemdir við frumvarpið. Í því frumvarpi sem nú er lagt fyrir Alþingi hefur verið tekið tillit til fjölmargra athugasemda og ábendinga sem fram komu í umsögninni. Af hálfu umsagnaraðila eru ekki gerðar athugasemdir við meginefni frumvarpsins en þó þykir nauðsynlegt að gera athugasemdir við einstakar greinar þess.

Engar athugasemdir eru gerðar við I. kafla frumvarpsins. Í frumvarpinu kemur fram að sérstakt frumvarp verði samið og flutt um efni III. kafla sem fjallar um flutning, því þykir á þessu stigi ekki tilefni til athugasemda eða sérstakrar umfjöllunar um þann kafla. Þær athugasemdir sem fram eru settar um aðra kafla varðandi bókhald eiga þó einnig við um III. kafla.

II. kafli

Lögð er til eftirfarandi breyting á 7.gr.

Lagt er til að 3. ml. 1. mgr. verði svohljóðandi:

Í þeim til gangi að fyrirbyggja slíkar niðurgreiðslur skal fyrirtækið í bókhaldi sínu halda reikningum vegna beinna rekstrartekna og rekstrargjalda og beinna fjárfestinga í varanlegum rekstrarfjármunum fyrir vinnslu raforku aðskildum frá reikningum vegna annarrar vinnslu.

Skýring:

Í samræmi við breytingatillögur sem gerðar eru við 41 gr. er jafnframt nauðsynlegt að kveða skýrar á um hvað felist í bókhaldslegum aðskilnaði í þeim lagagreinum þar sem fjallað er um reikningslegan aðskilnað vegna einstakra starfspáttá hjá raforkufyrirtækjunum.

Óraunhæft er að gera ráð fyrir bókhaldslegri uppskiptingu á öllum tekjum, gjöldum, eignum og skuldum. Því er miðað við að einungis beinum tekjum, gjöldum og fjárfestingum verði skipti upp á aðgreinda bókhaldslykla. Hins vegar verði gengið út frá því að sameiginlegum eða óbeinum kostnaði verði deilt út á einstaka starfspætti með viðurkenndum aðferðum sem samþykktar eru af eftirlitsaðila. Ítarleg aðgreining á öllum reikningum í bókhaldi er óframkvæmanleg nema með gífurlegum kostnaðarauka fyrir fyrirtækin og töfum á nauðsynlegri reglubundinni innri og ytri skýrslugerð, auk þess sem ósýnt er um viðbótarávinning af því.

IV. kafli

Lögð er til eftirfarandi breyting á 16.gr.

Lagt er til að 1. ml. 2. mgr. verði svohljóðandi:

Stundi dreifiveita aðra starfsemi en raforkudreifingu skal fyrirtækið í bókhaldi sínu halda reikningum vegna beinna rekstrartekna og rekstrargjalda og beinna fjárfestinga í varanlegum rekstrarfjármunum fyrir dreifingu aðskildum frá reikningum vegna annarrar starfsemi.

Skýring:

Vísað er í skýringu við 7.gr.

Lagt er til að 2.ml. 2.mgr. 16. gr. "Reki sama dreifiveita dreifikerfi á fleiri en einu gjaldskrársvæði skal fyrirtækið halda aðskilda reikninga í bókhaldi sínu fyrir hvert svæði." verði felldur brott.

Skýring:

Ekki verða séðir neinir augljósir hagsmunir að því að halda þessum lið inni en slíkur bókhaldslegur aðskilnaður getur leitt til mikils kostnaðar fyrir dreifiveituna. Ef dreifiveita telur nauðsynlegt að hafa fleiri en eitt gjaldskrársvæði getur eftirlitsaðili, sbr. 25. gr., kallað eftir þeim upplýsingum sem hann telur nauðsynlegar.

Lagt er til að felld út úr 1.ml. 1.tl. 3. mgr. "sem skal tilgreint í gjaldskrá".

Skýring:

Ekki er mögulegt að tilgreina öll tilvik í gjaldskrá. Því þar að vera nauðsynlegt að geta gert sér samninga í þeim tilfellum þegar um óvenjulegar aðstæður er að ræða svo sem fjallstoppa og eyjar, sbr. 4. mgr. 17. gr.

Lögð er til eftirfarandi breyting á 17.gr.

Lagt er til að 2.tl. 2. mgr. verði svohljóðandi:

Arðsemi fjárfestingar dreifikerfis fyrir fjármagnsliði og skatta (EBIT) skal að jafnaði vera 2 % raunávöxtun eða hærri en þó ekki yfir tvöfaldri meðal raunávöxtun ríkisskuldabréfa síðustu fimm ár.

Skýring:

Mjög flókið og ógegnsætt er að skipta skuldum, veltufjármunum og eigin fé niður á einstaka rekstrarliði. Mun einfaldara og skýrara er að gera arðsemiskröfu fyrir fjármagnsliði og skatta á þá fjárfestingu sem bundin er í dreifikerfinu á hverjum tíma.

Lagt er til að 1.ml. 4.tl. 2. mgr. verði svohljóðandi:

Í stað "arðsemi eigin fjár dreifiveitu" komi "arðsemi fjárfestingar dreifikerfis fyrir fjármagnsliði og skatta (EBIT)".

Skýring:

Sjá skýringu vegna 2.tl. 2. mgr.

V. kafli.

Lögð er til eftirfarandi breyting á 19.gr

Lagt er til að 2. ml. 2. mgr. verði svohljóðandi:

Í þeim tilgangi að fyrirbyggja slíkar niðurgreiðslur skal fyrirtækið í bókhaldi sínu halda reikningum vegna beinna rekstrartekna og rekstrargjalda og beinna fjárfestinga í varanlegum rekstrarfjármunum fyrir sölustarfsemi aðskildum frá annarri starfsemi.

Skýring:

Vísað er í skýringu við 7.gr.

Engar athugasemdir eru gerðar við VI. kafla.

VII. KAFLI

Gert er ráð fyrir óhóflegu eftirliti Orkustofnunar. Benda má á að t.d. Orkuveita Reykjavíkur er með vottað gæðakerfi skv. ISO 9001, innra öryggiskerfi rafmagns skv. lögum nr. 146/1996 og innra eftirlit vatns skv. lögum nr.7/1998. Einnig er fyrirtækið endurskoðað af löggiltum endurskoðendum. Því verður ekki séð að ástæða sé til að viðamikið ytra eftirlit verði sett upp til að framfylgja þessum lögum.

Í greinum 24 til 26 er verið að leggja til að búinn verði til nýr eftirlitsaðili hjá Orkustofnun sem ekki eru færð sérstök rök fyrir að þurfi að vera. Engar sérstakar ástæður eru færðar fyrir því að það þurfi sérstaka stofnun til að hafa eftirlit með orkufyrirtækjum. Því er **lagt til að 24 gr. til og með 26. grein og 30. grein verði endurskoðaðar** og Samkeppnisstofnun hafi eftirlit með viðskiptalegum þáttum orkufyrirtækjanna en Löggildingarstofa með tæknilegum þáttum til samræmis við aðrar atvinnugreinar. Komi til álita að Orkustofnun fari með eftirlitshlutverk skv. frumvarpinu er nauðsynlegt að færa eftirlitshlutverk annarra ríkisstofnana til Orkustofnunar til þess að koma í veg fyrir óhóflegan kostnað og tvíverknað.

Benda má á að skv. **31.gr.** frumvarpsins mun Orkuveita Reykjavíkur greiða á annan tug milljóna króna árlega til Orkustofnunar vegna þessa eftirlits. Með hliðsjón af fjárhæðinni munu því tveir 2-3 starfsmenn Orkustofnunar hafa af því fullan starfa að hafa eftirlit með Orkuveitu Reykjavíkur. Rétt er að benda á að kostnaður við eftirlit Orkustofnunar er skv. þessu liðlega þrefaldur kostnaður við endurskoðun Orkuveitunnar.

Jafnframt greiðir Orkuveitan í nú þegar vegna öryggiseftirlits Löggildingarstofu og mun skv. lögum þurfa að gera það áfram.

Í 31.gr. er kveðið á um gjöld til að standa undir kostnaði. Þar mun því vera átt við þjónustugjöld en greinin byggir samt sem áður ekki á slíkum gjöldum heldur beinni skattheimtu. Ekki verður séð að kostnaður við eftirlit á fyrirtækjunum sé háður fjölda kWh sem dreifikerfið flytur. Því verður að sýna fram á hver kostnaður er áður en eftirlitsgjöld vegna einstakra fyrirtækja eru ákveðin.

VIII KAFLI

Gerð er athugasemd við 33. gr. sem fjallar um gjaldtöku vegna útgáfu leyfa. Af greininni verður ekki ráðið hvort um þjónustugjöld eða skatt er að ræða. Ef um þjónustugjöld er að ræða vegna útgáfu leyfa á gjaldið að vera í samræmi við kostnað leyfisveitanda við útgáfu leyfisins. Ef um skatt er að ræða á að kalla gjöldin því nafni og orða greinina í samræmi við það.

IX. KAFLI

Lagt er til að 40.gr. verði felld út.

Skýring:

Óþarft er að lögfesta að önnur lög gildi. Þá er ankannalegt að setja skilyrði um atriði sem sýnilega eiga betur heima í öðrum lögum. Auk þess er með öllu ástæðulaust að gera kröfu um að mat á endanlegri útfærslu virkjunar liggi fyrir áður en rannsóknarleyfi er gefið út. Upphaf rannsókna nýrra virkjana er oft tíu til tuttugu árum áður en afhending orku frá þeim hefst og hafa bæði tæknilegar og landfræðilegar forsendur mikið breyst á þeim tíma.

Lögð er til eftirfarandi breyting á 41.gr.

Lagt er til að 41.gr. verði svohljóðandi:

Um ársreikninga fyrirtækja sem falla undir ákvæði laga þessara fer samkvæmt lögum um ársreikninga.

Ef fyrirtæki á samkvæmt lögum þessum að halda reikningum vegna mismunandi starfsemi sinnar aðskildum í bókhaldi skal fyrirtækið gera grein fyrir afkomu einstakra rekstrarþátta í skýrslu til eftirlitsaðila sbr. 25.gr frumvarpsins.

Starfræki vinnslufyrirtæki jarðvarmaorkuver sem vinnur raforku og afhendir aðra orku, svo sem heitt vatn eða gufu, sbr. 1. mgr. 7. gr., skal fyrirtækið gera grein fyrir bókhaldslegum aðskilnaði í skýrslu til eftirlitsaðila sbr. 25.gr. frumvarpsins. Við skiptingu sameiginlegra fjárfestinga í orkuverinu skal notast við skiptireglur sem bornar hafa verið undir og samþykktar hafa verið af eftirlitsaðila.

Ráðherra getur í reglugerð sett nánari fyrirmæli um bókhaldslegan aðskilnað, þ.m.t. þær upplýsingar sem skulu koma fram í skýrslu fyrirtækja til eftirlitsaðila og um skiptigrundvöll milli mismunandi starfsemi.

Skýring:

Mikilvægt er að orkufyrirtæki sitji við sama borð og önnur fyrirtæki á samkeppnismarkaði hvað varðar framsetningu ársreikninga og sértækum reglum sé haldið í lágmarki. Óeðlilegt er að orkufyrirtæki þurfi í ársreikningi að upplýsa samkeppnisaðila um hluti sem geta skaðað samkeppnisstöðu þeirra. Skv. 25.gr. frumvarpsins er Orkustofnun falið víðtækt eftirlitshlutverk og hlýtur að teljast fullnægjandi að gera henni grein fyrir þessum þáttum. Hvert jarðvarmaorkuver hefur sína sérstöðu hvað varðar hlutföll og eðli raforku- og hitaframleiðslu, forsendur virkjunar eru mismunandi frá einni virkjun til annarrar. Eðlilegt er að lagt sé mat á hverja virkjun fyrir sig og því getur einsleit regla ekki gilt. Þar af leiðandi er eðlilegt að eftirlitsaðili leggi mat á hvert tilvik fyrir sig. Sem dæmi má taka að raforkuver hjá Orkuveitu Húsavíkur hefði líklega ekki verið reist ef reiknireglur frumvarpsins hefðu gilt.

Lögð er til eftirfarandi breyting á 43.gr.

Lagt er til að 3.ml. verði felldur niður.

Skýring:

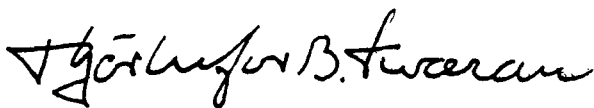
Þarfnast ekki skýringar.

Gerð er athugasemd við 45. gr.

Veita þarf starfandi orkufyrirtækjum ákveðið svigrúm til þess að aðlaga starfsemi sína að breyttu umhverfi. Mikil fyrirhöfn og kostnaður er því samfara að breyta bókhaldi og reikningsskilaaðferðum á miðju ári og því eðlilegt að þau ákvæði frumvarpsins og ákvæði til bráðabirgða sem fjalla um bókhald og reikningsskil taki gildi frá og með 1. janúar 2004.

Gerð er athugasemd við bráðabirgðaákvæði nr V.

Vísað er í athugasemd við 45.gr. Einnig er óraunhæft að ætlast til að ársreikningar ársins 2002 og 2003 séu gerðir upp skv. ákvæðum frumvarpsins. Þá er 1. maí skammt undan og ekki sanngjarnt að fyrirtækin verði tilbúin með tillögur að uppsetningu bókhalds og ársreiknings fyrir þann tíma ef frumvarpið verður að lögum. Því er lagt til að frekar verði miðað við 1. desember 2003.

Hjörleifur B. Kvaran, hrl.,
borgarlögmaður

Guðmundur Þórðarson,
forstjóri Orkuveitu Reykjavíkur

Alþingi
Erindi nr. P 128/1298
komudagur 24.2.2003

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Iðnaðarnefnd Alþingis
b.t. Elínar V. Þorsteinsdóttur
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík 24. febrúar 2003

Sam 053/2003 PS/sp
Tilv.: 215,0

Efni: Frumvarp til raforkulaga og frumvörp til breytinga á ýmsum lögum á raforkusviði

Á fundi stjórnar Sambands íslenskra sveitarfélaga 21. febrúar, var lagt fram bréf iðnaðarnefndar Alþingis, dags. 5. febrúar 2003, þar sem óskað er umsagnar um frumvarp til raforkulaga, 462. mál og frumvörp til breytinga á ýmsum lögum á raforkusviði, 463. mál.

Stjórnin samþykkti meðfylgjandi umsögn.

Virðingarfyllt
SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Þórður Skúlason
framkvæmdastjóri

Hjálagt: Umsögn um frumvarp til raforkulaga og frumvörp til breytinga á ýmsum lögum á raforkusviði

Umsögn

Sambands íslenskra sveitarfélaga

Umsögn um frumvarp til raforkulaga og frumvörp til breytinga á ýmsum lögum á raforkusviði.

Stjórn sambandsins gerir ekki efnislegar athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins en leggst gegn því að frumvarið verði afgreitt áður en niðurstaða er fengin varðandi fjármögnun félagslega hluta raforkukerfisins. Jafnframt er eftirfarandi komið á framfæri:

- Frumvarpið gerir ráð fyrir innleiðingu á raforkumarkaðskerfi sem sniðið er að stærri þjóðríkjum í Evrópu sem búa við allt aðrar aðstæður en til staðar eru hér á landi. Hérlandis er raforkumarkaðurinn örsmár og sala raforkunnar fer að langstærstum hluta til stóriðjufyrirtækja samkvæmt sérstökum samningum. Virk samkeppni á raforkumarkaðinum verður því afar takmörkuð.
- Í frumvarpinu er gert ráð fyrir uppstokkun í raforkugeiranum svo sem uppskiptingu rekstrarþátta og bókhalds og einnig auknu eftirliti með raforkufyrirtækjum sem leiða mun til aukins kostnaðar. Líkur eru til að þeim kostnaði verði velt yfir á notendur og raforkuverð hækki verði frumvarpið lögfest.
- Líklegast er að samkeppni um raforkusölu beinist helst að stærri notendum og sá kostnaðarauki sem frumvarpið felur í sér leggist fyrst og fremst á raforkuverð til heimila í landinu.
- Áður en frumvarpið verður afgreitt er nauðsynlegt að leita leiða til að breyta þeim ákvæðum þess sem leiða munu til aukins kostnaðar raforkufyrirtækjanna.
- Jafnframt verður að leggja áherslu á að framkvæmd væntanlegra raforkulaga leiði til þess að raforkukerfið verði skilvirkt og þjóni öllum landsmönnum með öruggum hætti.
- Sérstaklega þarf að leita leiða til þess að raforkuverð hækki ekki frá því sem nú er. Þvert á móti verði á næstu árum unnið að lækkun raforkuverðs að raungildi um tvö til þrjú prósent á ári eins og fram kemur í samkomulagi eigenda Landsvirkjunar frá árinu 1997.
- Mikilvægt er að orkufyrirtæki í landinu verði áfram undanþegin greiðslu tekjuskatts til ríkisins eins og verið hefur, til að koma í veg fyrir hækkun raforkuverðs af þeim sökum.

- Gerð er athugasemd við það að í frumvarpinu er ekki komist að niðurstöðu um fjármögnun félagslega hluta raforkukerfisins en það hlutverk falið sérstakri nefnd til úrlausnar. Óviðunandi er að afgreiða frumvarpið án þess að niðurstaða í því máli liggi fyrir.

Þannig afgreitt á fundi stjórnar sambandsins 21. febrúar 2003.

Þórður Skúlason
framkvæmdastjóri

Samband sveitarfélaga á Austurlandi

Hafnargötu 28 eh. * 710 Seyðisfirði * Sími 472 1690 * Fax 472 1691 * Netfang ssa@ssa.is * www.ssa.is

Alþingi

Erindi nr. P 128/994

komudagur 14. 2. 2003

Seyðisfirði 13. febrúar 2003

**Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150. Reykjavík.**

Varðar : Frumvarp til raforkulaga 462. mál

Til Iðnaðarnefndar Alþingis.

Orku og stóriðjunefnd SSA tekur efnislega undir meginmarkmið frumvarpsins sem fram koma í 1.gr.

Varðandi áhrif skipulagsbreytinganna á lítinn dreifðan markað og ólíka aðstöðu notenda, þarf að liggja skýrar fyrir með hvaða hætti hagsmunir þeirra t.d. á landsbyggðinni verða best tryggðir.

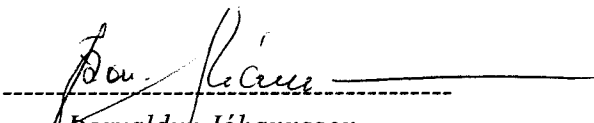
Vísast þar m.a. til samþykktar Orku og stóriðjunefndar SSA og Aðalfundar SSA 2002 svohljóðandi:

Raforkuverð.

Aðalfundur SSA haldinn á Seyðisfirði 22.-23. ágúst 2002 tekur undir samþykkt Orku og stóriðjunefndar SSA um nauðsyn þess að fylgst verði náið með hvernig orkuverð til almennings og atvinnufyrirtækja þróast í væntanlegu nýju orku umhverfi.

Sérstaklega þarf að huga að landsbyggðinni í þeim efnum. Þrýst verði á stjórnvöld um að nýtt skipulag orkumála kalli ekki á hærra orkuverð.

Virðingarfyllst.

Þorvaldur Jóhannsson
form. Orku og stóriðjunefndar SSA

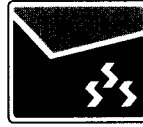
Afrit sent.

Formaður Iðnaðarnefndar.

Iðnaðarráðherra

Þingmenn Norð austur kjördæmi.

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/1228
komudagur 21.2.2003

**SAMBAND SVEITARFÉLAGA
Á SUÐURNESJUM**
FITJUM - 260 NJARÐVÍK
SÍMI 421-3788 - PÓSTHÓLF 56 - KT. 640479-0279
FAX: 421-3766

Suðurnesjum 20. febrúar 2003.

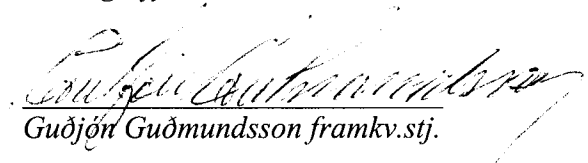
*Nefndasvið Alþingis
iðnaðarnefnd
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK.*

Varðar umsögn um frumvörp til raforkulaga, 462. mál.

*Á stjórnarfundum Sambands sveitarfélaga á Suðurnesjum þann 13. febrúar s.l. var tekið fyrir erindi yðar dags. 5. febrúar 2003 þar sem óskað var umsagnar um frumvörp til raforkulaga, 462. mál, heildarlög, EES-reglur og breyt. á ýmsum lögum á orkusviði, 463. mál. Stjórn S.S.S. hefur ákveðið, eftir að hafa farið ítarlega yfir frumvarpið og m.a. rætt við Hitaveitu Suðurnesja og kynnt sér umsögn hennar, að **taka undir umsögn Hitaveitu Suðurnesja um frumvarpið.***

Þetta tilkynnist hér með.

Virðingarfyllst,

Guðjón Guðmundsson framkv.stj.

Kostnaður vegna eftirlits fjá raforkufyrirtækjum (rafveitum)

Vegna umsagna um frumvarp til raforkulaga 462. mál.

Dags. 24.02.03

A. Gjald til Löggildingarstofu

Samkvæmt ákæðum í lögum um öryggi raforkuvirkja, neysluveitna og raffanga nr. 146, 1996, er rafveitum gert skylt að greiða sem nemur 0,8% af raforkusölu til rafmagnseftirlits á vegum löggildingarstofu. Að auki eiga rafveitur að greiða kostnað vegna úttekta og eftirlits með innri öryggisstjórnunarkerfum sínum.

Gjaldinu er ætlað að standa straum af kostnaði vegna yfirstjórnar rafmagnseftirlits rafveitna og úrtaksskoðana á raforkuvirkjum.

Greiðslur til Löggildingarstofu vegna rafmagnseftirlits voru eftirfarandi árin 2001 og 2002:

2001: **96,6 millj. kr.**

2002: **104,11 millj. kr.**

B. Greiðslur vegna úttekta

Að auki greiddu rafveitur vegna úttekta og eftirlits (að hluta til áætlað):

2001: **9,95 millj. kr.**

2002: **8,31 millj. kr.**

C. Heildargreiðslur vegna rafmagnseftirlits

Samtals eru greiðslur vegna rafmagnseftirlits:

2001: **106,55 millj. kr.**

2002: **112,42 millj. kr.**

D. Innra öryggisstjórnunarkerfi, gæðakerfi

Rafveitum er einnig gert skylt samkv. framangreindum lögum að koma á skilgreindu innra öryggisstjórnunarkerfi, sem ætlað er að koma í stað ytra eftirlits. Það er samdóma allra sem að þessum málum koma að kerfið sé vel virkt og sé til verulegra bóta frá fyrirverandi fyrirkomulagi ytra eftirlits. Stærstu rafveiturnar er einnig með vottuð gæðakerfi.

E. Skilvirkni

Rafveitur draga stórlega í efa að fjármunir sem ætlað er til rafmagnöryggismála skili sér til tilætlaðra verkefna.

Rafveitur leggja áherslu á að rafmagnsöryggismál og tæknilegt eftirlit verði samræmt og unnið af sömu aðilum. Í því sambandi benda rafveitur á að þeir fjármunir sem þegar eru ætlaðir til þessara þátta eigi að duga og vel það.

F. Gjaldtaka samkv. frumvarpi

Til þess að standa undir kostnaði vegna eftirlits er áætlað samkv. 31. gr. frumvarpsins að greiddar verði samtals **73 millj. kr.** á ári. Með væntanlegum áætluðum viðbótum, sem nema 6.000 GWh (6 milljarðar kWh) orkuframleiðslu, má gera ráð fyrir að greiðslur vegna eftirlits aukist um **30 millj.** og verði þá **103 millj. kr.** Heildargreiðslur vegna eftirlits á rafrokuveitur verða því komnar á þriðja hundar milljónir kr. á ári. (112 + 103 = 215 millj. kr.).

G. Afhendingaröryggi

Meðal eftirlitsþátta sem fylgst er með og skráð í innri eftirlitskerfum eru straumrof, og spennugildi. Þetta eru sömu þættir og áætlað er að fylgjast sérstaklega með á vegum Orkustofnunar samkv. 28. gr. frumvarpsins.

Rafveitur telja þetta ytra eftirlit óþarft, þar sem því sé þegar fullnægt með samkv. öryggisstjórnunarkerfinu.

H. Gæði raforku

Að auki er rétt að benda á að rafveitur eru skuldbundnar til þess að afhenda raforku samkv. alþjóðlegum spennustaðli, sem Ísland er aðili að og hefur samþykkt (SAM HD 472 S1). Þessi staðall segir til um gæði raforkunnar.

Fjölmargir þættir hafa áhrif á gæði raforku og geta til dæmis truflanir frá einum raforkunotanda haft áhrif á raforku hjá öðrum notanda, án þess að vera skaðleg þeim sem truflunum veldur. Til þess að koma eins og kostur er fyrir slíkar truflanir setja rafveiturnar skilmála fyrir tengingu við veitukerfin. Skilmálarnir eru samræmdir og gilda fyrir allar rafveitur landsins. Sambærilegir skilmálar eru settir í öðrum löndum.

Verði raforkunotandi fyrir truflunum sem hann telur sér til бага, snýr hann sér til rafveitunnar/og eða löggilts rafverktaka og ber fram kvörtun. Rafveitan/rafverktakinn skoða málið hvor frá sinni hlið.

Ekki er kunnugt um annað en að slík mál hafi fengið þá umfjöllun sem af báðum aðilum hafi verið talin viðsættanleg.

I. Löggilding orkusölumæla

Samkvæmt lögum nr. 100/1992 um vog, mál og faggildingu 5. gr. ber að löggilda mælitæki sem ætluð eru til að mæla orkusölu. Samkvæmd framangreindu ákvæði var sett reglugerð um löggildingu rafokumæla nr. 603/2000.

Heildafjöldi raforkusölumæla er tæplega 160 þús. og hitaveitumæla 62 þús.

Samkvæmt frum-áætlunum yfirvalda mun kostnaður vegna framangreindra löggildinga verða á bilinu **50 til 60 millj. kr.**

Orkufyrirtækin hafa bent á að um er að ræða mælitæki sem eru framleidd samkv. ströngustu gæðakröfum. Í reglugerð eru sett ákvæði um prófanir á nýjum mælum. Frumsannprófunarvottorð fylgir öllum slíkum mælum sem dugar til löggildingar í okkar nágrannalöndum.

(Þó að löggilding mæla sé ekki í beinum tengslum við frumvarpið, en talið rétt að benda á það hér)

Nefndasvið Alþingis
Iðnaðarnefnd
Austurstræti 78 – 10
150 Reykjavík

Reykjavík 18. febrúar 2003

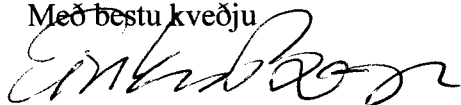
Varðar: Frumvarp til raforkulaga 462. mál og frumvarp til laga um breytingar á ýmsum lögum á orkusviði, 463. mál

Samorka hefur fengið til umsagnar ofangreind frumvörp.

Samorka gerir ekki efnislegar athugasemdir við frumvörpin en vísar, þar sem það á við, til fyrri umsagnar dags. 3. sept. 2001 um áður fram lagt frumvarp til raforkulaga og umsagna orkufyrirtækja.

Samorka ítrekar fyrri umsagnir sínar um að eftirlit eigi, eins og kostur er, að vera á höndum innra eftirlits þess er eftirlitið beinist að.

Með bestu kveðju

Eiríkur Bogason

SAMTÖK SUNNLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Alþingi

Erindi nr. P 128/1524

komudagur 6.3.2003

Selfossi, 6. mars 2003

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

Efni: Umsögn um frumvörp til raforkulaga

Á fundi stjórnar Samtaka sunnlenskra sveitarfélaga, sem haldinn var 5. mars 2003, var tekið fyrir erindi frá Iðnaðarnefnd Alþingis, dags. 5. febrúar 2003, þar sem óskað var umsagnar um frumvörp til raforkulaga, 462. mál, heildarlög, EES-reglur, og breyt. á ýmsum lögum á orkusviði, 463. mál

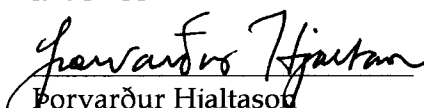
Eftirfarandi umsögn var samþykkt:

Stjórn SASS gerir ekki athugasemdir við einstakar efnisgreinar frumvarpanna, en vill að eftirfarandi sjónarmiða verði gætt við afgreiðslu þeirra:

1. Jafnhliða nýjum raforkulögum verði gerðar varanlegar ráðstafanir til jöfnunar orkuverðs og jafnframt að tryggð verði fjármögnun hins félagslega hluta raforkukerfisins. Ekki er viðunandi að ákvörðunum um þau atriði verði slegið á frest.
2. Leiðréttta verður þá mismunun sem hefur verið við lýði á milli almenningsrafveitnanna, annars vegar þeirra sem hafa haft bein viðskipti við Landsvirkjun og hins vegar þeirra sem hafa keypt raforku í heildsölu af Rarik. Ekki verður við það unað að dagar löngu úrelts heildsölukerfis verði framlengdir.
3. Áður en frumvörpin verða samþykkt þarf að ganga rækilega úr skugga um að breytingarnar sem löggin fela í sér leiði til raunverulegs hagræðis. Helstu leiðarljósín í því sambandi eru að raforkuverð til almennings og fyrirtækja lækki frá því sem nú er og að afhendingaröryggi raforkunnar skerðist ekki.

Umsögninni er hér með komið á framfæri.

Virðingarfyllst,
f.h. SASS

Þorvarður Hjaltason
framkvæmdastjóri

Nefndasvið Alþingis
Iðnaðarnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

26. febrúar 2003
Skjalanúmer: 110-0
Tilvísun: U20030200064/kg

**Frumvörp til raforkulaga, 462. mál, og breytingar á ýmsum lögum á orkusviði,
463. mál**

Vísað er til erinda iðnaðarnefndar, dags. 5. febrúar sl., þar sem óskað var umsagnar Umhverfisstofnunar um frumvörp til raforkulaga, 462. mál, og breytingar á ýmsum lögum á orkusviði, 463. mál.

Hinn 1. janúar 2003 tók Umhverfisstofnun við verkefnum og hlutverki Náttúruverndar ríkisins, Hollustuverndar ríkisins, embættis veiðistjóra, dýraverndarráðs og hreindýraráðs. Stofnunin hefur mjög viðtækt starfsvið á sviði umhverfismála. Má þar nefna eftirlit með því að náttúru landsins sé ekki spillt með athöfnum, framkvæmdum eða rekstri og með umferð og umgengni á svæðum í óbyggðum (6. gr. laga nr. 44/1999), yfirumsjón með útgáfu starfsleyfa fyrir mengandi starfsemi og eftirlit með viðkomandi fyrirtækjum (18. gr. laga nr. 7/1998).

Umhverfisstofnun gerir ekki athugasemdir við framlagðar breytingar á ýmsum lögum á orkusviði, 463. máli. Stofnunin gerir hins vegar nokkrar athugasemdir við frumvarp til raforkumála, 462. mál.

Umhverfisstofnun bendir á að við reglugerðasetningu, leyfisveitingar og eftirlit varðandi þætti sem m.a. taka til umhverfisverndar og landnýtingar er í frumvarpinu hvergi gert ráð fyrir aðkomu stjórnvalda umhverfismála. Stofnunin vekur athygli á því að frumvarpið gerir ráð fyrir því að iðnaðarráðherra og Orkustofnun fari með þessi verkefni, hlutverk sem samkvæmt núgildandi lögum eru falin umhverfisráðherra og undirstofnunum umhverfisráðuneytisins. Umhverfisstofnun telur að sú málsmeðferð sem hér er lögð fram sé ekki í samræmi við stjórnskipan sem mörkuð er í lögum nr. 73/1969 um Stjórnarráð Íslands og auglýsingu nr. 96/1969, með síðari breytingum, um staðfestingu forseta Íslands á reglugerð um Stjórnarráð Íslands.

Að meginstofni telur Umhverfisstofnun rétt að breytingar verði gerðar á 2., 24., 34. og 44. gr. frumvarpsins. Stofnunin leggur því fram breytingatillögur við þessar greinar. Tillögur Umhverfisstofnunar eru skáletraðar og athugasemdir og skýringar hafðar inni í hornklofum.

Með þeim breytingum sem Umhverfisstofnun leggur til telur stofnunin að verksvið einstakra stofnana og ráðuneyta verði skýrari og tryggt hvað þetta varðar að lög stangist ekki á. Í meðfylgjandi greinargerð eru minni athugasemdir, rökstuðningur og umfjöllun m.a. um þær greinar sem gerðar eru breytingartillögur við. Athugasemdir stofnunarinnar lúta eingöngu að þeim þáttum sem falla undir verksvið Umhverfisstofnunar.

Breytingartillögur við einstakar greinar.

2. gr.

Lög þessi taka til vinnslu, flutnings, dreifingar og viðskipta með raforku á íslensku forráðasvæði án tillits til orkugjafa. *Um starfsemi sem fellur undir frumvarpið gilda einnig önnur lög, svo sem náttúruverndarlög, skipulags- og byggingarlög, lög um mat á umhverfisáhrifum, lög um hollustuhætti og mengunarvarnir o.fl.*

5. gr. [Ný mgr. aftast í greininni]

Virkjanaleyfi kemur ekki i stað starfsleyfis sem gefið er út á grundvelli laga nr 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir.

21. gr.

[Umhverfisstofnun leggur til að orðið „óþarfa” í 2. mgr. verði tekið út. Stofnunin bendir á að það er meginregla í íslenskum umhverfisirrétti að mengun grunnvatns og jarðvegs er óheimil og stofnunin telur að jafn óljós viðmiðun og lögð er til í frumvarpinu þjóni ekki settum tilgangi.]

24. gr.

Orkustofnun skal hafa eftirlit með því að fyrirtæki sem starfa samkvæmt lögum þessum fullnægi þeim skilyrðum sem um starfsemina gilda samkvæmt lögum þessum, reglugerðum settum samkvæmt þeim, samningi skv. 8. gr. og öðrum heimildum. *Eftirlit á grundvelli laga nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir, og nr. 44/1999, um náttúruvernd er í höndum Umhverfisstofnunar og heilbrigðisnefndar eftir því sem við á. Orkustofnun skal hafa samráð við Umhverfisstofnun varðandi þá þætti sem snúa að umhverfismálum.*

34. gr.

Leyfi samkvæmt lögum þessum skal veitt á grundvelli umsóknar sem skal metin á hlutlægan og gagnsæjan hátt.

Áður en ráðherra veitir virkjunarleyfi, leyfi til að byggja flutningsvirki eða sérleyfi til dreifingar raforku skal hann leita umsagnar Orkustofnunar, Umhverfisstofnunar og viðkomandi sveitarstjórnar. Umsagnir skulu berast innan tveggja mánaða frá því að beiðni þar að lútandi var send. *Í leyfum skal taka tillit til úrskurðar Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum eins og við á.*

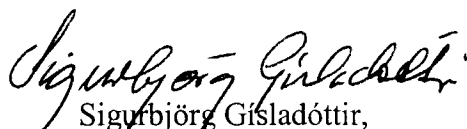
44. gr.

Ráðherra er heimilt að setja nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara í reglugerð.

Ráðherra skal hafa samráð við umhverfisráðherra um atriði er líta að umhverfisvernd og landnýtingu, sbr. einkum 5., 9., 15., 16., og 21. gr.

Umhverfisstofnun biðst afsökunar á þeirri töf sem hefur orðið á afgreiðslu þessarar umsagnar. Stofnunin er að sjálfsgöðu reiðubúin að senda fulltrúa sína á fund iðnaðarnefndar, ef þess er óskað.

Virðingarfyllst,

Sigurbjörg Gísladóttir,
staðgengill forstjóra

Helgi Jónsson
forstöðumaður

Fylgiskjal

Athugasemdir um frumvarp til raforkulaga, 462. mál

Almennar athugasemdir

Umhverfisstofnun vekur athygli á því að þrátt fyrir að í frumvarpinu séu fjölmörg ákvæði er lúta að umhverfismálum, er hvergi minnst á aðkomu umhverfisyfirvalda að þessum málaflokki. Skilja má af texta frumvarpsins að Orkustofnun sé ætlað hlutverk leyfisveitanda og eftirlitsaðila varðandi ýmsa þætti umhverfismála. Umhverfisstofnun telur að hvað þetta varðar taki frumvarpið ekki tillit til laga á sviði umhverfismála t.d. laga nr. 44/1999, um náttúruvernd, nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir, nr. 32/1986, um varnir gegn mengun sjávar, og bygginga- og skipulagslög nr. 73/1998.

Umhverfisstofnun bendir í þessu sambandi á að í lögum nr. 57/1998, um rannsóknir og auðlindir í jörðu, sem frumvarpið er að mörgu leyti miðað við er gætt að eðlilegri verkaskiptingu og aðkomu stofnana sem hafa lögum samkvæmt hlutverk á þessu sviði, sbr. t.d. 1., 5., 6., 21. og 34. gr. þessara laga.

Athugasemdir við einstakar greinar

1. gr. Í 4. tl. kemur fram það markmið frumvarpsins að „taka tillit til umhverfissjónarmiða að öðru leyti“. Umhverfisstofnun bendir á að hvergi í lögunum er fjallað um aðkomu umhverfisyfirvalda, t.d. umhverfisráðuneytis eða stofnana þess.
2. gr. Víða í frumvarpinu er vísað til samanburðar við lög nr. 57/1998, um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörðu. Umhverfisstofnun bendir á að í 3. mgr. 1. gr. þeirra laga stendur: „Um rannsóknir og nýtingu samkvæmt þessum lögum gilda einnig náttúruverndarlög, skipulags- og byggingarlög og önnur lög sem varða rannsóknir og nýtingu lands og landsgæða.“ Umhverfisstofnun leggur til að sambærilegt ákvæði verði sett í 2. gr. frumvarpsins, sbr. breytingatillögu hér fyrir framan.
4. gr. Umhverfisstofnun bendir á að í greininni er ekki tilvísun til laga um mat á umhverfisáhrifum. Stofnunin bendir m.a. á að við veitingu starfsleyfis skv. lögum nr. 7/1998, byggingaleyfis og framkvæmdaleyfis skv. skipulags- og byggingalögum nr. 73/1997 ber að taka tillit til niðurstöðu úr mati á umhverfisáhrifum. Umhverfisstofnun telur óeðlilegt að í leyfi þar sem m.a. kveða á um umhverfisverndarráðstafanir (sbr. 6. tl. 6. gr.) sé engin tenging við úrskurð Skipulagsstofnunar.
5. gr. Umhverfisstofnun telur nauðsynlegt að umhverfisyfirvöld komi að setningu reglugerðar sem tekur á skilyrðum varðandi umhverfisvernd og landnýtingu sem hvort tveggja er á þeirra verksviði, sbr. almennar athugasemdir framar í þessari umsögn. Stofnunin bendir á að skv. 3. mgr. greinargerðar með 5. gr. (bls.59) segir m.a. að það kunni að þurfa að útfæra ýmis skilyrði í leyfi sem leiða af mati á umhverfisáhrifum. Einnig þykir Umhverfisstofnun rétt að áréttað sé tvískipt hlutverk virkjanaleyfis annars vegar og starfsleyfis hins vegar. Vegna þessa eru lagðar til viðbætur við 5. og 44. gr. frumvarpsins.

15. gr. Umhverfisstofnun telur eðlilegt að stofnunin komi að ákvörðunum um brottám strengja, lína og annarra mannvirkja. Má m.a. benda á að skv. frumvarpi til verndar hafs og stranda mun Umhverfisstofnun veita leyfi fyrir lagningu sæstrengja. Einnig vísar stofnunin til þess að línur geta í ákveðnum tilvikum talist til menningarminja, tilheyra ákveðnu menningarlandslagi sem hagur geti verið að varðveita. Vísar stofnunin hér t.d. til ákvörðunar um varðveislu símalínu í Hornstrandafríðlandi.
21. gr. Umhverfisstofnun vekur athygli á því að í VI. kafla frumvarpsins er ekki fjallað um umferð eða framkvæmdir á friðlýstum svæðum, myndunum og landsvæðum sem lúta sérstakri vernd, t.d. skv. náttúruverndarlögum eða þjóðminjalögum. Stofnunin telur þetta sérstaklega varhugavert þar sem aðkoma umhverfisyfirvalda er ekki tryggð í ferlinu. Með þeim breytingum sem stofnunin leggur til við 34. og 44. gr. er hins vegar úr því bætt. Einnig bendir Umhverfisstofnun á að ekkert ákvæði í frumvarpinu samsvarar 17. gr. laga nr. 57/1998, um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörðu.
- Umhverfisstofnun telur að það sé ekki stjórnskipað hlutverk Orkustofnunar eða iðnaðarráðuneytisins að meta hvort um sé að ræða „óþarfa mengun og spjöll á lífríki” og sé ekki í samræmi við ákvæði í reglugerð nr. 96/1969, með síðari breytingum, um staðfestingu forseta Íslands á reglugerð um Stjórnarráð Íslands. Umhverfisstofnun vill og benda á, í tengslum við umræðu og tilvísun í greinagerð til 26. gr. laga nr. 57/1998, að þar er ákveðnari tilvísun um að gæta skuli þess að „valda ekki mengun eða spjöllum á lífríki”. Í lögnum er auk þess tilvísun til umhverfisyfirvalda sem tryggja aðkomu þá sem skortir í þetta frumvarp.
23. gr. Umhverfisstofnun saknar tilvísunar til varúðar vegna friðlýstra svæða og náttúruverndarsjónarmiða almennt séð. Stofnunin ítrekar nauðsyn þess að leitað verði umsagnar Umhverfisstofnunar í því skyni að tryggja þetta sjónarmið.
24. gr. Umhverfisstofnun telur það ekki í samræmi við núverandi fyrirkomulag að Orkustofnun hafi yfirumsjón og framkvæmi eftirlit með umhverfispáttum sem nú eru á verksviði annarra stofnana skv. lögum nr. 44/1999, 7/1998, 32/1986 og 73/1998. Umhverfisstofnun telur að samræma verði umfang eftirlits Orkustofnunar við þá aðila sem hafa eftirlit með umhverfismálum. Sjá breytingartillögu við 24. gr.
32. gr. Vakin er athygli á því að Orkustofnun getur bæði haft leyfisvald og eftirlitshlutverk skv. frumvarpinu. Ekki er ljóst af þessu frumvarpi eða frumvarpi um Orkustofnun sem einnig er til afgreiðslu hjá Alþingi, hvernig áætlað er að aðskilja leyfis- og eftirlitshluta stofnunarinnar sbr. lög nr. 27/1999 um opinberar eftirlitsreglur. Þar sem fjallað er um umhverfismál við leyfisveitingar skv. frumvarpi þessu telur Umhverfisstofnun nauðsynlegt að leitað verði umsagnar stofnunarinnar og vísar þar m.a. til 3. mgr. 5. gr. og 3. mgr. 6. gr. laga nr. 57/1998. Umhverfisstofnun vísar og til þess að í greinagerð með 40. gr. frumvarpsins er bent á mikilvægi þess að samræmis sé gætt við útgáfu leyfa til rannsókna og vinnslu. Umhverfisstofnun tekur undir þetta og ítrekar fyrri ábendingar um að tryggð verði aðkoma umhverfisyfirvalda. Sjá líka umfjöllun um 4., 9. og 13. gr. frumvarpsins
34. gr. Umhverfisstofnun ítrekar þá skoðun stofnunarinnar að leita skuli umsagnar stofnunarinnar áður en leyfi eru veitt þar sem fjallað er um umhverfisverndarráðstafanir. Stofnunin telur einnig að sveitarstjórn (og viðeigandi nefndir) beri að hafa tækifæri á að koma að ferlinu á formlegan hátt. Sveitarstjórnir eru ábyrg fyrir gerð skipulagsáætlana, að framkvæmdir séu í

- samræmi við skipulag og þær veita framkvæmdaleyfi. Sjá breytingartillögu við 34. gr.
38. gr. Umhverfisstofnun bendir á að óheimilt er að hefja framkvæmdir á landsvæði sem er á náttúruminjaskrá nema að fenginni umsögn stofnunarinnar og að ríkissjóður hefur forkaupsrétt á landi sem er á náttúruminjaskrá sbr. 38. og 69. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd.
44. gr. Hér fyrir framan hefur verið rakið hversu víðtæk áhrif frumvarp þetta hefur á verkswið umhverfisráðuneytisins og stofnana þess. Það er því nauðsynlegt að mati Umhverfisstofnunar að umhverfisráðuneytið verði haft með í ráðum við undirbúning reglugerða þar sem kveðið er nánar um framkvæmd laga þessara. Sjá breytingartillögu við 44. gr.

*Kristján Geirsson, fagstjóri
stjórnsýslusvið
Umhverfisstofnun*